

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TERÖRİZM İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN
ÖNEMİ: İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ İNTERPOL ŞUBE
MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail KARAMAN

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm İncelemeleri Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üy. Filiz KATMAN

Mayıs 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TERÖRİZM İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN
ÖNEMİ: İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ INTERPOL ŞUBE
MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İsmail KARAMAN
(Y1712.305001)**

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm İncelemeleri Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üy. Filiz KATMAN

Mayıs 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler ve Terorizm Tezli Yüksek Lisans Programı Y1712.305001 numaralı öğrencisi **İsmail KARAMAN**'ın “**Terörizm ile Mücadelede Uluslararası İşbirliğinin Önemi: İstanbul Emniyet Müdürlüğü İnterpol Şube Müdürlüğü Örneği**” adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 13.06.2019 tarih ve 2019/13 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 27.06.2019 tarihinde kabul edilmiştir.

	<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER				
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi	Filiz KATMAN	İstanbul Aydın Üniversitesi	
1. Üye	Prof. Dr.	Kamil VELİ	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Doç. Dr.	Ateş USLU	İstanbul Üniversitesi	
YEDEK ÜYELER				
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Hüseyin KAZAN	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Doç. Dr.	Banu KAVAKLI BİRDAL	Altınbaş Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi Olarak Sunduğum “Terörizm İle Mücadelede Uluslararası İşbirliğinin Önemi: İstanbul Emniyet Müdürlüğü İnterpol Şube Müdürlüğü Örneği” adlı çalışmamda, tezimin proje kısmından sonuçlandığı zamana kadar tüm süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterildiği gibi olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanılmış olduğunu belirtir ve beyan ederim. (.../.../2019)

İsmail KARAMAN

ÖNSÖZ

Bu tezin uygulama ve araştırma aşamasında yardımını esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üy. Filiz KATMAN hocama, bir yıl boyunca verimli bir şekilde geçen derslerinden faydalandığım değerli hocalarım Doç. Dr. Mehmet Ulvi SARAN, Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN'a, tez konusunda fikir ve yardımlarını esirgemeyen başta İstanbul İl Emniyet Müdürüm Sayın Dr. Mustafa ÇALIŞKAN'a, Değerli Müdürlerim Neslihan Türkin ALPAY ve Atalay BAHAR'a ve sıralı amirlerime, tez sürecinde manevi desteğini esirgemeyen aileme, mesai arkadaşlarıma ve şuan hayatta olmayan şehit ve yaşamını gazi olarak sürdüren kahraman mesai arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2019

İsmail KARAMAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT.....	xix
1. GİRİŞ	1
2. TÜRK EMNİYET TEŞKİLATI VE FAALİYETLERİ.....	5
2.1 Türk Emniyet Teşkilatı'nın tarihi.....	5
2.1.1 Eski Türkler'de polis.....	5
2.1.2 Osmanlı döneminde polis.....	7
2.1.3 Cumhuriyet döneminde polis	11
2.2 Türk Emniyet Teşkilatı organizasyon yapısı.....	11
2.2.1 Merkez teşkilatı.....	11
2.2.2 Taşra teşkilatı	12
2.2.3 Yurtdışı teşkilatı.....	12
2.3 Personel yapısı.....	13
2.4 Polis hizmetleri.....	16
2.4.1 Polis hizmet türleri	16
2.4.1.1 İdari (önleyici) polis.....	17
2.4.1.2 Adli polis.....	17
2.4.1.3 Siyasi polis	18
2.5 Polisin görev ve yetkileri.....	18
2.5.1 Görev çeşitlerine göre polisler	20
2.5.1.1 Siber Suçlarla Mücadele Polisi	20
2.5.1.2 Çocuk Polisi	21
2.5.1.3 Terörle Mücadele Polisi	22
2.5.1.4 Kaçakçılık, Organize ve Mali Suçlarla Mücadele Polisi	22
2.6 Değerlendirme	23
3. İNTERPOL VE GENEL YAPISI.....	25
3.1 Uluslararası işbirliği ve uluslararası suç kavramı	25
3.2 Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL)	27
3.2.1 İnterpol'ün kısa tarihçesi.....	27
3.2.2 İnterpol'ün amacı	28
3.2.3 İnterpol'ün genel yapısı ve yönetimi	30
3.2.3.1 İnterpol genel kurulu.....	31
3.2.3.2 İnterpol icra kurulu.....	31
3.2.3.3 İnterpol Dosyalarının Kontrolü Komisyonu	31
3.2.3.4 Genel Sekreteryaya	31
3.2.3.5 Ulusal Merkez Büroları.....	32
3.2.3.6 İnterpol hizmetleri.....	33

3.3 İnterpol'ün statüsü	33
3.4 İnterpol'ün yasal dayanakları	34
3.5 İnterpol'ün mali kaynakları	36
3.6 İnterpol'ün diğerkuruluşlarla ilişkisi	37
3.7 İnterpol tarafından yayımlanan bülten türleri	37
3.8 İnterpol'ün öncelikli suç alanları	39
3.9 İnterpol'ün veri tabanları	40
3.10 İnterpol tarafından takip edilen projeler	40
3.11 İnterpol'ün terörle mücadele evreleri	42
3.12 Değerlendirme	48
4. TERÖRİZM.....	52
4.1 Terörizmin tarihsel gelişimi	54
4.2 Terörizm ile ilgili temel kavramlar	56
4.3 Terörizmin tanımı neden yapılamıyor?	58
4.4 Terör mü? Terörizm mi?	60
4.4.1 Ferdi terör	61
4.4.2 Kriminal terör	62
4.4.3 Organize terör	62
4.4.4 Siyasal terör (Terörizm)	62
4.5 Devlete karşı terörizm	64
4.5.1 Marksist-Leninist terörizm	64
4.5.2 Dini istismar eden terörizm	65
4.5.3 İrkçı (ayrılıkçı) ve bölücü terörizm	67
4.6 Siber terörizm	69
4.7 Türkiye Terörle Mücadele Kanunu	74
4.8 Terörizmi Yaygınlaştıran Nedenler	76
4.8.1 Ülke Koşullarından Kaynaklanan Nedenler	77
4.8.1.1 Sosyo-Kültürel Nedenler	78
4.8.1.2. Sosyo-Ekonomik Nedenler	85
4.9 Uluslararası Koşullardan Kaynaklanan Nedenler	90
4.10 Uluslararası Terörizm	93
4.11 Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlarda Terörizm Sorunu	96
4.12 Terörizmin Finansmanı	103
4.13 Değerlendirme	107
5. TÜRK EMNİYET TEŞKİLATI İLE İNTERPOL ARASINDA ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON FAALİYETLERİ	114
5.1 Türkiye'nin Uluslararası Suçla Mücadele Alanındaki Ülke Yapılanması ve Uluslararası İşbirliğinin Tarihçesi	114
5.2 İnterpol-Europol Daire Başkanlığı Teşkilat Yapısı ve Çalışma Düzeni	116
5.2.1 İnterpol-Europol Daire Başkanlığı'nın Amaç ve Görevleri	118
5.3 İnterpol-Europol Daire Başkanlığı'nın Uluslararası Terörizmi Engellemedeki Rolü ve Önemi	120
6. İSTANBUL İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ İNTERPOL-EUROPOL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ULUSLARARASI TERÖRİZM VE TERÖRİZMİ BESLEYEN SUÇLAR ÜZERİNE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ FAALİYETLERİN İNCELENMESİ	122
7. SONUÇ	130
KAYNAKLAR	134
ÖZGEÇMİŞ	140

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇİKAS	: Cezai İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi
DEAŞ	: <i>Devlet'ül Irak ve's Şam</i>
DHKP-C	: Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ETA	: <i>Euskadi Ta Askatasuna</i> (Bask Vatanı ve Özgürlük)
ETK	: Emniyet Teşkilatı Kanunu
EUROPOL	: Avrupa Polis Teşkilatı
GoC	: <i>Guardians of the Cedars</i> (Sedir Muhafızları)
IRA	: <i>Irish Republican Army</i> (İrlanda Cumhuriyet Ordusu)
ISAF	: Uluslararası Güvenlik Destek Gücü
İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti
İTERPOL	: Uluslararası Kriminal Polis Örgütü
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MLKP	: Marksist-Leninist Komünist Partisi
NATO	: Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü
NCB	: <i>National Central Bureau</i> (Ulusal Merkez Büro)
NLFT	: <i>National Liberation Front Tripura</i> (Tripura Ulusal Kurtuluş Cephesi)
PVSK	: Polis Vazife Selahiyet Kanunu
SİDAS	: Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
VPN	: <i>Virtual Private Network</i> (Sanal Özel Ağ)

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 6.1: Suç türleri-evrak sayısı göstergesi.....	125
Çizelge 6.2: İade türleri-sayısal veriler.....	127

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1: Türk Emniyet Teşkilatı organizasyon yapısı.....	13
Şekil 2.2: 2017 Emniyet hizmetleri sınıf dağılımı.....	14
Şekil 2.3: 2018 Emniyet hizmetleri sınıf dağılımı.....	15
Şekil 3.1: İnterpol logo	30
Şekil 3.2: Ülkelerin 2017 yıllık aidat miktarları	36
Şekil 3.3: İnterpol'ün suç alanları.....	40
Şekil 4.1: ETA terör saldırıları sonucu ölümler	69
Şekil 4.2: İktidar-muhalefet çatışması	79
Şekil 4.3: Güçlü iletişim-kısıtlı bütçe	88
Şekil 4.4: Güçsüz iletişim-bol bütçe.....	89
Şekil 4.6: Dünyadaki terör saldırısı sayıları	110
Şekil 4.7: Terör saldırılarından kaynaklanan ölüm sayısı	111
Şekil 4.8: Terör saldırılarından kaynaklı yaralı sayısı.....	112
Şekil 5.1: 1930 Tarihli Kararname	115
Şekil 5.2: İnterpol-Europol Daire Başkanlığı yapısı	117
Şekil 5.3: İritbat Şeması.....	118
Şekil 6.1: Yıllara göre iade türleri	128

TERÖRİZM İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ: İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ İNTERPOL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ

ÖZET

Günümüzde uluslararası bir sorun olan terörizm, insanlık tarihinin yaşadığı en büyük felaketlerden biri haline gelmiştir. Ülkelerin diğer suçlar gibi terörizm suçlarında da bütünleşik ve koordineli bir mücadele yönteminin de başarısız olması yaşanan suç oranlarında gitgide artışa neden olmaktadır. Devletler terör ve terörizm konusundaki mücadele bakış açılarını değiştirmeyip sadece askeri ve polisiye odaklı mücadele etmeleri, bu suçla etkili bir mücadele aracı olmamış, aksine askeriye ve polisiye müdahalelerin yaşattığı tahribatlar, terör örgütlerinin propaganda malzemesi haline gelmiştir. Günümüzde terör suçlarını engelleme ve terörizmi ortaya çıkaran sebepler konusunda yeni stratejiler ve mücadele teknikleri geliştirilmelidir. Terörizm ve terör suçlarıyla mücadele gibi çeşitli suçlarla mücadele için kurulmuş uluslararası teşkilatlardan biri olan İnterpol'un sağlıklı bir şekilde mücadele göstermesi belirli şartlara bağlıdır. Üye ülkelerin yasal farklılıkları, kendi ulusal çıkarları vb. sorunlar devletlerin örgüt bünyesinde gösterdiği katkıları yetersiz bırakmaktadır. Bunun yanında terörizmin uluslararası ortak bir tanımının olmayışı ortak mücadeleyi etkilemektedir. Terörizm gibi suçlarla mücadele konusunda görev alan Türk Emniyet Teşkilatı ve Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (INTERPOL)'ün uluslararası terörizm ile mücadelede kullandığı yöntemler nelerdir? İnterpol ve Türk Emniyet Teşkilatı arasındaki işbirliği ne ölçüdedir? Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol'un Uluslararası Terörizm ile mücadele konusundaki yapısal eksiklikleri nelerdir? Ortak mücadele için oluşturulan uluslararası sözleşmeler uluslararası terörizm ile mücadeleyi nasıl etkilemektedir? Bu tarz sorular bu çalışmada ele alınmıştır. Ayrıca terör ve terörizm kavramları açıklanmış ve iki örgüt arasındaki işbirliğine ve tabi oldukları uluslararası sözleşmelere değinilmiştir. Son olarak işbirliğinin geliştirilmesi, eksikliklerin giderilmesine dair konulara vurgu yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: *Mücadele, Terörizm, Suç, Örgüt, Yöntem, İşbirliği.*

THE IMPORTANCE OF INTERNATIONAL COOPERATION IN COUNTER TERRORISM: ISTANBUL POLICE DEPARTMENT INTERPOL BRANCH OFFICE CASE

ABSTRACT

Today, terrorism, which is an international problem, has become one of the greatest disasters in human history. The failure of countries in an integrated and coordinated way of combating terrorism, like other crimes, causes an increase in crime rates. The governments' military and police-oriented struggle without changing their perspectives about fight against terrorism has not been an effective mean of combating the crime; on the contrary, the damage caused by military and police interventions has become the propaganda material of terrorist organizations. These days, new strategies and combat techniques should be developed in order to prevent terror crimes and to explain the causes of terrorism. Interpol, which is one of the international organizations established to combat various crimes such as combating terrorism, depends on certain conditions to struggle in an efficient way. Problems such as legal differences of member states, their national interests etc. make the contributions of states within the organization inadequate. Besides, lack of an international definition of terrorism affects the common struggle. What are the methods used by the Turkish Police Force and the International Criminal Police Organization (INTERPOL), which has participated in the fight against crimes such as terrorism, in the fight against international terrorism? To what extent there is a cooperation between Interpol and Turkish Police Force? What are the structural deficiencies of Turkish Police Force and Interpol in the fight against international terrorism? How do the international conventions for joint struggle affect the fight against international terrorism? These kinds of questions have been discussed in this study. Moreover, the concepts of terror and terrorism are explained and cooperation between these two organizations and the international conventions, which they are subject to, have been addressed. Finally, the issues related to the improvement of cooperation and the elimination of deficiencies have been emphasized.

Key Words: *Struggle, Terrorism, Crime, Organization, Method, Cooperation.*

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze insanlık tarihi ile birlikte gelişen ve farklılaşan suç kavramındaki gelişmeler, suç ve suçluyla mücadele konusunda da gelişmelere sebep olmuştur. İnsanlık tarihi, yaşadığı döneme bağlı olarak çeşitli suçlu ve suç unsurlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu suçlar ile mücadele için her toplum iç ve dış güvenliklerini sağlamak amacıyla çeşitli örgütler kurmuşlar ve bu örgütlere kanunlarla belli yetkiler vererek suç ve suçluyla mücadele konusunu özel olarak ele almışlardır. Günümüzde ulaşım, teknoloji, sanayi ve bilimin gelişmesiyle birlikte suçlar ulusal düzeyden çıkıp uluslararası bir boyut haline gelmiş bununda ötesine geçerek bazı suçlar küresel suç haline gelerek tüm coğrafyaları doğrudan veya dolaylı olarak etkilemeye başlamışlardır. Yukarıdaki satırda belirtilen ve kökü M. Ö. 66-73 yıllarına dayanan ve günümüzde insanlık için felakete dönüşen terörizm sorunu küresel bir hal almış ve dünyadaki tüm coğrafyaları etkilemeye başlamıştır. Ülkeler terörizmle mücadele konusunda ulusal düzeyde tedbirler alsa da küreselleşen dünyada terörizmin yaygınlaşması uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmiştir. Terörizm ile mücadele konusunda 194 üye ülkenin bir araya gelerek oluşturduğu, suç ve suçlu konusunda bilgi alışverişi, tecrübe paylaşımı ve geliştirici eğitimler vb. birçok faaliyeti yapısında bulunduran Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (INTERPOL), Birleşmiş Milletler (BM)'i de geçerek en büyük uluslararası işbirliği örgütü haline gelmiştir. 10 Haziran 1928 tarihinde İsviçre'nin Bern şehrinde yapılan İnterpol Genel Kurul toplantısında Türkiye Viyana Sefareti ikinci kâtabi Muzaffer Kâmil Bey tarafından temsil edilmiş olan Türkiye daha sonraki gözlemci sıfatıyla katıldığı birkaç toplantıya müteakip resmi olarak Mustafa Kemal Atatürk'ün imzasını taşıyan 1930 tarihli Kararname ile teşkilata üye olmuştur. Türk Emniyet Teşkilatı İnterpol bünyesinde Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol-Europol Daire Başkanlığı düzeyinde çalışmalarını ve faaliyetlerini devam ettirmektedir. Bu çalışmada Türkiye'yi ve diğer birçok devleti yakından ilgilendiren terörizm sorunu ele alınmış olup özellikle 11 Eylül

2001 tarihinde Amerika'ya yapılan terör saldırısından sonra terörizmin küresel bir tehdit haline dönüşmesiyle ve artan oranda şiddetinin farklı bir boyuta ulaşmasıyla mücadelede bütünleşik bir işbirliğinin zorunluluğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmada Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL), Türk Emniyet Teşkilatı, terörizm ve bunun önlenmesinde İnterpol ve Türk Emniyet Teşkilatı'nın rolü ve işbirliği incelenip İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü'nün faaliyetleri üzerine örnek bir çalışma yapılmıştır. Tezin temel araştırma konusu Türk Emniyet Teşkilatı'nın ve İnterpol'ün uluslararası terörizmi engellemedeki rolünü tespit etmek, ayrıca İnterpol ve Türk Emniyet Teşkilatı arasındaki işbirliğinin terörizmi engellemedeki önemine vurgu yapmaktır. Bu çalışmada ayrıca şu sorulara kısaca yanıt verilecektir: Terörizmin nedenleri nelerdir? Terörizm ile mücadele neden zor hale gelmiştir? Uluslararası işbirliği anlaşmaları ve uluslararası sözleşmeler bu sorunu engellemede yeterli midir? Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL)'nın uluslararası terörizmi engellemede eksiklikleri nelerdir? Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol arasındaki işbirliği hangi düzeydedir?

Çalışmada ayrıca Türk Emniyet Teşkilatı'nın mevcut işbirliği çatısı altında uluslararası terörizmi engellemedeki ve bu sorunu besleyen diğer suçlarla nasıl mücadele ettiğine ışık tutmak ve mevcut işbirliğinin güçlenmesi yönünde fikirler vermektedir. İnterpol bünyesindeki üye sayısı ve mücadele hedeflerine bakıldığında bu hedefler doğrultusunda özellikle terörizm ile mücadele ve terörizmi besleyen diğer suçlarla mücadele konusunda Türk Emniyet Teşkilatı büyük bir rol oynamıştır. Araştırmalar ve haberlerde yapılan incelemelerde özellikle devletler tarafından aranan terörle ilişkilendirilen kişilerin iadesi konusunda devletlerin ulusal çıkarları doğrultusunda politik davrandıkları tespit edilmiştir. Uluslararası anlaşma ve sözleşmelerde ortak bir terörizm tanımı yapılamamasının mücadeleyi olumsuz etkilediği ortaya çıkarılmıştır. Terörizmin siyasi hedefi olmasına rağmen İnterpol'ün ana tüzüğü'nün 3. maddesinde siyasi, askeri, dini ve ırki konulara karışılmaması ve teşkilat faaliyetlerinin bu konular dışında tutulması gerektiği fikri, İnterpol'ün terörizm ile mücadele konusunda üye devletlerde soru işareti yaratmaktadır.

Tezin temel hipotezi şudur: Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol işbirliğinin uluslararası terörizm ile mücadele konusunda yetersiz kalmasının ana etkeni, her iki yapıda da bulunan yapısal ve hukuksal eksikliğin yanında terörizm konusunda ortak operasyonel kabiliyetlerinin kısıtlı olmasıdır. Yapılan işbirliği sonuçları ve yaşanan terör olaylarının arasındaki sayısal uçurumlar, işbirliğinin yetersizliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca üye devletler terör suçlarının iadelerinde politik davranmaktadırlar.

Tezin alt hipotezleri ise şunlardır:

- İnterpol anayasasının 3. maddesi olan ırki, askeri, politik ve dini konuların mücadele dışında tutulması, bu konuların terörizmin ana hedefi ya da terörizmi besleyen sebepler olması terörizmi engellemede sorun teşkil etmektedir.
- İnterpol teşkilatının ana tüzüğünde terörizm tanımı olmayışı mücadeleyi yetersiz bırakmaktadır.
- Terörizmi besleyen suçlarla mücadele etmek terörizm ile mücadele etmek kadar önemlidir.

Çalışmada terör ve terörizm üzerine yazılmış akademik kaynaklardan ve terörizmin önlenmesi konusu üzerine yazılmış akademik kitap, makale, dergi ve tezlerden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmanın ana teorik çerçevesini oluşturan Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol hakkında yazılmış kitap, tez, makale ve dergilerden yararlanılmıştır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmada konu ile ilgili yazılmış tez, makale, kitap, raporların yanında kütüphane ve internet kaynakları taraması da yapılmıştır. Evren olarak İnterpol'e üye olan ülkeler ele alınmıştır; ayrıca örneklem olarak İnterpol'e üye olan Türk Emniyet Teşkilatı incelenmiş olup Türk Emniyet Teşkilatı Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol-Europol Daire Başkanlığı'na bağlı İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü İnterpol Şube Müdürlüğü üzerine örnek bir çalışma yapılmıştır.

2. TÜRK EMNİYET TEŞKİLATI VE FAALİYETLERİ

2.1 Türk Emniyet Teşkilatı'nın tarihi

İnsanlık, tarihin büyük bir bölümünde toplu olarak yaşamış ve ihtiyaçlarını gidermek için toplu halde yaşama isteği duymuştur. Toplumsal yaşamın devamı için toplumları yöneten ve öncülük eden otoriteler bu toplu yaşamın sağlıklı bir şekilde ilerlemesi ve sürdürülmesi için asayiş ve emniyetin sağlanmasını öncelikli temel görevlerinden saymışlardır. Asayiş ve emniyetin sağlanması ve toplu yaşamın sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi için insanlar devlet adında kurumlar oluşturmuşlardır. Devlet, en genel tanımıyla belirli bir ülke üzerinde yerleşme ve zorlayıcı otoriteye sahip olan bir iktidar (yöneten) aracılığıyla yönetilen bir insan topluluğundan oluşmaktadır (Kapani, 2011). Diğer bir tanımlama ise devlet, belirli bir toprak parçası üzerinde egemen olan belirli bir insan topluluğunun oluşturduğu bir varlıktır (Gözler, 2012).

Sosyal düzenin bozulduğu, huzurun ve asayişin olmadığı her ortamda huzur, güven ve emniyeti sağlayacak bir güç ortaya çıkmıştır. İnsanları bir arada tutan bu güç, bazen oluşturulmuş olan bir kurum ya da geçmişten süre gelen örf, adet, gelenek, görenek ve töreler olmuştur. Töreler, Türk tarihinde toplu yaşama geçildiğinden bu yana sosyal düzeni sağlama yönünde önemli rol oynamışlardır. Tarihi sürecin gelişmesi, ihtiyaçların farklılaşması ve nüfus hareketleri vb. değişkenlerin etkisiyle zamanla toplumsal düzeni sağlayan yapılarda da değişiklikler meydana gelmiştir. Türk Emniyet Teşkilatı da değişen ve zamanla gelişen bu kurumlar arasında yerini almıştır.

2.1.1 Eski Türkler'de polis

Polis tarihi, Türk tarihi ile başlamış olup tarih boyunca birçok devlet kurmuş olan Türkler kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasını ulusal savunma ile beraber ifa etmişlerdir. Diğer bir ifadeyle kamu düzeni ve güvenliği için ayrı bir kurum oluşturulmamış, ulus savunmasında rol alan ordu içerisinde de bu tür faaliyetler yürütmüştür.

Eski Türkler’de bugünkü kullanımla söyleyebileceğimiz polis ve amirleri “Yargan” ya da “Yarkan” olarak adlandırılmaktaydı. Yarkanlar görevlerini asayışı sağlamakla görevli “Tarhan” ve “Tigin” denilen valilere bağlı olarak gerçekleştirmektedirler. Göktürkler dönemine gelindiğinde ise “Sad”, “Tudun” ve “Subaşılar” güvenliği sağlamakla görevlilerdi. Bu kavramlar o dönemde kullanılan ve etkisi altında bulunan dil kültüründen gelmektedir. Örneğin “Yarkan, Sad ve Tudun kelimelerinin Moğolca’dan türemiş olduğu bilinmektedir” (Dündar, 1999).

Sad, Yarkan, Tudun kelimeleri Uygur metinlerinde de geçmektedir. Tüm bunlar, Eski Türk devletlerinde asayiş ve güvenliğin sağlanmasına önem verildiğini kanıtlar nitelikte olup, Türk Polis Teşkilatı’nın ne kadar eskiye dayandığı hakkında ipucu verir. Yaşanılan gelişmelere bağlı olarak teşkilat kendi içerisinde yeni kavramlar üretmiş, Yarganlar’dan sonra kamu düzeni ve güvenliğini sağlamak için Subaşılar görev almışlardır. Subaşılar, kelime anlamı olarak su, asker, subaşı, başkomutan anlamında kullanılmıştır. Subaşılar, barış döneminde iç huzuru sağlamışlar, savaş döneminde ise orduyu sevk ve idaresi ile ilgilenmişlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere ulusal savunma ve genel asayiş ve emniyetin sağlanması için ayrı ayrı kuruluşlara rastlanılmamaktadır. Zamanla boyların birleşip coğrafyanın gelişimi ve nüfusun artmasıyla “Subaşılar” yetersiz kalmış ve “Kağan”lar ortaya çıkmıştır. Kağanlar’ın ortaya çıkmasıyla Subaşılar savaş döneminde sadece belli birlikleri komuta etmişler, barış döneminde ise buldukları bölgelerin güvenliğini sağlamışlardır. Böylece Subaşılar’ın görev ve yetkileri azalmıştır. Bilinen en eski Subaşı, Tonyukuk Kitabesi’nde ismi geçen “İnalkağan”dır. Büyük Selçuklu İmparatorluğu kurucusu olan Selçuk Bey de aynı zamanda Subaşı’dır.

Eski Türkler’de polislik hizmetleri ciddi bir görev anlayışı ile yürütülmüştür. Tarihi olaylar bunu açıklar niteliktedir. Türkler’in zamanın şartlarına göre suç sayılan fiilin işlenmesinden önce suçun işlenmesine engel olmak, suç işlendikten sonra ise faili bulup ortaya çıkarmak görev anlayışı içinde olduklarını göstermektedir (Akbulut, 1995: 13). Güvenlik konusunda farklı bir bakış açısına sahip olan Eski Türkler asayiş ve güvenliği sadece kurumlara bırakmamışlar, bu tür hizmetlerin sağlanmasında vatandaşlara da yükümlülükler getirmişlerdir. Bu hususları kanunlara da koyarak uygulanabilirliğini

arttırmışlardır. Akbulut (1995: 14) çalışmasında bu duruma şöyle örnek verir: Herkes bulunduğu yerin asayiş ve inzibat kuvvetlerine elinden geldiği kadar yardım etmeye ve o kuvvetlerin görevini mümkün olduğu kadar hafifletmeye mecburdu. Bu gibi hükümleri ihtiva eden eski Türk kanunlarından 3 tanesi meşhurdur. Bunlar Oğuz Töresi, Uluğ Yasa ve Timur'un çıkardığı kanunları ihtiva eden tüzüklerdir.

Özetle, eski Türkler'de kamu güvenliği ve düzeni belli yasalara göre yürütülmüş olup bu görevlerini yerine getiren kolluk kuvvetleri gücünü yasalardan almıştır. Bu yasalarda suçların önlenmesi kadar işlenen suçlarda suçluların yakalanıp yargıya teslim edilmesine de önem verilmiştir. Eski Türkler'de Polis Teşkilatı açıklamalardan da anlaşılacağı üzere ayrı bir teşkilat olamayıp askeri teşkilat içerisinde yer almış ve askeri özellikler göstermiştir.

2.1.2 Osmanlı döneminde polis

Dünyanın en büyük imparatorluklarından birini kuran Osmanlı Türkleri, 600 yılı aşkın bir süre geniş bir coğrafyaya hükmetmiştir. 13. asrın ortalarında Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen Osmanlı Türkleri, o dönem Moğollarla savaş halinde olan Selçuklular tarafından Söğüt ve Domaniç bölgesine yerleştirilmişlerdir. Osmanlı Türkleri, burada kendi beyliklerini kurmuştur. Beylikten imparatorluğa uzanan geniş bir dönemde sahnede kalan Osmanlı İmparatorluğu'nun asayiş ve güvenlik faaliyetlerinin gelişmesi uzun bir döneme sahiptir. Bu dönemler kısaca şöyle sınıflandırabilir:

- Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan İstanbul'un fethine kadar olan dönem (1299-1453),
- İstanbul'un fethinden Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasına kadar olan süreç (1453-1826),
- Islahat Dönemi (1826-1838),
- Tanzimat Dönemi (1838-1876),
- Mutlakiyet Dönemi (1876-1908),
- Meşrutiyet Dönemi (1908-1923).

Osman Bey Karahisar'ı ele geçirdiğinde kentin yönetimini oğlu Orhan Bey'e devretmiştir. Osman Bey kentin huzur, güven ve asayişinin sağlanması amacıyla Gündüz Alp'i de Subaşı olarak tayin etmiştir. Gündüz Alp, bugünkü anlamda kabul edilen ilk polis amiridir. Subaşılar Eski Türkler'de olduğu gibi Osmanlı döneminde de benzer özellikler göstermiş savaş döneminde orduyu sevk ve idare etmiş, barış döneminde ise buldukları bölgede asayiş ve güvenliği sağlamışlardır.

Osmanlı zaman içinde beylikten çıkarak imparatorluğa dönüşmüştür. Devlet ve ordu teşkilatının zamanla büyümesiyle devletin başında mutlak bir güce sahip, en büyük askeri, adli ve mülki amir olan "Padişah"lar yer almışlardır. Padişahlar hâkim olunan topraklar üzerinde asayiş, güvenlik ve huzur gibi polisiye hizmetleri sadrazamlar aracılığıyla yürütmüşlerdir. Sadrazamın yanında yer alan subaşılar "yasakçı" adı verilen askerlerle başkent güvenliğini sağlamışlardır. Tüm kente hâkim olabilmek amacıyla çeşitli yapılar oluşturulmuş, "Asesbaşılar" gece bekçiliği yaparak kent güvenliğinde önemli bir rol üstlenmişlerdir.

1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesine kadar Subaşılar en önemli memurlukların başında yer almış ve protokolde kendilerine yer bulmuşlardır. "İstanbul'un fethinden sonra yavaş yavaş önemini kaybeden Subaşılar, 'Şehir Subaşıları' isminde Belediye Zabıta Amirliği mahiyetini almaya başlamışlardır" (Akbulut, 1995: 20). Bu dönemde başkent dışındaki illeri yöneten "Beylerbeyi" ve sancakları yöneten "Sancakbeyleri", emirleri altındaki askerlerle buldukları bölgelerde bölgenin asayişini sağlamışlardır. İstanbul'un fethinden sonra ise Yeniçeri Ocağı ön plana çıkmış, Yeniçeriler asayiş ve emniyet konusunda önemli görevler almışlardır.

İstanbul'un fethinin ardından nüfus ve coğrafyanın artışıyla birlikte şehir 5 güvenlik bölgesine ayrılmış ve her bölgeden sorumlu görevliler görevlendirilmiştir. Bu görevlendirilenler; Yeniçeri Ağaları, Cebicibaşılar, Kaptanpaşalar, Topçubaşılar ve Bostancıbaşılar'dır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından örnek verilecek olursa Topkapı Sarayı ve çevresinden Yeniçeri Ağası; Kasımpaşa ve Galata bölgesinden sorumlu Kaptan Paşa; Tophane ve Beyoğlu bölgesi Topçubaşılar; Ayasofya, Ahırkapı, Hocapaşa bölgesi Cebicibaşılar; Üsküdar, Eyüp, Kağıthane, boğazın her iki yakası, Adalar

ve Ayestefenos (Yeşilköy) bölgesi Bostancıbaşılar'ın sorumluluğuna bırakılmıştır. Şehrin iç bölgelerinde ise karakollar kurulmuştur. Karakol kelimesinin kökeni buradan gelmektedir. Günümüzde karakol ismine mesafeli yaklaşılsa da kelime anlamı olarak güvenliğin karada gösterilen faaliyetleri anlamına gelmektedir.

Kentin güvenliği ve asayişi ile ilgilenen kurumlar maalesef zamanla görev bilincinden çıkarak sahiplenme ve yozlaşma aşamasına gelerek iç güvenliğin sağlanması ve korunmasında ciddi hasarlara yol açmışlardır. Bahsedilen husus Yeniçeri Ocağı ile ilgilidir. Yeniçeri Ocağı kullandığı yetkileri zamanla sahiplenerek ve görev bilincinden uzaklaşarak tahttan padişah indirme aşamasına kadar tehlikenin boyutunu ilerletmişlerdir. Osmanlı'nın gerileme döneminde kurum olarak bozulmuş olan ve devletin kurtarılması için kaldırılması elzem olan Yeniçeri Ocağı, II. Mahmut tarafından kaldırılmıştır.

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra kurulan İhtisap Ağalığı Nizamnamesi ile İhtisap Nezareti kurulmuştur. Kurulan nezarethanenin kolluk görevinin yanı sıra aslında asıl görevi belediye hizmetleri olmuştur. 1845 yılında modern anlamda ilk polis teşkilatının kurulmasına kadar kolluk görevlerini yürütmüşlerdir. 1845 yılında ise 1845 tarihli on yedi maddelik Polis Nizamnamesi hazırlanmış ve polis kelimesi ilk defa bu nizamnamede geçmiştir (Birinci, 1999: 9-16).

Çok uluslu ve kozmopolitan bir nüfusa sahip olan Osmanlı Devleti, dışarıdan kışkırtmalara açık olduğu için ülkenin genel asayişini sağlamak zor bir hale gelmiştir. Bu tür ayaklanmaları bastırmak, istekleri karşılayabilmek ve gerileme döneminden kurtulmak için oluşturulan Gülhane Hattı Hamayunu'ndan sonra vatandaşlar yeni haklar elde etmekle birlikte güvenlik hizmetleri de dönüşüm geçirmiş; 1846'da Zaptiye Müşiriyeti kurulmuştur. Zabıta ve polis bu müşiriyet emrine verilmiştir. Zaptiye Müşiriyeti 1846-1879 yılları arasında etkili olmuştur. 1879 yılında ise Zaptiye Nezareti kurulmuştur. Nezaret sadece İstanbul'un asayiş ve güvenliğinden sorumlu tutulmuş; taşrada kolluk görevleri "Seraskerliğe" bırakılmıştır. 1894'te 15 vilayette polis teşkilatı kurulmuş olup yavaş yavaş tüm ülkede teşkilatlanma sürdürülmüştür. 1898'de İstanbul Sivil Polisliği, Polis Müfettişliği, Süvari Polisi, 1899'da Deniz Polisi faaliyete geçmiştir (Yılmaz, 2000).

Fiilen 1881’de kurulmuş olan polis teşkilatının görev ve yetkilerinin belirtildiği metin, 1896’da “Asayiş Vazifesiyle Mükellef Olanların Nizamiye ve Jandarma Asakir-i Şahanesiyle Polis Memurlarının Suret-i Hareketine Dair Talimat” adıyla yayınlanmıştır. Bu metinde polis görev ve yetkileri belirtilmiş ayrıca Jandarma ile olan ilişkilere de değinilmiştir. Bu dönemde ayrıca Selanik ve İstanbul gibi şehirlerde ihtiyacı karşılamak için polis okulları açılmıştır. 23 Temmuz 1908’de II. Meşrutiyet’in ilanıyla Zaptiye Nezareti kaldırılmıştır. Kaldırılan nezaret yerine 1909 yılında “İstanbul Vilayeti ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun” ile Dahiliye Nezareti’ne bağlı “Emniyeti Umumiye Müdürlüğü” asayiş ve güvenlik hizmetleri için kurulmuştur.

Polislerin daha modern ve başarılı bir şekilde görev yapması ve teknik bilgi öğrenilmesinin elzem olduğu belirtilmiş, bu ihtiyaçların karşılanması için Dahiliye Nazırı Talat Paşa döneminde Viyana Polis Teşkilatı’nın incelenmesi için heyet gönderilmiştir. TBMM’nin kuruluşuna kadar Polis Teşkilatı ihtiyaç ve düzenlemelere göre şekillenmiştir. TBMM’nin kuruluşundan sonra bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğü’nün temelleri atılmıştır. TBMM’nin kurulmasından sonra güvenlik hizmetleri iki koldan yürütülmüştür. Bunlardan birincisi İstanbul’da bulunan padişaha ve hükümetine bağlı olan Emniyeti Umümiye Müdürlüğü diğeri ise Ankara’daki milli hükümete bağlı Emniyet Müdürlüğü’dür. Bu durum elbetteki ülke yönetiminde olduğu gibi kolluk işlerinde de sorun yaratmaktaydı. Mondros Mütakeresi sebebiyle İstanbul’daki Müdüriyet, İtilaf Devletleri baskısında bulunuyordu. Milli mücadelenin kazanılmasından sonra bu ikilik ortadan kalkmıştır. İstanbul Emniyeti Umumiye Müdürlüğü personelleri her ne kadar İtilaf Devletleri baskısı altında asıl görevlerini yerine getirmede güçlük çekmiş olsalar bile Kurtuluş Savaşı döneminde silahların Anadolu’ya aktarılması gibi hassas konularda canları pahasına görev yapmaktan geri durmamışlardır.

Mondros Mütakeresi’nin imzalanmasını takiben 24 Haziran 1920 tarihine kadar önemli görevler üstlenen Polis Teşkilatı, 24 Haziran 1920’de Milli Polis Teşkilatı yapısına dönüşmüştür. Milli Polis Teşkilatı bir yandan anayurdu işgal eden düşman devletlerle, diğeri yandan ayaklanarak yurdun iç güvenliğini bozan yerel işbirlikçilere ve bağımsız devlet kurma hayali peşinde koşan, bu uğurda

akla sığmayacak çılgınlıklar yapan Ermeni ve Rum azınlıklara karşı başarılı bir şekilde mücadele etmiştir (Gül&Kandemir, 2013: 94).

2.1.3 Cumhuriyet döneminde polis

29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyetin ilan edilmesiyle Türkiye Cumhuriyeti merkezde ve il teşkilatlarında zayıf durumda bulunan Polis Teşkilatı'nı devralmıştır. Teşkilat kuruluş kanunu olmaması sebebiyle güvenlik ve asayiş hizmetleri 1907 ve 1913 tarihli Polis Nizamnamesi'ne göre ifa edilmekteydi. 14 Mayıs 1930'da çıkarılan "Dahiliye Vekaleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanun" ile ismi "Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü" olmuştur. Son olarak Emniyet Genel Müdürlüğü olarak çalışmalarına devam etmiştir. 1932'de Polis Teşkilat Kanunu çıkarılarak teşkilat anlamında kuruluş kanununa sahip olunmuştur. Bu konuda aynı yıl içinde 2050 sayılı, 1934'te 2531 sayılı kanunlarla değişiklikler yapılmıştır (Akbulut, 1995: 37-38). Günümüzde polisin görev ve yetkilerini belirleyen iki kanun hala eskiye dayanmaktadır. Bunlardan ilki 1934 tarih ve 2559 sayılı "Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu", ki bu kanunda polisin tanımı yapılmıştır. İkinci kanun ise 1937 tarih ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'dur. Tarihsel anlamda bahsedilen Türk Polis Teşkilatı, modern anlamda 10 Nisan 1845 yılında kurulması dolayısıyla her yıl 10 Nisan günü ve bu tarihi takip eden hafta Polis Haftası olarak kutlanmaktadır. Teşkilat 10 Nisan 2019 itibariyle 174. yılını kutlamıştır.

2.2 Türk Emniyet Teşkilatı organizasyon yapısı

Emniyet Genel Müdürlüğü, organizasyon yapısı olarak Merkez Teşkilatı ve Taşra teşkilatı olarak yapılanmıştır. Merkeze bağlı temsilcilikler olarak geçen "yurt dışı" teşkilatlanması mevcuttur.

2.2.1 Merkez teşkilatı

Merkez Teşkilatı; Teftiş Kurulu Başkanlığı, Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, İç Denetim Birimi Başkanlığı, Özel Harekat Başkanlığı, diğer daire başkanlıkları, Trafik Araştırma Merkezi Müdürlüğü ve Özel Kalem Müdürlüğü'nden oluşur. Her daire başkanlığı en az 3 şube müdürlüğünden oluşur. Ayrıca taşrada faaliyet gösterip de doğrudan merkeze

bağlı yapılar da bulunur. Bu yapılar; Polis Akademisi Başkanlığı, amir sınıfı ihtiyacını karşılayan Polis Amirleri Eğitim Merkezi Müdürlüğü, memur sınıfı ihtiyacını karşılayan Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürlükleri, Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlükleri, Polis Eğitim Merkezi Müdürlükleri, Polis Moral Eğitim Merkezi Müdürlükleri ve Kriminal Polis Laboratuvar Müdürlükleri'dir. Gelişen teknoloji ve yeniliklere göre amir ve memur sınıfı yetiştiren eğitim merkezleri, doğrudan merkeze bağlı olmakla birlikte Polis Akademisi bünyesinde yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenciler planlamalara göre yetiştirilmektedir.

2.2.2 Taşra teşkilatı

Taşra teşkilatı ise bölgenin nüfus ve ihtiyacına göre İl Emniyet Müdürlükleri, İlçe Emniyet Müdürlükleri ve İlçe Emniyet Amirlikleri şeklinde örgütlü bir yapıya sahiptir. Türkiye'de 81 İl Emniyet Müdürlüğü, bunlara bağlı İlçe Emniyet Müdürlüğü ve İlçe Emniyet Amirlikleri vatandaşlara 7/24 hizmet vermektedir.

2.2.3 Yurtdışı teşkilatı

Emniyet genel müdürlüğü yurtdışı teşkilatlanması, diğer ülkelerde bulunan dış temsilciliklerimizde güvenlik vb. çeşitli faaliyetlerin ifasını yerine getirmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Çin Fransa, Irak ve Kazakistan gibi birçok ülkede temsilciliği bulunmaktadır.

Şekil 2.1: Türk Emniyet Teşkilatı organizasyon yapısı

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü (2019). Organizasyon Yapısı, <https://www.egm.gov.tr/sayfalar/organizasyon-yapisi.aspx>

2.3 Personel yapısı

Teşkilatın hizmet sınıflarına göre personel dağılımı dengeli bir yapıya sahip olup ihtiyaca göre artış ve azalış yaşanmaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü 2017 Performans Programı incelendiğinde, Emniyet Teşkilatı personelinin 261.427'si (%95) emniyet hizmetleri, 12.499'u (%5) ise diğer hizmet sınıflarındandır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2017).

EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI	SAYI
1/1 Sınıf Emniyet Müdürü	6
1/2 Sınıf Emniyet Müdürü	627
2. Sınıf Emniyet Müdürü	679
3. Sınıf Emniyet Müdürü	1.156
4. Sınıf Emniyet Müdürü	1.314
Emniyet Amiri	1.636
Başkomiser	745
Komiser	1.581
Komiser Yardımcısı	8.919
Başpolis Memuru	7.600
Polis Memuru	233.227
Çarşı ve Mahalle Bekçisi	3.937
Emniyet Hizmetleri Sınıfı Toplamı	261.427
DİĞER HİZMET SINIFI	SAYI
Mülki İdare Hizmetleri	2
Genel İdare Hizmetleri	3.638
Teknik Hizmetler	621
Sağlık Hizmetleri	369
Eğitim Öğretim Hizmetleri	1
Yardımcı Hizmetler	5.994
Avukatlık Hizmetleri	57
Akademik Kadro	99
İşçi	1.613
Sözleşmeli	25
Diğer Hizmet Sınıfı Toplamı	12.419
GENEL TOPLAM	273.846

Şekil 2.2: 2017 Emniyet hizmetleri sınıf dağılımı

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü (2019). 2017 Emniyet Hizmetleri Sınıf Dağılımı, <https://www.egm.gov.tr/Documents/2018%20Y%C4%B1%C4%B1%20Performans%20Program%C4%B1.pdf>

Yukarıda verilen bilgiler 2017 verilerine göre olup 2018 tarihi itibarıyla teşkilat personelinin 254.958'i (%95) Emniyet Hizmetleri, 12.009'u (%5) ise diğer hizmet sınıflarıdır. Diğer hizmet sınıfları ise çeşitli ihtiyaçların karşılanması için teknik personel olarak çalışan teknisyenler, temizlik işçileri vs.'dir. Ayrıca teşkilat bünyesinde engelli sınıfı kadrosundan personel çalıştırmak da yasal zorunluluktur. Aşağıda 2018 performans programından alınan güncel tablo bulunmaktadır.

EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI	SAYI
1/1 Sınıf Emniyet Müdürü	12
1/2 Sınıf Emniyet Müdürü	626
2. Sınıf Emniyet Müdürü	834
3. Sınıf Emniyet Müdürü	1.023
4. Sınıf Emniyet Müdürü	1.099
Emniyet Amiri	810
Başkomiser	459
Komiser	1.111
Komiser Yardımcısı	8.742
Başpolis Memuru	6.392
Polis Memuru	230.338
Çarşı ve Mahalle Bekçisi	4.528
Emniyet Hizmetleri Sınıfı Toplamı	255.974
DİĞER HİZMET SINIFI	SAYI
Mülki İdare Hizmetleri	2
Genel İdare Hizmetleri	3.620
Teknik Hizmetler	605
Sağlık Hizmetleri	349
Eğitim Öğretim Hizmetleri	1
Yardımcı Hizmetler	5.734
Avukatlık Hizmetleri	49
Akademik Kadro	92
İşçi	1.497
Sözleşmeli	69
Diğer Hizmet Sınıfı Toplamı	12.018
GENEL TOPLAM	267.992

Şekil 2.3: 2018 Emniyet hizmetleri sınıf dağılımı

Kaynak : Emniyet Genel Müdürlüğü (2019). 2018 Emniyet Hizmetleri Sınıf Dağılımı, <https://www.egm.gov.tr/Documents/2017Performans.pdf>

Güvenlik ve asayiş sağlayan vatandaş ile sürekli iletişim halinde bulunan ve çağın ihtiyaçlarına göre kendini geliştiren kolluk kuvvetlerinin eğitim durumları da oldukça önemlidir. Her geçen yıl eğitim durumu yükselen Emniyet Genel Müdürlüğü personelinin ayrıca Polis Akademisi gibi kuruluşlarda alansal yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim alması sağlanmakta ve diğer üniversitelerin yüksek lisans ve doktora programlarında personelin kendisini geliştirmesinin önü açılmaktadır. 2018 EGM Performans Programı'nda yayınlanan verilere göre 2018 yılı itibari ile Emniyet Genel Müdürlüğü personelinin %91'i yüksek okul ve üniversite, %7'si lise, %2'si ise ortaöğretim mezunudur (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2019). Ayrıca 4482 yüksek lisans düzeyinde ve 84 doktora düzeyinde yüksek eğitim yapmış personel bulunmakta olup yüksek lisans ve doktora düzeyinde personel yetiştirilmesi devam etmektedir.

Teşkilatın büyük çoğunluğunun yüksekokul ve üniversite mezunu olması, kurum açısından olumlu olsa da doktora ve yüksek lisans seviyesinde personel sayısının az olması, doktora ve yüksek lisans düzeyinde eğitime ağırlık verilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

2.4 Polis hizmetleri

İnsanların yaşamak için gereksinim duyduğu fizyolojik ihtiyaçlardan sonra “güvenlik” Maslow (1943) İhtiyaçlar Piramidi’nde ikinci sırada gelmektedir. Devlet bu ihtiyacı insanlar için sağlamakla görevli toplum sözleşmelerinden doğan bir olgudur.

Bir toplumun güvenliğini sağlamak devletin başlıca görevidir. Devlet de oluşturduğu kanunlarla toplum adına iç güvenlik ve dış güvenlik hizmetlerini kolluk kuvvetlerince yerine getirmektedir. Çünkü güvenlik hizmeti yerine getirilmeden diğer (sağlık, eğitim) vb. hizmetlerin yerine getirilmesi düşünülemez. Tüm kamu görevlileri, çalışabilmeleri için önce can ve mal güvenliklerinin sağlanmasını ister (Aydın, 1996).

Polis Teşkilatı da iç güvenlikte belediye sınırları içinde bu tür hizmetleri yerine getiren ve devamlılığını sürdüren kolluk kuvvettidir. Özgürlük-güvenlik dengesi içinde, diğer bir tabirle güvenli özgürlük anlayışı içerisinde insan haklarına saygılı ve hukuk kurallarına bağlı bir güvenlik hizmeti sunmaktadır. Polis Teşkilatı, kendi bünyesi içerisinde bu görevleri yerine getirirken çeşitli sınıflara ayrılmaktadır. Bu sınıflamalar polislerin kıyafetine göre, hizmet türüne göre ve özel mahiyette kurulanlar olmak üzere birbirinden ayrılmaktadır. Çalışmada tüm hizmet sınıfları değil, hizmet türüne göre polis teşkilatlanma yapısından bahsedilecektir. Konunun özü açısından özellikle terörizm ile mücadelede yakın ilişkisi bulunan birimler anlatılacaktır.

2.4.1 Polis hizmet türleri

Hizmet türüne göre polis teşkilatı; idari, adli ve siyasi polis olmak üzere 3’e ayrılmış olup her bir hizmet türüne mensup personelin görev ve yetkileri kanunla belirlenmiştir.

2.4.1.1 İdari (önleyici) polis

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu (1937)'na göre 'idari polisi, içtimai ve umumi intizamı temin etmekle mükellef olan kısım' şeklinde tanımlanmıştır. Toplumda var olan sosyal düzen ile ilgili kanunları uygulayan, emirlerin yapılmasını sağlayan ve suç meydana gelmeden önce kamu güvenliği ve düzeni için önleyici tedbirler alan polise idari polis denir. İdari polis sorumlu bulunduğu görev alanı içinde suç unsurlarını göz önüne alarak o alanda devriye, nokta, karakol, bekçi ve motorize ekipler görevlendirerek suçun önlenmesi ve suçlunun caydırılması için tedbirler alır. Bu tedbirler arasında ayrıca umuma açık yerlerin denetimi, açılacak umuma açık eğlence yerleri için görüş bildirmek ve ateşli, kesici ve delici aletleri yakalamak gibi tedbirler de yer almaktadır. Bunun yanında toplumsal gösteri ve yürüyüşlerin güvenliğini sağlamak da idari polisin görevleri içerisinde. İdari polisin en belirgin özelliği önleyici nitelikte olmasıdır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2019).

2.4.1.2 Adli polis

En az tam donanımlı bir polis karakolu bulunan bölgelerde adli işlerle ilgilenmek üzere, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosundan ayrılan görevlilerden oluşturulmuş kısım'dır. Buradan şu yanlış algılama çıkarılmamalıdır; adli polisler Emniyet Genel Müdürlüğü mevzuatı dışındadır gibi bir yargı söz konusu değildir. Adli polisler yürüttükleri soruşturma açısından olayla ilgili Cumhuriyet Savcısı emirlerini yerine getirirken aynı zamanda idari işlere de sahip olup idari işler konusunda idari amirlerinden gelen emirleri yerine getirirler. Kısaca "Adli Polis" görevlileri adli işlerde, adli amirleri olan Cumhuriyet Savcıları ve Hakimlerin emrinde olup idari olarak aynı zamanda idari üstlerine bağlı olarak görev yürütürler. Adli polisler suçun oluşumundan sonra suç ve olayla ilgili soruşturmayı yürütürler. Adli polisler, suçun oluşumundan sonra suçu aydınlatıcı delilleri toplamak, suçu işleyen şahısları yakalamak, Cumhuriyet Savcısı adına soruşturmayı yürütmek ve suçla ilgisi olanları adalete teslim etmekle yükümlüdürler. Adli polisin görevi, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 2. maddesinin "b" bendinde "İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak" (Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 1934) şeklinde belirtilmiştir.

2.4.1.3 Siyasi polis

Emniyet Teşkilatı Kanunu (1937)'nin 9. maddesinin “b” bendinde siyasi polis, “devletin umumi emniyetine taalluk eden işlerle mükellef olan kısımdır” şeklinde tanımlanmıştır. Devletin bağımsızlığına ve bütünlüğüne, ülkenin ve milletin ve cumhuriyet ve demokrasiye karşı dışarıdan gelebilecek her türlü saldırı ve içeriden gelebilecek tehlikelere karşı koruma sağlar. Amaç milli güvenlidir. Bu tür tehlikelere karşı önceden haber alma, takip etme ve suçun önlenmesini sağlamaktır. Günümüzde siyasi polislik hizmetlerini daha çok Milli İstihbarat Servisi üstlenmekte olup önemli bir parça da Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Siyasi polis hizmeti, siyasi nitelikteki suçların işlenmesinin önünü almak için yapılan tüm çalışmaları kapsar (Akbulut, 1995). Siyasi suçların ne olduğu, ayrıca bu suçları işleyenlerin uğrayacakları yaptırımlar Türk Ceza Kanunu'nun 302. maddesinde belirtilmiştir.

2.5 Polisin görev ve yetkileri

10 Nisan 1845'te “Polis Nizamnamesi” ile kurulan teşkilat 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu ile bugünkü şeklini almıştır. Özgürlük ve güvenlik dengesini temel ilke olarak benimsemiş Polis Teşkilatı, yasaların kendisine tanıdığı yetki ve sorumluluklar çerçevesinde hukuk devleti ilkelerine bağlı ve insan haklarına saygı perspektifinde topluma güvenlik hizmeti vermektedir. Polisin görevleri yasalarca belirlenmiş olup Polis Teşkilatı'nın görevlerini düzenleyen aynı zamanda eski bir kanun olan 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 1. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: “Polis, asayiş amme, şahıs tasarruf emniyetini ve mesken masumiyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanunun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar.”

Yine aynı kanunun 2. maddesi polisin genel emniyetle ilgili görevlerini iki kısımda düzenler. Bunların birincisi idari görev olup suçun önlenmesi, ikincisi ise adli olup Cumhuriyet Savcılarını adına suçun oluşumundan sonra suçla ilgili soruşturmanın yürütülmesidir. Polis bu görevleri ifa ederken tehlike,

zorunluluk, haklılık ve orantılılık gibi genel şartların yanında anayasal ve yasal çerçeve içerisinde şu yetkilere sahiptir:

- Parmak izi ve fotoğraf alma,
- Arama,
- Zapt (el koyma),
- Yakalama,
- Kapatma,
- Karakola davet etme,
- İfade alma ve sorgulama,
- Men etme,
- Arama yetkisi olmaksızın belli durumlarda meskene, iş yerlerine ve müştemilatına girme,
- Zor kullanma,
- Gözaltına alma,
- Kimlik sormak kimlik tespit etme,
- Silah kullanma,
- Bilgi toplama ve istihbarat,
- Özel zabıta, özel tim oluşturma,
- Belli durumlarda üniversiteye girme,
- Teşhis ve yüzleştirme,
- Polisin emrine uymayan ve karşı koyanları karakola götürme,
- Kuduz hadiseleriyle bazı işyerlerinin açılması (Yılmaz, 2000: 56).

Hizmet türüne göre polis çeşitlerinden sonra özellikle terörizm ve onu besleyen sebeplerle mücadele eden görev çeşitlerine göre polisler aşağıda anlatılmıştır

2.5.1 Görev çeşitlerine göre polisler

Görev çeşitlerine göre polislik hizmetleri genel anlamda anlatılmayacak; terörizm ile ilgili olan Siber Suçlarla Mücadele Polisi, Çocuk Polisi, Terörle Mücadele Polisi, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Polisi anlatılacaktır.

2.5.1.1 Siber Suçlarla Mücadele Polisi

“Ortam sanal olsa da işlenen suç gerçektir” sloganıyla mücadele eden siber suçlarla mücadele polisinin görevi şu şekilde tanımlanmıştır: “Ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren siber suç örgütleriyle evrensel, insan haklarına saygılı, sosyal çevrenin değerlerini de dikkate alarak topluma karşı sorumluluk duygusuyla, kaliteye ve güvenilirliğe odaklı, yenilikçi, akılcı ve sistematik çağdaş çalışma anlayışı içerisinde, kaynakları etkin ve verimli şekilde kullanarak yasaların tanıdığı yetki ve sorumluluklar çerçevesinde gelişen teknolojinin kötüye kullanılmasının önüne geçmek, bilişim sistemleri kullanılarak işlenen suçlarla zaman kaybetmeksizin etkin bir şekilde mücadele etmek ve suçun devamını ve oluşumunu önlemek suretiyle bilişim sistemlerinin suçun hedefi veya aracısı olarak gelişen teknolojinin kötüye kullanılmasının önüne geçmek ve bilişim sistemleri kullanılarak işlenen suçlarla mücadele etmektir” (Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

Gelişen teknolojiye ayak uyduran terör örgütleri de siber alanda faaliyet göstermektedir. Siber terörizm bu anlamda karşımıza çıkan yeni terörizm türlerinden biri olup İnterpol Teşkilatı da bu yeni terörizm türüyle ilgili eğitim ve kapasite geliştirme faaliyetlerini sürdürmektedir. Örgüt lehine propaganda yaparak eleman kazanmaya çalışan, toplumda sanal ortamda yazılan yazılarla korku ve kargaşa ortamı yaratma amacı yürüten terör örgütleriyle sanal anlamda mücadele gösteren siber suçlarla mücadele polisi terörizm ile mücadelede günümüzde kilit bir rol oynamaktadır. Siber suçlarla mücadele polisinin görev alanları genel itibariyle şunlardır:

- *Hack*'leme,
- Verilere yönelik suçlar,
- BOT-NET/D-DOS Saldırıları,

- Bilişim sistemine girme,
- Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme,
- Haberleşmenin gizliliğini ihlal,
- Özel hayatın gizliliği,
- Kişisel verilerin kaydedilmesi,
- Nitelikli interaktif dolandırıcılık,
- Banka ve kredi suçları,
- Çocuk pornografisi,
- Online örgütlü kumar oynatmak (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2019).

Tüm bu görev alanlarında faaliyet gösteren Siber Suçlarla Mücadele Polisi, terör örgütlerine dolaylı veya doğrudan finansman ve eleman desteği sağlayan suçlarla mücadele ederek terörizm ile mücadele kilit bir rol oynamaktadır. Türk Emniyet Teşkilatı, siber suçlarla mücadeleye önem vermekte olup merkezde Siber Suçlarla Mücade Daire Başkanlığı olarak daire başkanlığı düzeyinde ve taşrada şube müdürlükleri düzeyinde faaliyetler yürütmektedir.

2.5.1.2 Çocuk Polisi

Çocuk Polisi tanımı ve görevlerine geçmeden önce öncelikle çocuk tanımı yapılmalıdır. Çocuk, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 1. maddesinde 18 yaşından küçükler çocuk olarak tanımlanmaktadır. Çocuk Polisi'nin görev alanına giren yaş aralığı 0-18 yaş grubudur. Çocuk Polisi'nin görev tanımı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nda "polis, yardım isteyenlere, yardıma muhtaç çocuk, alil ve acizlere yardım ve muavenet eder" ibaresiyle yer almıştır.

Çocuk Polisi, çocuklara yönelik yürüteceği hizmetler konusunda ve ayrıca 0-18 yaş grubu çocukların gelişim özellikleri, davranış bilimleri, mülakat teknikleri ve iletişim becerisi gibi konularda özel eğitim olarak hizmet veren profesyonel bir polis birimidir.

21. yüzyılda özellikle terör örgütlerinin eleman temininde duygu ve düşünceleri tam olarak oturmamış; özellikle dar gelirli aile çocuklarının kendi faaliyetleri doğrultusunda kullandıkları bilinmektedir. Çocuk eleman temini etmede birçok teknik kullanılmaktadır; örgütlerin çocuk asker elde etme yöntemi genel olarak çocuk

kaçırmaya dayanır. Kandırılarak ya da öfke, dışlanmışlık, korku ve adanmışlık gibi duygular sebebiyle tepkisel olarak örgütlere katılan çocuklar da bulunmaktadır (Sümer, 2018). Çocuk Polisi, tüm bu zorluklar ve çocuklar gibi hassas grupların suça karışmasını önleme ve suça karışan çocukların yeniden hayata kazandırılması adına profesyonel olarak hizmet vermektedir.

2.5.1.3 Terörle Mücadele Polisi

Terörle Mücadele Birinci Şube olarak 1924 yılında Emniyet Umumiye Müdür Muavinliği bünyesinde devletin güvenliğine yönelen her türlü tehdit ve yıkıcı faaliyetlerle mücadeleyi yürütmek amacıyla faaliyete başlamıştır. Zamanla daha düzenli hale gelen faaliyet alanları biraz daha azaltılarak görev alanları belirlenen Terörle Mücadele Polisi, 1937 yılında yürürlüğü giren 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 9. maddesiyle Birinci Şube Güvenlik Daire Başkanlığı'na bağlı olarak Yıkıcı Faaliyetler Şubesi'ne dönüştürülmüştür.

1971'li yıllarla Türkiye'de artış gösteren yıkıcı faaliyetler ve terör olaylarıyla daha etkin mücadele için Güvenlik Daire Başkanlığı bünyesinde bulunan Yıkıcı Faaliyetler Şubesi, 1986 yılında Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı adıyla yeni bir yapıya bürünmüştür. Kendi bünyesinde terör örgütlerinin yapısı ve faaliyetlerine göre daha profesyonelce mücadele için çeşitli bürolara ayrılarak çalışma yürütmektedirler.

2.5.1.4 Kaçakçılık, Organize ve Mali Suçlarla Mücadele Polisi

21. yüzyılda küreselleşen dünyada işlenen suçlar, ulus devletin kendi sınırları içerisinde suçla mücadelesini yetersiz kılmış olup uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmiştir. Terörizmin doğrudan ya da dolaylı finansman kaynaklarıyla mücadele etmek, terörizm ile mücadele etmenin omurgalarından birini oluşturmaktadır. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Polisi, Terörle Mücadele Polisi kadar terörizm ile mücadelede kilit rol oynamaktadır. Yurtdışından ülkeye getirilen vergisiz mallar, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, örgüt adına ekonomik faaliyetler yürüten mafya ve tefecilerle şirketler üzerinden çeşitli para aktarımı yapanlar hakkında araştırma yürüten Kaçakçılık ve Organize Suçlar Polisi bu tür faaliyetlerin tespiti ve engellenmesiyle ilgilenir. Türk Emniyet Teşkilatı, kendi bünyesinde örgütlenerek koordinasyon ve kendi birimleri arasında etkin işbirliği ile kaçakçılık ve organize suçlarla profesyonelce mücadele etmektedir.

2.6 Değerlendirme

Tarih boyunca güvenlik hizmetleri farklı kurum ve kuruluşlar aracılığı ile gerçekleştirilmiş olup Türkiye’de geçmişte iç ve dış güvenlik hizmetlerini ordu eliyle sağlamış; 1845 yılı itibariyle modern anlamda Polis Teşkilatı’nın kurulmasıyla birlikte iç güvenliği Polis Teşkilatı eliyle yürütmüştür.

Gelişen teknoloji, değişen sınırlar, nüfus hareketleri, ulaşım imkanları ve insan ihtiyaçlarının gelişmesi ve farklılaşması suç türlerinde değişiklikler meydana getirmiş; bu da güvenlik hizmetini sağlayan kolluk kuvvetlerinin güvenlik algı ve hizmetinde değişikliklere yol açmıştır. Türk Emniyet Teşkilatı da zorunlu olarak bu değişikliklere ayak uydurmuş; her geçen gün daha modern ve profesyonelce bu hizmeti yürütmüştür.

Güvenlik konusunda verilen hizmetler çeşitli parçalara ayrılarak etkin bir şekilde sağlanmıştır. Teşkilatın ilk kuruluş aşamasında var olan reaktif polislik anlayışı; yani suçun oluşumunda sonra gerçekleştirilen faaliyetler etkin iken artık proaktif polislik hizmeti teşkilata hakimdir. Proaktif polislik, genel olarak, suçun öncesi ve sonrasını kapsar; diğer bir deyişle suçun oluşumundan önce suç unsurunun ve suçluların engellenmesi amacıyla önleyici faaliyetlerin yürütülmesidir. Suçun oluşumundan sonra ise reaktif polislik anlayışı içinde suç adına yürütülen işlemlerdir.

21. yüzyılda suçların önlenmesi, suçluların yakalanması ve adalete teslim edilmesi şüphesiz ki Türk Emniyet Teşkilatı’nın kendi bünyesinde gerçekleştirdiği işbirliği ve diğer ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla yaptığı koordineli çalışmasının bir sonucudur. Her geçen gün büyüyen, değişen ve çağa ayak uyduran Türk Emniyet Teşkilatı’nın istatistikleri hem ulusal, hem uluslararası düzeyde suç unsurlarıyla mücadelesinin süreceğine işaret etmektedir.

3. İNTERPOL VE GENEL YAPISI

3.1 Uluslararası işbirliği ve uluslararası suç kavramı

Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol'ün aralarında gerçekleştirdiği işbirliğinin ana amacı uluslararası suçlarla uluslararası işbirliğidir. Öncelikle uluslararası suç ve uluslararası işbirliğinden bahsedilmesi gereklidir. Öncelikle terörizm gibi birçok suç, 21. yüzyılda ulusal ve bölgesel düzeyden çıkıp küresel düzeyde seyrederek bir hale dönüşmüştür. Suçlar artık tek başına gerçekleşmeyip birbirlerini tamamlayan zincir halkaları haline gelmiştir. Bu sebeple uluslararası suçlar uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmiştir.

İlk olarak uluslararası bir suçtan bahsedebilmek için bir suçun en az iki ülkede işlenmiş olması ve işlenen suçun her iki ülke kanunlarında da tanımlanmış ve cezai yaptırım karşılığının bulunması zorunludur. Örneğin A kişisi X ülkesinde bir suç işlemiş; ardından Y ülkesine kaçmıştır. Aynı kişi aynı suçu Y ülkesinde de işlemiştir. Eğer gerçekleştirilen fiil her iki ülke kanunlarında da suç olarak tanımlanmış ve cezai yaptırımları kanunlarla belirlenmiş ise kişinin uluslararası işbirliği ile teslimi ya da o ülkede o suçtan dolayı yargılanması mümkündür. Eğer işlenen fiil, Y ülke kanunlarında suç sayılmamış ise A kişisi Y ülkesinde X ülkesinde işlediği suçtan dolayı yargılanamaz. Ama X ülkesinden gelen iade talebi, Y ülkesi tarafından uygun görülürse suçlu yakalanıp X ülkesine teslim edilebilir. İşte tüm bunlar, her ülke mevzuatında ayrı ayrı düzenlenmiştir. Uluslararası suç kavramı böyle iken, uluslararası suçlu kavramı ise konusu suç teşkil eden fiili her iki ülkede de gerçekleştiren ya da bu fiilin gerçekleşmesine doğrudan veya dolaylı olarak yardım eden kişi ve kişileri ifade eder.

20. yüzyılın başlarından itibaren uluslararasılaşan suç faaliyetleriyle mücadele edilebilmesi, bu suç faaliyetlerinin önlenmesi ve gerçekleştirilen suçla ilgili işlemlerin yapılabilmesi için uluslararası işbirliğine ihtiyaç duyulmuştur. Ülkeler uluslararasılaşan ve küreselleşen terör örgütleri gibi suç örgütleriyle başarılı bir şekilde mücadelenin yolunun ülke polis teşkilatlarının bireysel mücadelelerinin

bütünleştirilmesinden geçtiğinin farkına varmışlardır. Yapılan bu işbirlikleri, uluslararası antlaşma ve sözleşmeler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Aslında terörizm gibi insanlık için felakete dönüşen suçla ilgili mücadele, tam da bu noktada çözümsüzlüğe dönüşmektedir.

Ülke polis teşkilatlarının terör örgütü ve diğer suç örgütleriyle olduğu gibi kıtalararası suç örgütleriyle mücadelede karşılaştığı en büyük problemlerden biri, ülkelerin sahip oldukları yasal mevzuatlar ve oluşturulan uluslararası sözleşmelerdir. Uluslararası suçlu teslimi gibi konularda ülkeler kendi yasal mevzuatlarına göre işlemlerini sürdürmektedirler. Bu noktada, her ülkenin suçlar konusunda yasal mevzuatlarının farklı olması ya da suç türlerinin tanımı ve yasal işlem gerçekleştirilebilmesi için işlenen fiilin kanunlarda ceza derecelerinin farklı olması, mücadeleyi çıkmaza düşürmektedir.

Farklı tanımlama ve ülkelerin farklı yaklaşımlarının görüldüğü suç türlerinden birisi de terörizmdir. Terörizm kavramı her ülke mevzuatında farklı tanımlanmış; diğer yandan uluslararası ortak bir tanımlama üzerinde üye ülkeler, ulusal çıkarları dolayısıyla uzlaşmaya varamamışlardır. Bu da, terörizm ile mücadelede ciddi sıkıntılar yaşatmaktadır. Örneğin Türkiye’de 15 Temmuz 2016 tarihinde darbe girişiminde bulunan bazı ordu mensupları, Türkiye tarafından terörle ilişkilendirilmiş iken Yunanistan hükümetince bu kişilere siyasi iltica hakkı tanınmıştır (Sabah, 2019). Öte yandan YPG, PYD, PKK vb. terör uzantılarının Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından terör örgütleri olarak belirtilmesinin yanında yapılan uluslararası çağrılar ve platformlarda anlatılmasına rağmen Amerika Birleşik Devletleri tarafından bu gruplar Suriye’de müttefik olarak kabul edilmektedir. İşte bu farklılıklar terörizmin önlenmesi için aşılması güç zorluklar meydana getirmektedir.

Ülkelerin sahip oldukları yasa ve mevzuat farklılıkları kaçınılmazdır. Bu farklılıkları nedeni ise yasaların sadece bir toplumun suçlara karşı gösterdiği reaksiyonlar değil, o toplumun sosyo-ekonomik, kültürel bir yansıması olmasıdır. Bu gibi zorlukların aşılması, uluslararası suçlu iadesi, yargılanması ve polis teşkilatlarının aralarındaki işbirliği ve kapasitenin arttırılması amacıyla İnterpol gibi birçok üye devlet polis teşkilatlarını bünyesinde toplayan uluslararası polis örgütleri ortaya çıkmıştır.

3.2 Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL)

3.2.1 İnterpol'ün kısa tarihçesi

19. yüzyılın sonları, 20. yüzyılın başları itibariyle ulaşım imkanlarının gelişmesi ve silah teknolojisinde yaşanan gelişmelerin de etkisiyle suç ve suç faaliyetlerinde hızlı bir artış meydana getirmiştir. Suç failleri hızlı bir şekilde coğrafya içinde yer değiştirebilir hale gelmiştir. Bu hızlı yer değiştirme ve sınıraşan suçlar, milletlerarası işbirliğini zorunlu kılmıştır. Bu tür meselelerin ele alınması ve suçların tartışılması için,

- 1905 yılında Buenos Aires'te Polis Kongresi,
- 1909 yılında Madrid'de Uluslararası Polis Kongresi,
- 1913 yılında Washington'da Uluslararası Polis Konferansı düzenlenmiştir.

Yapılan tüm toplantılara rağmen polisiye işbirliği konusunda somut bir adım atılamamıştır. Polisiye işbirliği adına yazar François Beauval uluslararası suçlu konusunda şu bilgileri aktarmışlardır: Dünyanın en küçük devletlerinden birinin hükümdarı Monaco Prensi I. Albert kumarhanede sevgilisiyle oyun oynayan genç ve güzel bir Alman kıızıyla bir ilişkisi olmuştu. Kız kendini birkaç kere saraya ziyarete giderken nöbetçilere görünmeden gizli bir geçitten geçmişti. Bir gece çapkın Prens ile bahçede dolaşırken sevgilisi gizli geçitten girip Albert'in dairesini soymuştu. İki sevgili, bundan sonra İtalya'ya kaçmışlar ve yasaların eksikliği nedeniyle Albert'in polisi hiçbirşey yapamamıştır (Bresler, 1994).

Yukarıda alıntı yapılan hikayeden hareketle Monaco Prensi'nin çağrısı üzerine bu konuda ilk adım, 16-18 Nisan 1914 tarihinde Monaco'da yapılan aynı zamanda İnterpol'ün kuruluşuna temel teşkil eden I. Uluslararası Kriminal Polis Kongresi'dir. Toplantıya 14 ülkeden aralarında avukat, hakimlerin de bulunduğu 188 delege toplantıya katılmış olup Amerika ve İngiltere sadece avukat ve yargıç düzeyinde temsilci göndererek bu toplantıya katılım konusunda çekimser kalmışlardır.

Küçük çapta da olsa faaliyetlerine başlayan İnterpol I. Dünya Savaşı dolayısıyla çalışmaları kesintiye uğramış; örgüt özellikle savaştan sonra savaş suçları ve suçluları ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Savaş sırasında işlenen savaş suçlarındaki hızlı artış, uluslararası işbirliğinin önemine bir kez daha vurgu yapmış ve Avusturya savaştan sonra tüm ülkeleri II. Uluslararası Polis Kongresi'ne davet etmiştir. Gerçekleştirilen toplantıya 20 ülke katılmış ve Uluslararası Polis Komisyonu

kurularak, 10 maddelik teşkilat anayasasını kabul edilmiştir. Örgütün merkezi Viyana olarak belirlenmiştir. Savaş sonrasında çalışmalar için ekonomik olarak ve suç kayıtları açısından büyük sorunlar yaşayan İnterpol özellikle Fransa'nın desteği ve çabaları sayesinde ayakta kalmıştır. Bu destek ve çabalardan sonra örgütün merkezi Fransa'nın Lyon şehrine taşınmıştır. Türkiye, İnterpol'e 8 Ocak 1930 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat imzaladığı kararname ile İnterpol teşkilatına üye olmuş ve bu tarihten itibaren suç ve suçlularla uluslararası mücadelede faaliyet göstermeye başlamıştır (Akalin, 2014).

II. Dünya Savaşı'ndan sonra da çalışmaları kesintiye uğrayan İnterpol, tüm zorluklara rağmen ayakta kalmayı başarabilmiş; zamanla geçirdiği değişimlerle özellikle teknolojinin gelişmesiyle suç ve suçlu kayıtları daha az maliyetli ve daha hızlı işlem yapılabilmesine imkan tanımıştır. Günümüze kadar yaşadığı gelişmelerle İnterpol, 2018 yılında 87. Genel Kurulu'nu Dubai'de gerçekleştirmiştir. Dubai'de 3 ülke adına katılım oylaması yapılmış; oylamada Kosova'nın katılma talebi reddedilmiş ve Kribati ve Vanuatu'yu bünyesine katarak toplamda 194 üye sayısına ulaşmıştır. Birleşmiş Milletler 193 üyeye sahip iken İnterpol 194 üye ile en büyük uluslararası örgüt haline gelmiştir.

3.2.2 İnterpol'ün amacı

1956 yılında üye ülkelerin katılmasıyla kabul edilen İnterpol Ana Tüzüğü'nün 2. maddesinde örgütün kuruluş amacı "tüm kriminal polis otoriteleri arasında, değişik ülkelerdeki yasalar çerçevesinde İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ışığı altında, karşılıklı olarak en geniş düzeyde yardımlaşmayı sağlamak ve adi suçların önlenmesi ile bastırılmasına katkı da bulunacak kuruluşlar teşkil etmek ve bunları geliştirmek" (İnterpol, 2019) şeklinde açıklanmıştır.

Ana tüzüğün 3. maddesinde ise örgütün politik, askeri, ırki ve dini karakterli faaliyetlerde bulunması ve bunlara müdahale etmesi tamamen yasaklanmış olup bu madde tarihsel zaman içerisinde tartışma konusu haline gelmiştir. Özellikle terörizmin genel omurgasını oluşturan bu konuların örgütçe faaliyet dışında tutulması, teşkilatın terörizm ile olan mücadelesini imkansız hale getirmiştir. Örgüt daha çok hırsızlık ve kaçakçılık vb. adi suçları mücadele alanına almış ve projeler geliştirmiştir. Teşkilat uzun süre boyunca politik meselelerin ülkelerin iç işlerine karışmak olarak yorumlamıştır. Genel olarak üye devletlerin bağımsızlığı için uzak

durulan politik, dini, askeri ve ırki meseleler 21. yüzyılda insanlık için felakete dönüşen terörizm suçlarının gelişmesini ve yaşanan olayların artışını engelleyememiştir. Teşkilat içinde bu düşünce uzun bir süre hakim olmuş adı suçlarla mücadeleye ağırlık verilmiştir. Politik suç kavramı her ne kadar 1956 yılında tüzükte yer almış olsa da kurulmuş olduğu 1923 yılından beri bu kavrama yer verilmemiştir (Bresler, 1993).

Süreç içerisinde terör saldırılarının artmasına rağmen terörizmi ayrıntılı olarak ele almayan örgüt, sadece terör suçunun işleyiş tarzına yönelik uyarı ve tavsiye kararları oluşturmuştur. 1953 yılında Lizbon Toplantısı'nda uluslararası soruşturmalara yönelik talepler belirlenmiş; 1970 Brüksel Toplantısı'nda sivil havacılığa yönelik saldırılara ilişkin kararlar alınmıştır. Sivil havacılığa yönelik saldırıların sebebi, genel olarak, terör faaliyeti ya da terör örgütleri mensupları adına yapılmış olmasına rağmen, teşkilat ısrarla terörizm kavramını çalışma dışında tutmuştur. Terörizmin siyasal bir suç olarak görülmesine yönelik anlayışı değiştirme çabası açısından 1984 yılında alınan Lüksemburg Kararları önemlidir. Örgüt amaçları arasına terörizm gibi siyasal suçlara yönelik faaliyetleri de almıştır.

Teşkilatın temel amacı 21. yüzyılda suçla mücadelede artan tehditlerin karşılanmasına yardım etmektir (Akalin, 2014). Örgütün rolü uluslararası suçları araştırmak değil, bunların araştırılmasına aracılık yapmaktır. İnterpol'ün görevi şüpheli birey ve gruplar hakkında bilgi toplamak, analiz edip depolamak ve ilgili yerlere bu bilgilerin iletilmesini sağlamaktır. Teşkilatın vizyonu, daha güvenli bir dünya için polisi birleştirmek, misyonu ise gelişmiş uluslararası polis işbirliği sayesinde suçu önlemek ve suçla mücadele etmektir (Interpol, 2019). Teşkilatın bu amaçları bünyesinde topladığını gösteren resmi bir logoya sahiptir. Logo ve anlamı aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Şekil 3.1: İnterpol logo

Kaynak: İnterpol (2019). Logo, <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Name-and-logo>

Teşkilatın aktif olarak kullandığı logo Şekil 3.1’de gösterilmiş olup logoda bulunan her unsur bir anlam temsil etmektedir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

Kılıç: Polisiye faaliyetlerin keskinliği,

Terazi: Adaleti,

Dünya: Teşkilatın dünya çapındaki faaliyetlerini,

Defne Dalı: Dünya barışını,

Mavi Zemin: Teşkilatın uluslararası kimliği (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2019).

3.2.3 İnterpol’ün genel yapısı ve yönetimi

İnterpol’ün genel yapısı ve yönetişimi şu kısımlardan oluşmaktadır:

- İnterpol Genel Kurulu,
- İnterpol İcra Kurulu,
- İnterpol Dosyalarının Kontrolü Komisyonu,
- Genel Sekreteryası,
- Ulusal Merkez Büroları.

İnterpol faaliyetleri esas itibarıyla merkezde Genel Sekreterlik bünyesinde bulunan idari organların çalışmaları ve üye ülkelerin birbiriyle yapmış oldukları işbirliğini kapsamaktadır (Akalin, 2014). İnterpol’ün genel işleyiş düzeyi, teşkilat anayasasının 5. maddesinde belirtilmektedir.

3.2.3.1 İnterpol genel kurulu

Genel Kurul, üye ülkelerce belirlenip atanan delegelerden oluşan en üst yönetim organıdır. Bu delegeler, üye ülkelerin polis teşkilatının en üst yönetici ya da onun belirleyeceği kişilerdir. Teşkilatın politikaları, finansmanı, faaliyet ve programlarını belirlemek amacıyla yılda bir kez toplanır. İcra Komitesi üyeleri Genel Kurul tarafından belirlenir. Genel olarak kurul, meclis şeklinde basit çoğunlukla karar alır. Temsil edilen her ülkenin bir oy hakkı vardır (İnterpol, 2019).

2017 Genel Kurul Toplantısı 26-29 Eylül'de Çin'in Pekin şehrinde yapılmıştır. Son Genel Kurul Toplantısı ise 18-21 Kasım 2018 tarihinde Birleşik Arap Emirlikleri'nin Dubai şehrinde yapılmıştır. Türkiye, 1955 yılında İstanbul'daki ve 1996 yılında Antalya'daki toplantıya ev sahipliği yapmıştır.

3.2.3.2 İnterpol icra kurulu

İcra Kurulu genel haliyle 1 başkan, 3 başkan yardımcı ve 9 delege olmak üzere 13 kişiden oluşur. Üyeler Genel Kurul tarafından seçilir. Başkan 4 yıllığına seçilirken yardımcıları 3 yıllığına seçilirler (Akalin, 2014).

İcra Kurulu, teşkilatın başkanı tarafından yönetilir ve yılda 3 defa toplanarak teşkilata rehberlik ve yönlendirme hizmetinin yanı sıra Genel Kurul gündemini belirler ve Genel Kurul tarafından alınan kararların icrasını gözetmekle görevlidir. Bütçe denetimi de İcra Kurulu'nun görevleri arasındadır. Türkiye, 1996-1999 tarihleri arasında İcra Kurulu üyeliği yapmıştır.

3.2.3.3 İnterpol Dosyalarının Kontrolü Komisyonu

İnterpol, suç ve suçluyla etkin bir mücadele sürdürürken bu mücadelenin hayati fonksiyonlarından birisi suç ve suçluyla ilgili kayıt sisteminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Üye devletlerin gönderdiği parmak izleri ve bilgileri veri tabanlarına işleyerek kullanıma hazır halde tutarlar. İşlenen bilgiler, yasal çerçeveler içerisinde işlenir. Bilgilerin usulüne uygun işlenip işlenmediğinin kontrolünü yapan kurul, her toplantıda dosyalar arasından rastgele dosyalar seçerek inceler ve usul konusunda Genel Sekreterlik'e gerekli raporları sunar.

3.2.3.4 Genel Sekreteryaya

Genel Sekreterlik Fransa'nın Lyon kentinde bulunur ve günde 24 saat 365 gün hizmet verir. 2018 yılı itibari ile teşkilat Genel Sekreteri Jurgen Stok'tur. Jurgen

Stock, Kasım 2014'te 83. Genel Kurulu'nun Monaco'da yapmış olduğu toplantıda oy birliği ile seçilmiştir. Genel Sekreterlik, tarihsel süreç içerisinde Fransa'nın teşkilat adına oynadığı ciddi roller dolayısıyla genel sekreterler Fransız olmuş; ancak bu olgu zamanla değişmiştir. Teşkilat, hem sahip olunan tecrübe ve bilgilerin paylaşılmasını sağlayarak, hem de ortak suçla mücadelenin önemine vurgu yaparak bu amaç doğrultusunda dünya genelinde 7 bölgesel büro açmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Arjantin,
- Kamerun,
- Fildişi Sahilileri,
- El Salvador,
- Kenya,
- Tayland,
- Zimbabve.

Genel Sekreteryaya, teşkilatın günlük işlerini sağlayan daimi organdır. Genel Kurul ve İcra Komitesi tarafından alınan kararları uygular. Genel Kurul tarafından 5 yıllık bir süre için seçilen Genel Sekreter ile idari ve teknik işleri yürüten diğer personelden müteşekkildir.

Genel Sekreterlik bünyesinde görev alan personeller resmi çalışma dillerinden en az birini iyi derece kullanma yetisine sahiptirler. Bazı personellerin maaşları kendi devletlerince ödenirken bazılarının maaşları ise Genel Sekreterlik tarafından ödenir.

3.2.3.5 Ulusal Merkez Büroları

İnterpol'ün hayat damarları denilebilecek olan Ulusal Merkez Büroları, her üye ülkenin polis teşkilatının farklı dil ve mevzuata sahip olmaları nedeniyle uluslararası suç ve suçlu ile mücadelede kilit rol oynamaktadır. İnterpol'e üye bir ülke, polis işbirliği hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla tek bir irtibat noktası bulundurmaya zorundadır. Her üye ülkenin İnterpol düzeyinde tek bir birim aracılığıyla katılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Türkiye'de İnterpol hizmetleri, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki İnterpol-Avrupa Polis Teşkilatı (EUROPOL) Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2019).

Amerika'da ise İnterpol hizmetleri, Federal Soruşturma Bürosu (*Federal Bureau of Investigation-FBI*) aracılığı ile yürütülmektedir. Geçtiğimiz on yılda Ulusal Merkez

Büroları (*National Central Bureau-NCB*), İnterpol'ün faaliyetlerini ve planlarını şekillendirmede daha aktif hale gelmiştir. 2005 yılında başlatılan NCB Konferansı Başkanları ilişkiler kurmak, bilgi paylaşmak ve ortak zorluklara çözüm üretebilmek amacıyla görüşmeler yapmaktadırlar.

Ulusal Merkez Büroları, teşkilat dışında kendi aralarında anlaşmalar yaparak bölgesel anlamda daha profesyonelce mücadele sürdürmektedirler. Örneğin 2002 tarihinde Arap İçişleri Bakanları Konseyi Genel Sekreterliği ile İnterpol arasında Arap polis teşkilatlarıyla bilgi değişimini kolaylaştırmak amacıyla anlaşma imzalanmıştır (Deflem, 2008: 123).

3.2.3.6 İnterpol hizmetleri

İnterpol'ün üye devletler için verdiği hizmet 4 temel ayağa sahiptir. Bunlar;

- Güvenli polis küresel haberleşme hizmeti sağlamak (I-7/24),
- Operasyonel polis veri hizmetleri sunmak,
- Operasyonel polis destek servisleri sunmak,
- Eğitim ve geliştirme faaliyetleri düzenlemektir.

Özellikle 7/24 hizmet veren küresel haberleşme sistemi, suç ve suçlu ile diğer konular hakkında kısa sürede her zaman bilgi paylaşımı ve değişimi imkanı vermektedir. Üye ülkeler Ulusal Merkez Büroları aracılığı ile bilgileri veri tabanlarına işleyerek üye ülkelerin konu hakkında güncel bilgilere sahip olmasına imkan sağlar. Teşkilat ayrıca operasyonel destek sağlayarak suç konusunda üye ülke polis teşkilatlarına personel desteği istenmesi durumunda sağlamaktadır. Bunun yanında, teşkilat içi eğitimlerle kapasite geliştirmeyi, uluslararası polislik ve güvenlik altyapılarını iyileştirmeyi hedefler. Ayrıca ülkelerarası suçlu iade değişiminde görev alan teşkilat, Adalet Bakanlığı'nın uygun görmesi hallerinde bu tarz görevler de üstlenmektedir.

3.3 İnterpol'ün statüsü

İnterpol, ilk etapta polis işbirliğini geliştirmek amacıyla birkaç taraf ülkenin üye olmasıyla oluşmuşken zamanla üye sayısının ve işlevselliğinin artmasıyla dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. 1971 tarihi teşkilat adına önemli bir tarih olup bu tarihte Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi ile 14 nolu belge imzalanmış ve uluslararası resmi bir statü kazanmıştır. 1996 tarihli Birleşmiş

Milletler Genel Kurul Kararı ile de İnterpol'e gözlemci statüsü verilmiştir. 1997 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği ile İnterpol İcra Komitesi Başkanı arasında kapsamlı işbirliği anlaşması yapılarak BM bünyesinde yeni görev ve statüler üstlenilmiştir.

3.4 İnterpol'ün yasal dayanakları

İnterpol'ün yasal dayanakları beş ana başlık altında toplanabilir. Bunlar;

- Teşkilat ana tüzüğü,
- 1996 tarihli İnterpol'e gözlemci statüsü veren BM kararı,
- Genel Kurul kararları,
- Uluslararası sözleşme ve antlaşmalardır (İnterpol, 2019).

İnterpol'ün yasal dayanaklarını oluşturan uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler şunlardır:

- Şartlı Salıverilen veya Mahkum Edilen Şahısların Gözetimine Dair Avrupa Sözleşmesi,
- Küçüklerin Ülkelerine Geri Gönderilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi,
- Cezai Davaların Nakline Dair Avrupa Sözleşmesi,
- Cezai Kararların Uluslararası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi,
- Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 17. maddesini yürürlüğe koyan Deniz Yoluyla Gerçekleştirilen Yasadışı Kaçakçılığa İlişkin Anlaşma,
- Ateşli Silahların Şahıslarca Bulundurulması ve Taşınmasının Kontrolüne Dair Avrupa Sözleşmesi,
- Trafik Suçlarının Cezalandırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi,
- Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesi,
- Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (SİDAS)'dir.

Genel olarak sözleşmelerin yasal bir zorunluluğu bulunmadığından suçlu iadeleri, suçun önlenmesi ya da suç konusunda karşılıklı yardımlaşma suç türüne göre politik etkilere maruz kalabilmektedir. Sözleşme ve antlaşmalarda İnterpol'ün görevleri detaylı olarak düzenlenmemiş sadece uluslararası haberleşme noktasında görevler verilmiştir. Örneğin Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde suçlarla ilgili iade talebinde yer alabilecek makamlar arasında "acil

hallerde, talepler ve haberleşmeler üye ülkeler kabul etmesi halinde İnterpol aracılığı ile yapılabilir” (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2019) maddesiyle görev verilebileceği belirtilmiştir. Öte yandan Şartlı Mahkum Edilen veya Şartla Salıverilen Suçluların Gözetimi Hakkında Avrupa Sözleşmesi’nde “talepler, talep eden devletin Adalet Bakanlığı tarafından talep edilen devletin Adalet Bakanlığı’na gönderilecek ve aynı yollarla cevaplandırılacaktır” (Adalet Bakanlığı, 2019) maddesiyle usul belirlenmiş; sadece acil hallerde haberleşmeler Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (İnterpol) aracılığı ile yapılabileceği belirtilmiştir. Sözleşmede İnterpol’ün rolü detaylı olarak düzenlenmemiştir.

Anlaşmalar, sözleşme niteliğinde olduğundan dolayı taraf devletlerce hukuki yaptırım ve zorunluluklar yüklenmemiştir. Ancak Türkiye’de “Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi” ve “Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi’nin onaylanmasıyla sözleşmeler kanun niteliği kazanmış ve hukuki zorunluluk üstlenilmiştir. Yukarıda örnekleri verilen ve suçluların iadesine dair uluslararası sözleşmeler, özellikle terörizm gibi siyasi suçlar konusunda taraf devletlere hukuki zorunluk yüklememektedir. Terörizmin engellenmesine dair ya da terör suçlarının iadesine dair sözleşme maddeleri, bu tür konuları sadece taraf devletlerin keyfiyetine bırakır tarzdadır. Bu konuda örnek verilecek olursa Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (1968) madde 2 şöyle söylemektedir: Adli yardımlaşma aşağıdaki hallerde reddedilebilir:

- Talebin, talep edilen tarafça siyasi bir suç, siyasi bir suçla alakalı bir suç veya mali bir suç olarak addedilen bir suça ilişkin olması halinde,
- Talep edilen tarafın, talebin yerine getirilmesini ülkenin egemenlik, güvenlik, kamu düzeni veya diğer temel menfaatlerine hanel getirecek nitelikte addetmesi halinde.

Yukarıda örneği verilen uluslararası sözleşmeler genel olarak incelendiğinde hiçbir uluslararası sözleşme ve uluslararası anlaşmalarda terörizm tanımı yoktur. Terörizmi tanımlamaktan kaçınan devletler, terörizm gibi siyasi suçları tanımlamaktan kaçmanın yanında siyasi suçlardan dolayı bir kişinin yargılanması veya iadesini tamamen taraf devletlerin kendi yasal mevzuat ve keyfiyetine bırakmıştır. Terörist faaliyetlerin genel yapısı incelendiğinde ve terörizmin asıl amaç ve terörizmi besleyen kaynakları göz önünde alındığında, bu sözleşme ve anlaşmaların terörizmi engellemedeki başarısı düşündürücüdür. İnterpol teşkilatı işlerinin büyük bölümünün

Adalet Bakanlığı adına yürütülmesi sonucu teşkilat tarafından ilgilenilen suç alanlarıyla mücadelede zaman zaman zorluklar yaşanmaktadır.

3.5 İnterpol'ün mali kaynakları

Teşkilat her yıl üye ülke aidatları gibi teşkilatın mali kaynaklarını resmi internet sitesinden duyurmaktadır. Teşkilatın 2017 yılı toplam bütçesi 124,3 milyon Avro'dur. (İnterpol, 2019a). Bu bütçenin yaklaşık %43'ü üye ülke yasal katkıları, %30'u diğer kaynaklar ve %27'si Güven Fonu ve özel hesap katkılarıdır. Teşkilatın ana finansman kaynağı çoğunlukla 194 üye ülkenin sağladığı aidatlardır. Ülkeler yasal yıllık katkılarının yanında parasal ya da aynı olarak gönüllük esasına dayalı ek katkılarda bulunabilirler. Teşkilatın mali kaynakları yasal anlamda teşkilat anayasasının 38. ve 40. maddelerinde belirtilmiştir. Türkiye'nin 2017 yılı yıllık yasal katkısı 503.448 Avro'dur (İnterpol, 2019b). Listenin 1. sırasında 10.519.139 Avro ile Amerika Birleşik Devletleri, 2. sırasında 6.562.218 Avro ile Japonya, 3. sırasında ise 4.206.996 Avro ile Almanya bulunmaktadır. 2016 yılında 422.264 Avro (İnterpol, 2019) yasal katkıda bulunan Türkiye her geçen yıl katkı payını arttırarak örgüte destek sağlamaktadır. Aşağıda bazı üye ülkelerin 2017 yılında ödedikleri yıllık aidat tablosu örnek teşkil etmesi bakımından aşağıda verilmiştir.

Country	2017 Contribution €
USA	10,569,139
Japan	6,562,218
Germany	4,206,996
France	3,194,120
United Kingdom	3,143,558
Italy	2,659,683
China	2,031,732
Canada	1,638,108
Spain	1,525,022
Australia	1,110,738
Brazil	1,106,932
Netherlands	1,062,351
Korea (Rep.)	1,046,040
Russia	958,508
Mexico	916,644
Switzerland	803,559
Sweden	761,696
Belgium	709,502
Austria	596,961
Turkey	503,448
Norway	480,069
Poland	461,584
Saudi Arabia	436,575
Denmark	426,789
Finland	361,547
Greece	361,004
India	304,461
Argentina	285,432
Portugal	271,296
Czech Republic	258,248
Ireland	237,044
United Arab Emirates	231,064
Israel	227,802
Venezuela	216,928

Şekil 3.2: Ülkelerin 2017 yıllık aidat miktarları

Kaynak: Interpol (2019). MemberCountryContributions, <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Funding/Member-country-contributions>

Teşkilatın taslak bütçesi Genel Sekreterlik tarafından hazırlanır ve İcra Komitesi'nin onayına sunulduktan sonra Genel Kurul tarafından kabul edilip uygulamaya konulur. Üye ülke aidatları, teşkilatın sunduğu hizmetin devamlılığı açısından çok önemli olup kendini yenileyen teşkilatın dönüşümünde gerekli yatırımlar için önemli bir rol oynamaktadır.

3.6 İnterpol'ün diğer kuruluşlarla ilişkisi

21. yüzyıl ile birlikte ülkelerin bölgesel ya da uluslararası anlamda bir araya gelerek hukukun uygulanması ile toplumsal barış ve huzurun, güvenliğin arttırılması amacı ile birçok uluslararası teşkilat kurulmuştur. Artan teşkilat sayısının yaşanan sorunları azaltacağı düşünülse de teşkilatlar arasında koordine ve işbirliği mekanizması sağlayacak yapılar bulunmadığından ya da zayıf olduğundan işlem hacimleri artmaktadır.

Tezin ana konularından olan ayrıca uluslararası en büyük örgüt olan İnterpol ise aksine yukarıda belirtilen konularla ilgili bir araya geliş amaçları belirtilen uluslararası kuruluşların aksine, suç ve suçlarla mücadelede etkin bir rol oynamak için İnterpol BM Suç Önleme Merkezi, Dünya Gümrük Teşkilatı, Europol, Uluslararası Havacılık Teşkilatı gibi uluslararası organizasyonlarla ortaklığa sahip iken öte yandan Avrupa Komisyonu, Katar 2022 Yüksek Komite, Orta Afrika Devletleri Ekonomi Topluluğu, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Dışişleri Bakanlığı gibi kamu ortaklığına sahiptir (Interpol, 2019). Enstrust, Datacard Group, IDEMIA, NEC, Trend Micro gibi güvenlik, telekomüniskasyon ve güvenlik tabanlı 4 stratejik ortaklığa sahiptir.

3.7 İnterpol tarafından yayımlanan bülten türleri

İnterpol bültenleri, işbirliği uluslararası talep ya da üye ülke polis teşkilatları arasında suçla ilişkili kritik bilgi paylaşma uyarısıdır (Akalm, 2014). Genel Sekreterlik tarafından düzenlenir ve İnterpol'ün resmi dilleri olan Arapça, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olarak yayımlanır. İnterpol tarafından yayımlanan 8 tür bülten olup bu bültenlerin her birinin yayımlanma amacı vardır. Bu bültenler şunlardır:

Kırmızı Bülten: Cezanın infazı veya sanığın yargılanması amacıyla ya da iadesi maksadıyla bir kişiyi bulma ve geçici olarak tutuklama isteğidir. İnterpol hiçbir üye ülkeyi Kırmızı Bülten konusu olan bir kişiyi tutklamaya zorlayamaz bu tutuklama ya da diğer işlemler tamamen iadesi istenen ülkenin yasal mevzuatlarına bırakılmış olup teşkilat olatak üye ülke içişlerine karışılmaktan uzak durulmuştur. Her üye ülke kendi sınırları içinde Kırmızı Bülten'in hangi yasal düzeyde dikkate alınacağını kendisi belirler. Örneğin Almanya'da Kırmızı Bülten tutuklama için yeterli olur iken ABD için sadece uyarı düzeyinde olup tutuklama için yeterli seviyede değildir.

Sarı Bülten: Kayıp kişilerin bulunabilmesi için kişilerin yerini tespit etmek veya kendilerini tanımlayamayan kişileri tespit etmek için uygulanır.

Mavi Bülten: Bir kişinin kimliği, yeri veya bir suçla ilgili faaliyetleri hakkında bilgi toplamak ve bir uluslararası suçlunun bulunduğu yeri belirlemek amacıyla hazırlanan bülten türüdür.

Yeşil Bülten: Suç işleyen ve bu suçları diğer ülkelerde de tekrar eden bir suçlu ile ilgili bilgiler vererek bu kişiler hakkında uyarı ve istihbarat sağlamak amacıyla yayımlanır. Ayrıca bu bültenle bu şahısların ülkelerarası seyahat geçişleri de tespit edilir.

Siyah Bülten: Tanımlanamayan kuruluşlar ve kimliği teşhis edilemeyen cesetlerin teşhini sağlamak amacıyla çıkartılan bültendir.

Turuncu Bülten: Bir olayı, bir kişiyi, nesneyi veya kamu güvenliği için ciddi ve yakın bir tehdidi temsil eden bir işlemi uyarmak için çıkarılan bültendir (İnterpol, 2019).

İnterpol-Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Özel Bildirimi, BM Güvenlik Konseyi Yaptırım Komiteleri'nin hedefi olan gruplar hakkında özellikle El-Kaide, Taliban üyelerinin para trafiğinin durdurulması ve seyahatlerinin engellenmesi amacıyla çıkardığı özel bir bültendir.

Mor Bülten: Suçluların kullanmış oldukları eylem yöntemleri, nesnelere, ekipman ve gizleme yöntemlerine ilişkin olarak bu konular hakkında bilgi aramak ve sağlamak amacıyla yayımlanan bülten türüdür.

Yukarıda anlatılan bülten türleri dışında, üye ülkeler acil konularda ivedi bilgi paylaşımı ve uyarı için bir başka haberleşme yolu da kullanmaktadırlar. Bu

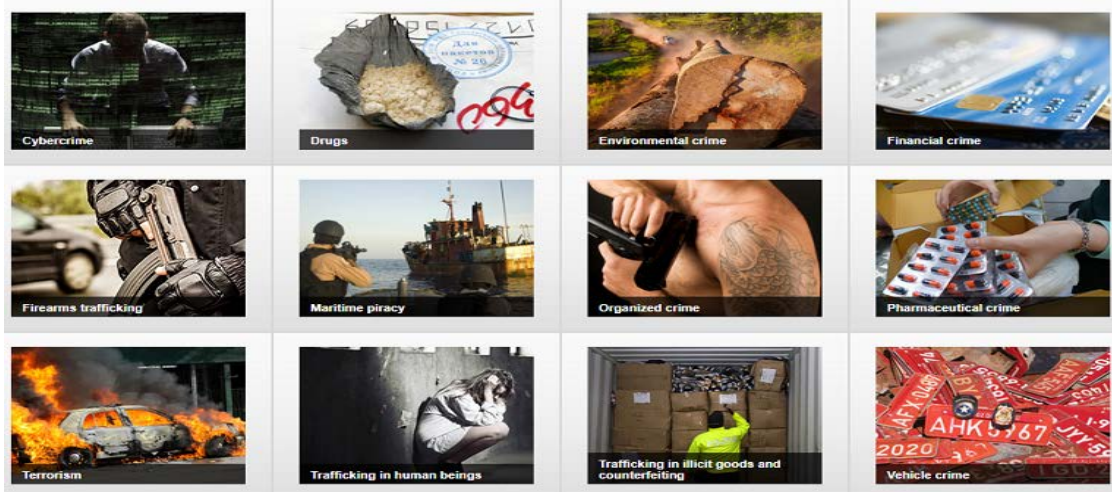
haberleşme yolu “Difüzyon” yöntemidir. Ülkeler bazen suçlu hakkında uluslararası tutuklama ve yakalama kararı için Kırmızı Bültenler’i Genel Sekreterlik’e gönderir. Bu süreç uzun bir zaman aldığı için, özellikle terör suçluları hakkında yayımlanması için Genel Sekreterlik’e gönderilen bültenler Genel Sekreterlik tarafından incelenip sık dokunarak bunun yanında ek delilleri istemesi dolayısıyla yayımlanma süreleri uzun zaman almaktadır. Difüzyon yöntemiyle taraf ülke konunun muhatabı olduğu ya da tüm üye teşkilatlarına direkt olarak bu yöntemle bilgi gönderebilir. Gönderilen bu bilgiler ayrıca İnterpol genel sistemine de kaydedilir. Difüzyon, bültenlere göre daha az resmi evrak gerektirmesine rağmen, uluslararası bir suçta üye ülkeleri hızla bilgilendirmesi açısından hızlandırıcı bir faktördür.

3.8 İnterpol’ün öncelikli suç alanları

İnterpol, günümüzde birçok farklı alanda birçok suçluyla ve suçla uluslararası düzeyde mücadele etmeyi kendine görev saymıştır. Bu suç alanları;

- Terör ve asayiş,
- Mali ve ileri teknoloji suçları,
- İnsan kaçakçılığı,
- Aranılan şahıslar,
- Uyuşturucu ve organize suçlar,
- Rüşvet ve yolsuzluk,
- Siber suçlardır.

Teşkilat ayrıca Singapur’da bulunan son teknoloji araştırma ve geliştirme tesisiyle yeni suç türleri ile suçla ve suçluyla yeni mücadele yöntemleri hakkında bir dizi çalışmaları da sürdürmektedir.

Şekil 3.3: İnterpol'ün suç alanları

Kaynak: Interpol (2019). Crime Areas, <https://www.interpol.int/Crime-areas>

3.9 İnterpol'ün veri tabanları

Operasyonel anlamda üye ülke polis birimlerine bilgi desteği sağlayan İnterpol, bu tür bilgileri veri tabanları aracılığı ile üye ülkelerle paylaşmaktadır. Teşkilat tarafından kullanılan çeşitli veri tabanları mevcuttur. Bunlar;

- DNA,
- Parmak izi (Nominal Data),
- Çocukların cinsel istismarı (ICSE),
- Çalıntı ve kayıp seyahat belgeleri,
- Çalıntı idari belgeler,
- Çalıntı motorlu araç,
- Çalıntı sanat eserleri,
- Ateşli silahlar (Balistik ve silah bilgileri)'dir.

Teşkilat sadece terörizm alanında veri tabanına da sahiptir. “*Fusion Task Force*” olarak adlandırılan veri tabanı sadece terörle mücadele için oluşturulan bir veri tabanıdır.

3.10 İnterpol tarafından takip edilen projeler

Teşkilat Genel Sekreterliği tarafından farklı suç alanlarına yönelik olarak projeler yürütülmekte ve yeni projeler üzerine çalışılmaktadır. Geçmişte ve günümüzde yürütülen ve takip edilen projelere örnekler şunlardır:

Forma Train Projesi: Üye ülkeler nezdinde oto hırsızlığı ve oto kaçakçılığı konusunda üye ülke polis teşkilatlarına eğitim vermek üzere yürütülen projedir.

Bada Projesi: Güneydoğu Asya’da Somali kıyıları ve çevresinde korsanlık yapanlar hakkında bu kişilerin kimliklerinin tespiti, örgütlerin hiyerarşik yapıları ve suç yöntemleri hakkında mücadele için yürütülen projedir. 2010 yılında Lyon’da yapılan iki günlük Genel Sekreterlik karargahında yapılan konferansta Bada Projesi hakkında eski İnterpol Genel Sekreteri Ronald K. Noble şu ifadeleri kullanmıştır: “Görev gücünün rolü, tüm yönleriyle deniz korsanlığı tehdidine karşı İnterpol’ün uluslararası tepkisini koordine etmek olacak” (İnterpol, 2019).

Millennium Projesi: Avrasya’da suç faaliyetleri yürüten organize suç örgütleri hakkında mücadele için yürütülen projedir.

AOC Projesi: Asya’da bulunan suç şebekelerine yönelik yürütülen projedir.

Drug@net Projesi: İnternet üzerinden uyuşturucu kaçakçılığı yapanlara yönelik mücadele için oluşturulan bilgi ağı projesidir.

Nomak Projesi: Eroin vb. maddelerin kaçakçılığı ile mücadele için Orta Asya’da yürütülen projedir.

COCAF Projesi: Batı Afrika kıyıları üzerinden Güney Amerika’dan Avrupa’ya hava yolu ile kokain kaçakçılığı ile mücadele için kurulup yürütülen projedir.

SCREAM Projesi: DNA, parmak izi ve olay özetlerinin mukayesesi ile tecavüz ve adam öldürme gibi suçlarla mücadele projesidir.

ZFF Projesi: Birleşik Arap Emirlikleri üzerinden Avrupa’ya oradan Japonya’ya lüks oto hırsızlığı ile mücadele için yürütülen projedir.

Pembe Panter Projesi: Balkan kökenli şahıslar ve silahlı mücevher soygunlarını araştırmaya yönelik projedir (Demir, 2010).

Kanun Projesi: Arnavut kökenli uyuşturucu, silah ve insan kaçakçılığı ile ilgili suç örgütlerini tespit ve bunlarla mücadele için oluşturulmuş bir projedir.

Kalkan Projesi: Özellikle Türkiye’nin de birçok kez ev sahipliği yaptığı ve birçok konferansta ele alınan bir projedir. Teşkilatın terörizm alanında yürüttüğü önemli projelerden biridir. Türkiye dışında bu konuya ev sahipliği yapan diğer ülkeler, 2005 ve 2012 yıllarında Kazakistan-Almaata, 2006 yılında Azerbaycan-Bakü, 2007 yılında

Gürcistan-Tiflis, 2008 yılında İran-Tahran, 2010 yılında Rusya-Moskova'da, 2011 yılında Tacikistan-Duşanbe'de ve 2013 yılında yine Türkiye-İstanbul'da yapılmıştır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2019).

16-18 Eylül 2015 tarihinde gerçekleşen son toplantıda “Yabancı Terörist Savaşçılar Zorluklar ve Çözümler” başlıklı konu ele alınmıştır. Tahran'daki toplantıda açılış konuşmasını yapan Genel Sekreter Jurgen Stock 2004 yılında oluşturulan projenin terörle mücadelede küresel bilgi paylaşımında bir dönüm noktası olduğunu söyledi (İnterpol, 2019). İnterpol tarafından kaydedilen yaklaşık 18.000'den fazla yabancı terörist avcı profili arasından yaklaşık %40'ı *Project Kalkan* üyeleri tarafından sağlanmıştır (İnterpol, 2019). Kaydedilen yabancı terörist sayısı ve bunların yaklaşık yarısının projeye dahil ülkeler tarafından sağlanması İnterpol'ün terörizm ile mücadelesinde önemli bir yer tutmaktadır.

3.11 İnterpol'ün terörle mücadele evreleri

Kişiler ya da toplumlar tarihte terörizme ya bağımsızlıklarını kazanmak için ya da buldukları toplumda göz ardı edildiklerini düşünerek kişisel hak ve özgürlüklerini temin edebilme amacıyla başvurmuşlardır. Bu sebeple ilk olarak terörizm ulusal düzeyde mücadele edilmesi gereken bir sorun olarak görülmüşse de zamanla mücadeledeki algı daha karmaşık hale gelmiştir. Özellikle Soğuk Savaş döneminde birbirleri arasında kesin çizgiler bulunan devletler, rakip devletleri zayıflatmak adına sorunlu grupları kışkırtarak terörizmin uluslararası boyut haline dönüşmesinde rol oynamışlardır. Soğuk Savaş döneminde “ülkeler bir taraftan kendi güçlerini muhafaza etmeye çalışırken diğer taraftan da komşularının güçlü birer ülke olmaması için gerekli çalışmaları yapmaktan çekinmemişlerdir” (Yıldız, 2010).

Uluslararası terörizm ile mücadele etmek, yerel düzeyde terörizmle mücadele etmekten daha fazla güç gerektirir. Ulusal düzeyde terörizm ile mücadelede ülkeler kendi mücadele yöntem ve yasalarını oluşturabilirken uluslararası terörizm ile mücadele uluslararası ortak bir hukuk zemini ve sözleşme gerektirir. Çalışmanın ana yapısını oluşturan İnterpol'de uluslararası terörizm ile mücadele için oluşturulmuş uluslararası bir teşkilattir. İnterpol'ün terörizm ile olan mücadele evrelerine geçmeden önce terörizmin geçirdiği evrelerden bahsedilmesi konunun anlaşılması bakımından daha yararlı olacaktır.

Terörizm günümüze kadar 3 evre geçirmiş olup öncelikli olarak ilk evrede bazı gruplar yönetimi ele geçirdikten sonra kendine muhalif olanları devlet imkanları kullanarak bastırmışlardır. Örnek verilecek olursa “1789 Fransız Devrimi’ni takip eden yıllarda terör, yerel grupların merkezi otoritelere karşı geliştirdikleri silahlı propaganda mücadelesi olarak da kullanılmıştır” (Selvi, 2017: 39-56). İkinci evresi, Soğuk Savaş dönemi olup bu dönemde devletler rakip devletlerin gücünü zayıflatmak adına terör gruplarını aktif bir şekilde kullanmışlardır. Bu evrede terör ulusal düzeyden çıkarak uluslararası bir hal almaya başlamış ve güçlü devletlerden destek almaya başlamışlardır. İstihbarat servisleri tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak yönetilen terör grupları özellikle Doğu ve Batı Bloku içinde yer alan ülkelerin birbirleri ile olan güç mücadelesinde kilit rol oynamışlardır. “Soğuk Savaş döneminin belirleyici aktörleri olan ABD ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasındaki mücadele tarzı, bu dönemde yaşanan terör olaylarının adlandırılmasını ve savaşın niteliğinin belirlenmesi bakımından Soğuk Savaş dönemi terörü olarak literatürdeki yerini almıştır” (Caşın, 2008). Bu dönemde nizami harp tekniklerinden ziyade gayri nizami savaş teknikleri olarak terör grupları kullanılmıştır.

Terörizmin geçirdiği üçüncü evre ise terörizmin küreselleştiği dönemdir. Terör örgütleri artık bölgesel düzeyden çıkıp kullandığı teknikler ve eylem tarzları ile buldukları bölgeden çok farklı coğrafyalarda eylemler düzenleyerek adlarından söz ettirmişlerdir. 11 Eylül 2001 yılında ABD’de gerçekleşen El-Kaide terör örgütünün Dünya Ticaret Merkezi’ne uçakla yaptığı saldırı, bu dönemin başlangıcı olarak kabul edilir. Yaşanılan bu saldırı dünyanın süper gücü kabul edilen Amerika’da bile güvensizlik ve korku ortamı yaşatmıştır. Devletler, terörizm ile olan uluslararası işbirliği çalışmalarına daha çok önem vermişlerdir. Bu dönemde devletler tarafından değil, tabandan gelen örgütler ön plana çıkmıştır (Akalin, 2014: 136). Terörizmin evrimleşmesi Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (*North Atlantic Treaty Organization-NATO*) ve Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası güvenliğe katkı sağlayan uluslararası teşkilatların terörizm ile olan mücadelesinde de algı değişikliklerine sebep olmuştur.

Terörizmin geçirdiği bu evreler terörizm ile olan mücadelesinde İnterpol teşkilatının geçirdiği evreleri de etkilemişlerdir. İnterpol’ün terörizm ile olan ilk mücadele evresi 1923-1934 tarihleri arasına dayanmaktadır. Özellikle 1898 yılında Roma’da yapılan

Anarşist Karşıtı Konferans, teşkilatın bu tür hareketlere karşı tavır takınması açısından dönüm noktası olmuştur. Bu konferanstan sonra özellikle Avrupalı devletler, anarşist faaliyetlere karşı kendi polisiye teşkilatları arasında bilgi değişimi konusunda ilerlemeler kaydetmişlerdir. Yaşanılan bu bilgi değişimleri, kuşkusuz tehlikeli kişilerin takip edilmesini kolaylaştırmıştır. Bu dönemde Avrupa'da gerçekleşen anarşist saldırılar, bu konferansın toplanmasına neden olmuştur. 20. yüzyılda başında terörizm vb. suçların artık ulusal düzeyden uluslararası düzeye evrilmesiyle yeni bir boyut kazanması, ülkelerin kendi mevzuatları ile hareket etmelerinden kaynaklı bir takım sınırlamalar, suç ve suçlularla mücadele ve polisiye işbirliğinin zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. I. ve II. Dünya Savaşları'nın İnterpol teşkilatının faaliyetlerini aksatmasına rağmen teşkilat, polisiye işbirliği konusunda faaliyetlerine devam etmiştir. Teşkilat modern anlamda 1923 yılında 10 maddeden oluşan bir tüzük kabul etmiş olup bu tüzükle askeri, ırki, siyasi ve dini karakterli faaliyetlerle ilgilenmeyi yasaklamıştır. İşte teşkilat anayasasının 3. maddesi olan bu madde, teşkilatın terörizm suçuyla mücadelesini de çıkılmaz bir hale sokmuştur. 19. yüzyıl sonları 20. yüzyıl başlarında özellikle Avrupa'da boy gösteren anarşist faaliyetler en çok da teşkilatın kurucu üyeleri sayılan Avrupalı ülkeleri etkilemiştir. Yaşanılan bu faaliyetlere rağmen teşkilatın terörizmi ilgi alanı dışında tutması oldukça kafa karıştırıcı niteliktedir. Askeri, ırki ve dini karakterli faaliyetlerdense politik karakterli faaliyetlerle mücadele edilmemesi, teşkilatın üzerinde durduğu önemli hususlardan birisidir. Teşkilat, bu faaliyetlerden uzak durulmasının sebebi olarak üye devletin kendi iç bağımsızlığına olan müdahaleyi önlemek adına olduğunu savunmuştur. II. Dünya Savaşı'ndan sonra İspanya'da Bask Yurdu ve Özgürlük (*Euskadi Ta Askatasuna-ETA*) terör örgütünün saldırıları, İngiltere'de İrlanda Cumhuriyet Ordusu (*Irish Republican Army-IRA*) terör örgütünün saldırıları, Ortadoğu'da yaşanan terör saldırıları, 1960 ve 1970'li yıllar boyunca gerçekleştirilen faaliyetler İnterpol'ün terörü politik suç kapsamında değerlendirmesinde bir değişiklik meydana getirmemiştir. Örnek verilecek olursa 1972 yılında Münih Olimpiyatları'nda Arap asıllı teröristler tarafından 11 İsrail asıllı sporcunun öldürülmesi olayı ile ilgili Batı Almanya İnterpol'ü, İnterpol Genel Sekreterliği'nden varsa saldırılar ile ilgili Arap asıllı teröristler hakkında bilgi talep etmişse de, Genel Sekreterlik, yaşanan olay politik bir suç kabul edildiğinden bu talebe cevap verilmemiştir. Bunun en büyük sebebi, kuşkusuz terörizmin tanımlanmaması sorunuydu. 1970'li yıllardan itibaren Avrupalı devletler teşkilat

üzerinde terörizm suçlarıyla mücadele için baskı oluşturmuş olsa bile teşkilat bu suçla mücadeleyi teşkilat adına tehlikeli saymıştır. İnterpol'ün bu suça karşı olan olan dik duruşu teşkilata zarar vermeye başlamış ve üye devletlerin teşkilata duyduğu güveni ve desteği azaltmıştır.

1975 yılında Avrupa Topluluğu üye devletleri kendi aralarında bu tarz suçlarla mücadele için terörizm, radikalizm, aşırı suçlar ve şiddet (TREVİ) suçlarıyla mücadele teşkilatı (TREVİ) kurarak terörizm gibi politik suçlar konusunda kendi aralarında polisiye işbirliğini geliştirmişlerdir. TREVİ teşkilatı sadece politik suçlarla ilgili değil, yavaş yavaş İnterpol'ün ilgi duyduğu suç alanlarıyla olan mücadelesini de arttırmıştır. Yaşanılan maddi azaltımın da etkisiyle teşkilat anayasasının 3. maddesinin yeniden yorumlanmasını gündeme almışlar ve teşkilat içinde bu suçla mücadeleyi elzem görenler, bu suçla mücadeleye karşı olanlara karşı zafer elde etmişlerdir. İnterpol resmi olarak terörizm konusunda dönüm noktası olarak sayılabilecek Lüksemburg'daki Genel Kurul Toplantısı'nda politik kavramı yeniden yorumlayarak terörizme karşı olan dik duruşuna son vermiştir. Özellikle üye ülkelerden politik suçlarla mücadele için mümkün olduğunca kendi aralarında bilgi alışverişi yapmaları istenmiştir. Bunun üzerine üye ülkeler de teşkilatı ödüllendirerek mali katkı oranlarını arttırmışlardır. Böylelikle teşkilatın terörizm ile olan ilk evresi son bulmuştur.

İnterpol'ün terörizm ile olan ikinci evresi ise 1984-2001 yılları arasına denk gelmektedir. Lüksemburg'daki toplantıdan sonra başlayan ikinci evre ile birlikte teşkilat Fransa'nın Cannes şehrinde 52. Genel Kurul Toplantısı'nı yapmıştır. Toplantıda, son zamanlarda birçok ülkede binlerce insanın organize gruplar tarafından kurban edildiğinin altı çizilmiştir. Bu organize çetelerin terörizm kisvesine büründükleri belirtilmiş olup tüzüğün 3. maddesi de göz önünde bulundurularak İcra Komitesi'ne bu suça karşı olan tavrını değiştirmesi için gerekli çalışmayı yapması ve suça karşı işbirliği yapılacak uluslararası prosedürlerin neler olması gerektiğini tespit etmesi istenmiştir.

1984 yılındaki Genel Kurul Toplantısı'nda birçok ülkede organize suç örgütlerini olduğu ve amaçlarının siyasi değişiklikler yapmak için terör, baskı ve korku yayarak suç faaliyetlerinde buldukları kabul edilmiştir. Adi suçlar hariç, ulusal bağımsızlığın varlığından dolayı siyasi suçlar hakkında yapılacak işlemlerin ulusal mevzuatlara göre yapılması gerektiği belirtilmiştir. Genel Kurul'da belirtilen bu ifade

özellikle Soğuk Savaş dönemi düşünülecek olursa devletlerin rakip devletlerin gücünü yıpratmak için terör örgütlerine destek verdiklerini düşünülürse yaşanılacak bu tür hadiselerde gerekli olan işlemler için ulusların keyfi yaptırım kararlarını uygulayabileceği unutulmamalıdır. Teşkilat her ne kadar terörizm konusu ile ilgilenirse de mücadele aşamasında teşkilatı ayrı tutarak konunun gereğini tamamen ilgili devletlere bırakmıştır. 1984 yılında alınan kararından 1 yıl sonra uluslararası işbirliğini koordine etmek amacıyla teşkilat bünyesinde Kamu Güvenliği ve Terörizm Alt Müdürlüğü kurularak tavsiye kararı dışında ilk kez somut bir adım atılmıştır. Teşkilat kuruluşundan beri ilk kez teşkilat terörizm suçuyla ilgilenmeye başlamış ve ilk iş olarak terör suçu işleyenler hakkında Kırmızı Bülten hazırlamak ve yayınlamak olmuştur. Teşkilat hazırlanan bu Kırmızı Bültenleri çok sıkı kurallara bağlamıştır. Örneğin adi suçlar kapsamında daha hızlı bülten çıkarılması sağlanırken terör suçlarıyla ilgili bülten talebinde Genel Sekreterlik ilgili devletten bu suçun gerçekten terör suçu olup olmadığını ispat etmesini istemiştir. Terör suçuna karışan kişiler hakkında ise kişinin sadece terör örgütüne üye olması Kırmızı Bülten yayınlanması açısından yeterli sebep görülmemiş; kişinin örgüt adına faaliyette bulunması ve bunun ispat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle belirtilen faaliyette bulunulması hususu ele alındığında olası terör şüphelileri hakkında işlem yapılamaması gerçekleşek olan olayların engellenmesi konusunda ciddi sıkıntılar yaşatmıştır.

1985 yılındaki Genel Kurul Toplantısı'nda ise uluslararası terörizm hakkında bir sempozyum düzenlenmesi ve burada İnterpol'ün uluslararası terörizm ile mücadelesinde nasıl bir rol oynayacağını tartışılması kararlaştırılmıştır (Akalin, 2014: 151). 1984 ve 1985 yılında alınan kararlardan sonra teşkilat sadece tavsiye niteliğinde görüş belirtmiş ve terörizm alanında 1998 yılına kadar ciddi bir adım atmamıştır. 1998 yılında yapılan Genel Kurul Toplantısı'nda yayınlanan Terörizme Karşı Kahire İlanı'nda, kaçak teröristlerin iade edilmelerine mani olan tüm engellerin ortadan kaldırılması ile suç soruşturmaları ve terörü önleme tedbirini içeren bilgilerin paylaşılması için üye ülkeler arasında polisiye ve adli işbirliğinin güçlendirilmesi için uluslararası bir faaliyet planının uygulanması fikrine büyük bir önemiyet verilmiştir (İnterpol, 2019).

1999 yılında Seul'de yapılan Genel Kurul Toplantısı'nda uluslararası polisiye işbirliği faaliyetleri arasında terörizm suçunun da olduğu belirtilmiştir. Terörizmin

finansmanının engellenmesi için uluslararası bir çalışma yapılmasının önemi belirtilmiş; terörizmin finansmanının da engellenmesinin İnterpol'ün temel amacı olduğu belirtilmiştir. İnterpol'ün terörizm ile ilgili geçirdiği ikinci evre, 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan saldırıya kadar herhangi bir gelişme göstermemiştir.

Teşkilatın terörizm konusunda geçirdiği üçüncü ve son evre ise 2001 yılından itibaren kendini göstermiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşen 11 Eylül saldırılarında İnterpol, terörizm ile mücadele konusunda işbirliğinin önemine vurgu yapmış ve olayla ilgisi olduğu düşünülen kişiler hakkında hemen Kırmızı Bülten yayınlamıştır. 2001 yılında kadar özellikle 1984 yılından sonra Türkiye gibi birçok üye ülkede terör saldırıları gerçekleşmesine rağmen teşkilat bu olaylarla ilgisi olabilecek kişiler hakkında Kırmızı Bülten yayınlamayı çok sıkı kurallara bağlamış ve hızlı kararlar almamıştır. 1984 yılında Terörizm Alt Müdürlüğü'nün kurulmasından sonra Seul'de gerçekleştirilen Genel Kurul Toplantısı'nda terörizmin finansmanını ilgi alanına alan teşkilat, terörizm konusunda ikinci somut adımını atmıştır. Teşkilat ayrıca yaşanan olaylarla daha etkin mücadele amacıyla 2003 yılında Genel Sekreterlik'te Komuta ve Kontrol Merkezi oluşturarak 7 gün 24 saat çalışma prensibini benimsemiştir.

Teşkilat, terör suçluları hakkında uluslararası seviyede aranmaları amacı ile Kırmızı Bülten çıkarmasının yanında, 2002 yılında Füzyon Görev Gücü (FGG)'nü kurmuştur. Bu görev gücü, 11 Eylül saldırılarından sonra uluslararası terör faaliyetlerinin boyut ve karmaşıklığının artmasına paralel olarak ortaya çıkmıştır (Akalin, 2014: 156). Bu görev gücü, aktif terör grupları ve üyelerini tespit etmek, bu kişiler ve gruplar hakkında istihbarat sağlamak, grupları analiz etmek ve terör tehdidine karşı üye ülkelerin polisiye kapasitelerini geliştirmek gibi hizmetler sunmaktadır. Birim, bu hizmetleri sağlamak için üye ülkelere terör hakkında uzmanlaşmış birçok personeli bünyesinde çalıştırarak etkili çalışmalarını sürdürmektedir. Orta ve Güney Asya için oluşturulan Kalkan Projesi Türkiye'yi de içine almaktadır. Bu proje, bölgede toplam 60 ülkeyi terörizm konusunda bir araya getirmektedir. 2005 yılında Berlin'de alınan kararlar terörizmle internet üzerinden mücadele edilmesinin gerekli olduğu belirtilmiş; terörizme destek veren internet sayfalarının ele alınması amaçlanmıştır.

3.12 Değerlendirme

Terörizmin üç evre geçirmesiyle birlikte İnterpol de terörizm ile mücadelede üç evre geçirmiştir. Birinci evrede üye ülkelerin ulusal bağımsızlıkları öne sürülerek teşkilatın kuruluş yıllarında terörizm ile mücadele kapsam dışında tutulmuştur. Teşkilat, TREVI grubunun kurulmasının da etkisiyle ve Genel Kurul'da üye devletlerin terörizmin kapsam dışında tutulmasının sertçe eleştirilmesi üzerine terörizmi yeniden gündemine almıştır. TREVI grubunun İnterpol'ün ilgilendiği suç alanlarıyla ilgilenmeye başlaması üzerine teşkilat, üye devletlerin birlikten çekilmesinden endişe duyarak terörizm vb. konularda çalışmalarını hızlandırmıştır. Teşkilat, gerekli şartların sağlanması halinde ikinci evrede terör suçuna karışanlar hakkında bültenler yayınlamaya başlamış; bu aşamada ciddi somut adımlar atmasa da terörizm hakkında tavsiye kararları almıştır. 1998 yılına kadar teşkilattaki genel düşünce, terörizm suçuyla ulusal düzeyde mücadele edilmesi gerektiğiydi. 1998 yılından itibaren ise yaşanan terör saldırılarının uluslararası bir boyuta dönüşmesiyle İnterpol terörizm ile uluslararası mücadele edilmesi gerektiğini vurgulamış; üye ülkelerden suçlu iadelerinde tüm engellerin kaldırılmasını istemiştir.

Terörizm alanında Terörizmle Mücadele Alt Müdürlüğü'nün kurulması ve terörizmin finansmanının engellenmesini faaliyetlerini içine alan kararlar dışında terörizm adına ciddi somut adımlar atamamıştır. Teşkilat, her ne kadar terörizm ile ilgilense de bu suç türünde gereken etkiyi gösterememiştir. Bu etkiyi gösterebilmesi için öncelikle üye ülkeler kendi iç mevzuatlarında gerekli düzenlemeyi yapmalıdır. İnterpol teşkilatında var olan polisiye işbirliğinin tamamen gönüllülük esasına dayanması ve alınan tavsiye kararlarının bağlayıcı bir niteliğe sahip olmamasında dolayı alınan kararların uygulanması mümkün olmamaktadır. Örnek verilecek olursa, teşkilat tarafından yayımlanan Kırmızı Bülten'in yasal bağlayıcılığının ülkeden ülkeye farklılık göstermesidir. Kırmızı Bülten, kimi devletler için yakalama ve tutuklama için yeterli sebep olurken bazı ülkeler Kırmızı Bülteni sadece uyarı niteliğinde algılar. Bu durum suçluların yakalanmasının ve iadesinin önüne engel olmaktadır. Örneğin Almanya, Kırmızı Bülteni tutuklama ve yakalama için yeterli görürken Amerika Birleşik Devletleri'nde Kırmızı Bülten sadece uyarı niteliğinde olup tutuklama için eş değer kabul edilemezdir. Belçika da Kırmızı Bülteni yakalama için yeterli görürken gözaltı ve geçici tutuklama için çeşitli detayları isteyebilmektedir.

Örneklerden yola çıkılacak olursa, tüm bu iç hukuk mevzuatlarında farklılıklar düşünüldüğünde terör olaylarını gerçekleştirecek olanlar ya da gerçekleştirme potansiyelinde olan kişilerin yakalanmasını ya da iadesini geciktirebilmektedir. Tüm üye ülkeleri ortak bir noktada buluşturmak zor olsa bile Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (SIDAS) örneğindeki gibi bölgesel düzeyde çalışmalar yapılarak teröristlerin uluslararası hareket kabiliyetleri kısıtlanabilir. Yaşanılan diğer bir aksaklık ise teşkilat ana tüzüğünün 3. maddesinin ırki, askeri, siyasi ve dini faaliyetleri tamamen faaliyet dışında tutmasıdır. Terörizm gibi siyasi bir suç düşünüldüğünde, terörizmi besleyen sebepler olan askeri, ırki, dini faaliyetlerin kapsam dışında tutulması terörizm ile mücadeleyi yetersiz bırakmaktadır. Teşkilat olarak ulusların iç bağımsızlığı düşünülerek oluşturulan bu madde, ilk olarak pozitif bir bakış açısı yaratsa da teşkilatın konuya özel olarak bu madde çerçevesinde gerçekleşen olayları yeniden yorumlaması gerekmektedir. İnterpol hakkında bilinen diğer bir yanlış bilgi ise Kırmızı Bülten'in İnterpol tarafından yayımlandığıdır. Kırmızı Bülten, Genel Sekreterlik tarafından yayınlanır; ancak bu Kırmızı Bültenler ilgili ülkenin Milli Merkez Büroları'nın istemi üzerine çıkarılır. Uluslararası düzeyde tutuklama ve yakalama talebi için Kırmızı Bülten, üye ülke adli makamlarının kararınca çıkarılır. Teşkilat faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun bilgi akışını ve alışverişini sağlamak oluşu ve operasyonel kabiliyetlerinin zayıf olmasından dolayı terör suçlarının yanında diğer suçların engellenmesinde de yetersizlik yaratmaktadır. Oluşturulan uluslararası sözleşmelerin yasal bağlayıcılığı olmadığı için terörizm gibi suçlarda keyfiyet yaratmaktadır. Keyfiyeti engellemek adına oluşturulan bu uluslararası sözleşmelerin üye ülkelerin hukuk mevzuatlarında kanun olarak geçmelidir ve uluslararası denetim ve yargı organı oluşturulmalıdır. İnterpol ana tüzüğü de dahil olmak üzere bölgesel anlamda ya da daha geniş çapta oluşturulan hiçbir uluslararası sözleşme ve anlaşmada ortak bir terörizm tanımı olmayışı, terörizm kelimesinin tek başına suç olarak kayda geçmemesi, üye ülkelerin bu suçla mücadelesinde keyfiyete kaçmasına izin vermektedir.

Teşkilatın kuruluş yıllarında yaşadığı teknolojik yoksunluk bilgi alışverişi, suç ve suçlu ile mücadelede sorunlar oluşturmaktaydı. Üye devlet katkıları ve özellikle Fransa'nın teşkilatın sorunları ile yakından ilgilenmesi sonucu teknolojik gelişmeler ve altyapıların oluşturulmasıyla bu sorunlar çözüme kavuşmuştur. Teşkilatın yaşadığı yapısal ve yasal değişiklikler suç ve suçlu ile mücadele konusunda olumlu bir ivme

gösterse de, 194 üyenin bulunduğu bir uluslararası teşkilattan daha fazlası beklenmektedir. Bu beklentilerin karşılanması, suç ve suçlu ile mücadelede daha etkin bir rol oynaması adına kurum içinde var olan idari düzen anlayışında bazı değişikliklerin yapılması ya da mevcut algının gözden geçirilmesi gereklidir. Örneğin genel kurul toplantıları ve icra komitesinin işlevselliği artırılarak alınan kararların uygulanma aşamalarının takibi yapılmalıdır. Teşkilat veri tabanlarının sadece üye ülke polis teşkilatlarına değil, üye devletlerde kolluk hizmeti görevini yürüten tüm kurum ve kuruluşların kullanımına açılması gerekmektedir. Suç ve suçlu ile olan mücadelede bürokrasi azaltılmalı suç ve suçlu ile mücadelede daha hızlı ve uygulanabilir kararlar alınmalıdır. Üye ülkelerin yerel düzeyde suç ve suçlu kaydı veri tabanları, Genel Sekreterlik veri tabanlarına entegre edilerek uluslararası güçten ulusal düzeyde gösterilen suç ve suçlu ile olan mücadelede faydalanılmalıdır. Özellikle terörizm suçlarında bu suça karışanların yakalanması ve iadesi ile ilgili var olan uluslararası sözleşmeler gözden geçirilmelidir. Bu suça karışanların yakalanması ve iade işlemlerinde daha karmaşık bir yapı değil, daha kolay ve akılcı prosedürler izlenmelidir. Ülke yasal mevzuatlarında Genel Sekreterlik tarafından çıkarılan bülten türlerine aynı hassasiyeti gösterecek maddeler bulundurulmalıdır. Özellikle terör suçlarında devletler ulusal çıkarları uğruna politik değil, insan hayatına önem veren ve sırf insan olduğu için insanın sahip olduğu haklara saygı duyan daha akılcı bir davranış yolu geliştirmelilerdir.

Çalışmanın ana omurgasını oluşturan Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol arasındaki işbirliği ilerleyen bölümlerde anlatılacak olsa da iki kurumun gösterdiği işbirliği süreci, teşkilata 1930 yılında Türkiye'nin üye olmasıyla aktif şekilde başlamıştır. Oluşturulan alt yapı ve aranan şahıslar, kayıp seyahat belgeleri, çalıntı araç vb. veri tabanlarının Türk Polis Teşkilatı'nca kullanılmasının sağlanması için projeler hazırlanmıştır. Bu projeler kapsamında Bilgi İşlem Daire Başkanlığı koordinesinde başlatılan çalışmalar sonucu 28.10.2005 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü'nden "İnterpol Genel Sekreterliği Polisiye Bilgi Bankalarının Türk Polis Teşkilatına Genişletilmesi Projesi"nin oluru alınmıştır. Bir yıl sonra 2006 yılında Türk Polis Teşkilatı'nın kendi arasında kullandığı evrak iletimi ve bilgi paylaşımında ivedilik sağlayan Polnet ile Genel Sekreterlik veri tabanları arasında fiziki bağlantı sağlanmıştır. İlk olarak deneme testi amaçlı Çalıntı Oto Veri Tabanı Sorgulama Programı geliştirilmiş ve testten başarıyla geçilmiştir. İlerleyen süreçte Genel

Sekreterlik veri tabanlarının tümüne erişim sağlanmıştır. Türk Emniyet Teşkilatı, İnterpol düzeyinde Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı İnterpol-Europol Daire Başkanlığı ile temsil edilmekte olup bu Daire Başkanlığı'na bağlı olarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü ve Antalya Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü olarak hizmet vermektedir. İnterpol Daire Başkanlığı'nın yapısı ve çalışma düzeni ileriki bölümlerde anlatılacaktır.

4. TERÖRİZM

Terör; sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi yönü olan girift bir konudur. Mücadelesi anlamında tek yönlü olarak değil, üzerinde detaylı düşünülerek çok yönlü bir şekilde ele alınarak incelenmesi gereken bir konudur. Kavram olarak terörizm ile farklılıkları bulunan terör, toplum içinde şiddet ve aşırılık kullanarak o toplumdaki var olan olağan hayat akışını bozmak ve insanları olumsuz yönde etkilemek olarak tanımlanabilir. Örneğin futbol terörü, trafik terörü vb. kavramlar, her iki kavramda da var olan olağan akış içinde belli bir kişinin ya da toplumun yapmış olduğu davranışlarla insan hayatlarını etkilemeleridir. Terörizm ise yaşatılan bu terör olaylarının neticesinde siyasi bir sistem değişikliği ya da politik bir davranışı değiştirme çabasıdır. Buradan da anlaşılacağı üzere terör bir araç iken terörizm için terör faaliyetleri sadece birer araç olup asıl hedef siyasi bir değişikliktir. Bu sebeple terörizm, siyasi terör olarak da adlandırılabilir. Özellikle terörizm gibi konularda uluslararası bir tanım üzerinde uzlaşımın olmaması, bu kavramla ilgili mücadelede öncelikle tanımlamanın önemini vurgulayan İngiliz Uzman Grant Wardlaw, “terörizmin kontrol altına alınmamasında en önemli sorun bu olgunun tanımlanmamasıdır” şeklindeki değerlendirmesiyle dile getirmektedir (Korkmaz, 1998).

Tehditlerin “belirsizlik” (Katman, 2015: 39) özelliğinin arttığı günümüzde 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra küreselleşen, sınır tanımayan terör örgütleri gelişen silah teknolojisiyle yeni yöntem ve araçlar kullanmaya başlamışlardır. Özellikle Amerika gibi güvenli bölge sayılan uzak coğrafyaya yapılan bu saldırıdan sonra terörizm ile mücadele tüm devletlerin bir numaralı sorunu haline gelmiştir. Devletlerde yaşanan güvenlik konusundaki değişiklikler, terörizm ile mücadeleyi de etkilemiştir. Güvenlik konusunda Kopenhag Okulu’nda çalışmaları bilinen Barry Buzan’ın *Man, States and Fear* adlı çalışmasında bireysel güvenlik ile ulusal güvenlik arasında bağlantı olduğunu ileri sürmektedir (Buzan, 1983). Bu bağlamda, örneğin var olan uluslararası sistemde güvenlik açısından önem arz eden ama aynı zamanda ulusal

güvenlik açısından oluşturduğu güvenlik tehdidiyle terörizm stratejisinin uygulanmasının birey güvenliğine de etkilerinin olduğunu belirtmiştir. (Şen, 2017: 43). Devletlerin terörizm ile mücadelede aldığı kararlar bireyleri de etkilemekte olup özellikle göz altı süreleri ile ilgili hususlar toplum içinde zaman zaman eleştirilmektedir. Devletlerin alınan güvenlik önlemlerindeki kararlar hafiflediği gibi her geçen yıl daha da üstüne koymaktadır. Örneğin 2006 yılında İngiltere Parlamentosu'nda kabul edilen yasa ile polisin göz altında tutma yetkisi 14 günden 28 güne çıkarılmıştır. 11 Eylül saldırılarının üzerinden uzun zaman geçmesine rağmen yine İngiltere'de güvenlik önlemleri arttırmaya devam etmiş ve 2008 yılında 28 günden 42 güne çıkarılmıştır. Bu yasa özgürlükleri kısıtladığı gerekçesiyle tartışılabilir 2018 itibari ile gözaltı süresi en fazla 28 gün olarak belirlenmiş; ancak terör şüphesi olanlar vb. hakkındaki kişiler için 46 güne kadar çıkarılabilmektedir.

Terörizm kavramının tanımı tek başına sorun olmayıp bu kavramı besleyen sebeplerin dışında özellikle terör örgütlerinin yaşam süresini arttıran mali destekler de devletlerin mücadele alanı olmuştur. Soğuk Savaş süresince örtülü çatışmanın tezahürü olarak zımnen kabul edilen terörizm stratejisi yoğun şekilde finansman olarak devletler tarafından desteklenirken Soğuk Savaş sonrası dönemde devlet desteğinin azalmasıyla birlikte örgütlerin yasadışı gelir elde etme çabaları artmıştır (Çakmak&Altunok, 2019). Bu finansman gelirleri paravan şirketler aracılığı ile yapılan yasal ticaretler, bağışlar; bunun haricinde oto kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti, fidye, haraç kesme ve gasp etme gibi illegal yollardan da sağlanmaktadır.

Özellikle 2010 yılından sonra Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi devletler artık terör örgütlerine gizliden değil, uluslararası arenada bu örgütleri müttefik sayarak açıktan destek sağlamaktadırlar. Devletlerin bu müttefiklik yakınlaşmaları, karşıt devletleri rahatsız etse de buradaki en temel sorun, devletlerin terör örgütü listeleri ve terörizmi tanımlama noktasındaki keyfiyetleridir.

Terörizm ile mücadele konusunda nasıl mücadele edilmesi gerektiği ile çalışmalarını bilinen Boaz Ganor (2005: 25), terörizm ile mücadeleyi “terörizm nedeniyle meydana gelen zararın minimize edilmesi ve terörizmden dolayı meydana gelen gerginliğin önlenmesi amacını taşıyan politik bir strateji” olarak kabul etmektedir. Genel hatlarıyla bahsedilen bu stratejide sadece eylem odaklı mücadele yöntemi

düşünülmemiş; toplumda meydana gelen maddi ve manevi yıkım ile de mücadelenin önemini vurgu yapılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde terörizmin tarihsel gelişimi, terörizmin türleri, terörizmi yaygınlaştıran sebepler, uluslararası terörizm ve terörizmin finansman konusu ele alınacaktır.

4.1 Terörizmin tarihsel gelişimi

Terörizm tarihi, insanlığın bireysel ve toplumsal güvenliği gibi eski bir geçmişe sahiptir. İnsanlık tarihi ile birlikte insanlık adına sorunlarda insanlık ile beraber tarih sahnesine çıkmışlardır. Terörizm kavramı siyasal anlamda Habil ile Kabil olayına kadar götürülse de Yahudi tarihinde bahsi geçen Zelotes'ler, İsmaili-Haşhaşiler, Hindu Thug Tarikatı terörizm ile özdeşleşen en eski terör örgütleridir. Tarih sahnesi birçok örgüt gördüğü gibi tarih sayfaları terör saldırıları ile doludur: Hasan Sabbah'ın Alamut Kalesi'nde yaptıkları, Avusturya İmparatorluğu veliahtı Arşidük Frans Ferdinand'ın I. Dünya Savaşı öncesinde Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesi. İslam tarihinde bu tür vakalar yaşanmıştır. Hz. Ali'nin öldürülmesi, İslam dininin mezheplere bölünmesine yol açmıştır (Başeren, 2003: 51). Yaşanılan bu olay tek bir olay gibi düşünülse de zamanla milyarlarca insanı yakından ilgilendiren bir konu olmuştur.

Terörizmin tarihi M. Ö. 73-76 yıllarına kadar dayanır. Bilinen en eski terör grubu Sicari grubudur. Sicari hareketi dinsel kökenli bir hareket olup Filistin bölgesinde örgütlenmişlerdir. Harekete mensup kişiler, katı kurallara bağlı olmadıkları için hareket adına çeşitli eylemlerde bulunmaktan çekinmemişlerdir. Harekete bağlı kişiler toplum içinde özellikle tatil günlerinde gündüz “Sica” adı verilen kısa kılıç, cepte taşınabilen aletle saldırılar yapmaktaydılar. Sicariler, eylemlerinde kullandıkları “Sica” adı verilen kısa kılıçtan dolayı bu şekilde adlandırılmışlardır (Altuğ, 1995). Hareketin eylemlerini açıkça gündüz gerçekleştirmeleri onların toplum nezdinde büyümlerini sağlayarak toplumun güvenliğini sağlayan otoritelerin güveninin toplum nezdinde azaltma amacı taşımaktadırlar. Bu dönemde terör grupları bağımsızlık gibi kavramlarla hareket etmeyip kendi oluşturdukları yapılar ile mevcut sistemden ayrıcalık elde etme amacı taşımışlardır.

Terörizmin geçirdiği ikinci dönüm noktası ise Fransız İhtilali'dir. Aslında İhtilal, milliyetçi toplumlara esin kaynağı olmuş; çeşitli devletler içinde var olan etnik unsurların bağımsızlık çabalarında otoriteye karşı terör faaliyetleri kullandıkları bir dönem olmuştur. Fransız İhtilali'nde bu defa yönetimi ele geçiren Jakoben Grubu, Fransız milliyetçiliği vb. bahanelerle milyonlarca insanı giyotin adı verilen makinelerde idam etmişler, bir çoğunu da türlü işkencelerden geçirmişlerdir. Devlet imkanları kullanılarak bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmesi nedeniyle bu dönem devlet terörizmi olarakta adlandırılmaktadır. Baskı ve sindirme politikaları ile sistemde içerisindeki muhalif gruplar susturulmuşlardır. Jakobenler'in bu tutumu daha sonra tarih sahnesinde utanç verici bir durum olarak yerini almıştır.

Devletler terörizm tarihinin her döneminde mücadele konusunda farklı yöntem ve stratejiler geliştirmişlerdir. Yaşanılan her değişiklik güvenlik algısında yaşanan değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu dönemde Avrupa'da dahil olmak üzere kökeni ve amacı farklı birçok örgüt ortaya çıkmıştır. Amerika'da görülen Ku Klux Klan örgütü örnek verilebilir. Örgütün ortaya çıkmasında din vb. olgular olmayıp tamamen kölelik sisteminin varlığı ve devam ettirilme isteği kilit rol oynamıştır. Mevcut olan sistemde beyazlar zencilerin kendilerine karşı silahlanarak kölelik sistemini bitirme olasılığına karşı silahlanmışlardır. Bu sebeple kölelik sisteminin devamı için 1865 yılında bu örgütü kurmuşlardır. Bu defa yaşanan olay ne devletin küçük gruplara, ne de küçük grupların devlete karşı başkaldırısıdır. Bu hareket, aynı sistem içinde bir etnik grubun diğer bir etnik gruba sistematik şiddet yolu kullanarak gerçekleştirilmiştir. 1916-1921 yıllarında yine İngiltere'de görülen İrlanda Cumhuriyet Ordusu (*Irish Republican Army-IRA*) terör örgütü Avrupa'daki sahnede yerini almıştır. Devlete karşı acımasız eylemlerle belirli bir bölgenin bağımsızlığını isteyen bu grup, yapılan görüşmeler ve örgüt içerisinde var olan ikiliklerden dolayı çözülmüşlerdir. 21 Ocak 2019 tarihinde Kuzey İrlanda Polisi Londonderry kentinde yaşanan bombalı aracın patlatılmasında Yeni İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) oluşumunun yapmış olabileceğinden şüphelenmişlerdir (CNN Türk, 2019). İspanya'da faaliyet gösteren *Euskadi Ta Askatasuna* (ETA) terör örgütü de diğer bir terör oluşumdur. Terör grupları, Fransız İhtilali sonrası bağımsızlık karakteristiği göstermişlerdir.

Terörizmin geçirdiği üçüncü dönem ise dünya tarihinde yaşanan Soğuk Savaş dönemidir. Terör örgütleri bu dönemde devletler tarafında finanse edilmişler ve

istihbarat örgütleri tarafından kullanılarak beslenmişlerdir. Örgütler, bu dönemde bir devletin diğer bir devleti zayıflatma amacıyla araç olarak kullanılmışlardır. Soğuk Savaş sonrası silah, bilgi ve teknoloji yönünden gitgide farklı bir boyuta dönüşen terör örgütleriyle mücadele zor bir hale gelmiştir. 21. yüzyılın teröristler tarafından tahrip gücü yüksek silahların kullanılacağı bir “süper terörizm” çağı olabileceği üzerinde durulmaktadır (Yalçiner, 2006). Her terör örgütü, mevcut siyasal düzenin karakteristik özelliklerini yansıtmıştır. 11 Eylül 2001 yılında Amerika’da gerçekleştirilen terör saldırısı ile birlikte terörizm uluslararası bir boyut halinden çıkıp küresel bir hale dönüşmüştür. Terör örgütleri başlangıç noktasından günümüze kadar olan süreçte eylem metotları, kullandıkları silahlar ve beslendiği kaynaklar bakımından gelişim göstermesiyle birlikte sınır tanımayan eylem kapasiteleri sonrasında mevcut dünya siyaseti içerisinde ki tüm devletler için büyük bir tehlike haline dönmüşlerdir.

4.2 Terörizm ile ilgili temel kavramlar

Terörizmin kavramsal boyutu kadar terörizm ile mücadelede sahada ve teoride kullanılan terimlerin belirtilmesi konunun anlaşılması açısından yarar sağlamaktadır. Terörizmle mücadelede sıkça kullanılan kelimelere örnek olarak şunlar verilebilir:

Anarşist: Kargaşa çıkarıcı, her türlü otoriteyi reddeden kişi, taraftır.

Eylemci: Düşüncelerini davranışları aracılığı ile eyleme döküp savunduğu ideolojiyi kabul ettirmeye ya da sahip olduğu ideolojiyi mevcut sistemde var olduğu konusunda farkındalık yaratmaya çalışan kişidir.

Gerilla: Halk desteğini alarak düzenli ordulara karşı küçük birlikler şeklinde nizami harp kuralları dışında kullandıkları eylem ve taktiklerle karşı koyan ve kendine has kuralları olan kişi ya da kişi gruplarıdır. Toplumda var olan yanlış algı, terörist ile gerillanın aynı anlamda kullanılmasıdır. Kavramların tanımlama noktasındaki önemi belirtilecek olursa gerilla hareketi; kendine has kıyafetleri ve kendi içinde rütbesel hiyerarşisi olan, direnişlerinde masum insanları incitmeyecek şekilde hareket eden, uluslararası anlaşmalarda kendine mevcut şartların varlığı halinde hak tanınan bir harekettir. Terörist ise gerilladan farklı olarak sivil ya da otorite ayrımı yapmadan tamamen acımasız yollarla davasını gerçekleştirmeye çalışan kişidir. Türk Dil

Kurumu gerilla hareketini “düzenli orduya karşı küçük birlikler halinde çatışan, hafif silahlarla donatılmış topluluk” (Türk Dil Kurumu, 1992a) olarak tanımlanmıştır.

Örgüt: Ortak bir amaç veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat (Türk Dil Kurumu, 1992b). Çalışmada örgüt kelimesi kurumlar veya kişiler topluluğu olarak değil, terör odaklı bir araya gelen insanların oluşturduğu birlik olarak kullanılacaktır.

Sempatizan: Duygudaş ya da gönüldaştır. Örgüt üyesi olmayıp bir partinin, bir topluluğun fikirlerini benimseyen kimsedir.

Militan: Sempatizandan farklı olarak duygu olarak bağlı olduğu kuruluş, parti ya da örgüt adına savaştan ve mücadele gösteren kişidir. Eğer kişi terör örgütü düzeyinde militanlık gösteriyorsa sempatizanın düşünce, fikir ve görüşünden ayrılıp yaptığı davranışlarla yasal sorumluluk altına giren kimsedir.

Terörist: Sahip olduğu düşüncenin mevcut siyasi düzene, uygulamalara, toplumda var olan genel düşünce yapısına ters düşen fikirlerinin şiddet kullanmak yoluyla mevcut sisteme kabul ettirmeye çalışan ya da mevcut sistem içerisinde var olduğunu şiddet kullanarak farkındalık yaratmaya çalışan ve sistemi tümüyle yıkmaya çabası içinde olan kimsedir. Bu nedenle teröristin ideolojisi olmak zorundadır. İdeolojisi olmayan silahlı kişi eşkiya, ideolojisi olan silahlı kişi ise teröristtir (Acar&Urhal, 2007: 316).

Yukarıda belirtilen kavramların haricinde terör örgütleri ordu adını verdikleri kolu vasıtasıyla silahlı eylemlerini gerçekleştirmektedirler. Cephe adını verdikleri yapılanma ile eleman ve finans desteği sağlama faaliyetlerini yürüten örgütler siyasal partileri vasıtasıyla da legal bir yapıya bürünmeye çalışırlar. Ayrıca düzenli kongreler vasıtasıyla örgüt içi tüzük ve kararları kabul edip yeni stratejiler üzerine çalışmalar yürütürler. Kongrelere üst düzey yöneticiler katılmakta olup kongrenin yapılamadığı zamanlarda konferanslar aracılığı ile örgüt faaliyetleri ve kararları hakkında daha geniş bir kitleye ulaşma imkanı sağlamaktadırlar. Yukarıdaki kavramlar dikkate alındığında terör gruplarını salt küçük ve basit gruplar olarak görmek oldukça tehlikelidir. Her örgütte, örgütün sahip olduğu yapılanmalar göz önünde bulundurularak mücadele stratejileri ona göre belirlenmelidir. Taktik operasyonlarla önü kesilen örgütün uzun vadede yok edilebilmesi sadece askeri ve polisiye operasyonlarla sağlanamaz. Devlet olarak örgütler hakkında uzun dönemli,

detaylı bir stratejik plan izlenmeli ve bu tür terör örgütü gruplarını ortaya çıkarmayacak yasal bir ortam hazırlanmalıdır.

4.3 Terörizmin tanımı neden yapılamıyor?

Terörizm hakkında belki de insanlığı derin düşüncelere bırakan temel soru, terörizmin milat öncesinden günümüze kadar ortak bir tanımının neden yapılamadığıdır. İnsanlık tarihi kadar geçmiş olan terörizm, günümüzde tüm devletler tarafından bu kavramın insanlık açısından felaket olduğu, herkes için tehlike oluşturduğu ve oluşturacağı kabul edilse de ortak bir tanım üzerinde uzlaşamaması düşündürücüdür. Kavramların tanımlanması, mücadele açısından çok önemlidir. Alınan kararlar, geliştirilen ve uygulanan stratejiler, kavramların tanımı üzerine kuruludur. Uluslararası boyutu olan hatta 21. yüzyıl itibariyle küreselleşen terörizmin tanımlanamaması sorunu, mücadelenin önündeki en büyük engeldir. Tanımlanamama, alınacak tedbirleri de olanaksızlaştırmaktadır.

Terörizmin tanımının ortaya konulamaması ya da uluslararası arenada ortak bir tanım üzerine uzlaşmaya varılamamasının en büyük sebebi, devletlerin bu konuda tuttukları keyfi tavırlardır. Terör grupları günümüzde devletler tarafından açıkça finanse edildiği için mevcut siyasal rejim içerisinde yer alan terör gruplarını kendilerine müttefik olarak görüp meşru siyasi otoriteleri yok sayabilmektedirler. Bir devletin diğer bir devleti zayıflatma ve siyasi süreçlerini sekteye uğratma adına kullandıkları bu örgütler kimi devletler tarafından terörist sayılırken diğer tarafta “siyasi suçlu” veya “düşünce suçlusu” olarak görülebilmektedir. Bir devlet için terörist olan kişi, diğer devlet tarafından özgürlük savaşçısı olarak kabul edilebilmektedir. Her devlet kendi terörizm tanımını yapmış ve kendi terörist profillerini oluşturarak bu çizgiler sınırı içerisinde değerlendirmeler yapmaktadır. Bu kadar farklı terörizm tanımının bulunması uluslararası arenada ortak mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Çünkü üzerinde uzlaşmış bir terör tanımı bulunmadan terörizmle mücadeleye yönelik uluslararası yaptırımları etkin bir şekilde formüle etmek imkansız hale gelmektedir (Gül, 2012: 10).

Devletlerin ortak bir terörizm tanımında uzlaşamamaları üzerine yapılan araştırmada ülkelerin terörizm tanımları incelenmiş olup bu çalışma sonucunda terörizm tanımlarında kullandıkları ortak unsurlar; ağırlıklı olarak şiddet ve zor kullanması, politik amaçla hareket etmesi, halkta korku ve tedirginlik yaratması olarak

görülmüştür. Devletlerin keyfi tutumlarının yanında terörizmin nedenleri konusunun da karmaşık bir yapıya dönüşmesi, mücadeleyi zorlaştıran diğer bir sebeptir. Yaşanan kimi terör olayları devlet otoritesini hedef alır iken bazı terör örgütleri aynı sistemde var olan farklı bir etnik unsuru da hedef alabilmektedir. Örgütlerin otoriteler haricinde kişisel hedeflere de saldırı yaparak halkta korku yaratmak istemesi, mücadeleyi çok kapsamlı düşünülmesi gereken bir olgu haline dönüştürmektedir. Örgütlere sempatican ya da militan düzeyinde bağlı olmayıp sırf örgütün ideolojileri bağlamında örgüt adına eylemler gerçekleştirme gereği duyan “Yalnız Kurt” deyimini, günümüz mücadelesinin en yeni örneklerden biri olarak verilebilir. BBC News Türkçe’nin 4 Ekim 2017’de internet sitesine taşıdığı, Amerika’nın Las Vegas kentinde yaşanan ve en az 59 kişinin hayatını kaybettiği saldırıda, ABD yetkilileri saldırıyı gerçekleştiren kişi için terörist değil “Yalnız Kurt” deyimini kullanmayı tercih etmişlerdi. Ancak Amerika Federal Yasaları’nda bir eylemin terör eylemi sayılabilmesi için 3 kriter bulunmaktadır. Bunlar;

- Federal ya da eyalet yasalarını ihlal edecek şekilde insan hayatını tehlikeye atmak,
- Sivilleri ya da devleti korkutma veya baskı altına alma amacı taşımak,
- ABD sınırları içinde vuku bulmaktır (BBC, 2019).

Las Vegas’da düzenlenen bu saldırıda 59 kişinin hayatını yitirmesinin halkta tedirginlik yaratması ve federal yasaları ihlal eder derecede gerçekleştirilmesi, saldırının neden terör eylemi olarak nitelendirilmediği konusunda soru işaretleri yaratmaktadır. Ortaya ilk çıkışından, kavramsal olarak ilk kullanılmaya başladığından beri tanımı güçleşen terörizm ideolojik, kültürel, etnik, dini, ekonomik yapı ve siyasi bağlantılarındaki farklılıklar nedeniyle tanımlanması son derece güçleşmekte ve farklılaşmaktadır ki, bir ülkenin kendi açısından terörist olarak tanımladığı kişilerin, diğer ülke tarafından bir özgürlük ve insan hakları savunucusu olarak tanımlanıp algılanmasına sıkça rastlanmaktadır (Karatay&Kapusızoğlu, 2011: 115-121). Sorun sadece terörizmin tanımlanma noktasında değil, yukarıda bahsedilen terör ve terörizm arasında ince siyasi ayrıntıyı kaçırmaktır. Herkesin üzerinde anlaştığı bir terörizm tanımı bulunmadığı gibi tamamıyla farklı anlamlar içeren terör ve terörizm kavramları birçok yetkili kişi tarafından aynı anlamda kullanılmaktadır (Zafer, 1999).

Terörün toplum içinde korku salmak için şiddet kullanması terörün amacı iken, terörizmin siyasi hedefi için sadece bir araçtır. Diğer alt başlığında terör ve terörizm kavramlarına farklı yazarların tanımına yer verilerek benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılacaktır.

4.4 Terör mü? Terörizm mi?

Kökünü Latince “*terrere*” sözcüğünden alan terör deyimini “korkudan sarsıntı geçirme” veya “korkudan dehşete düşmeye sebep olma” anlamına gelmektedir (Wilkinson, 1974: 9). Diğer yandan Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü (1993: 124)’nde terör kelime anlamı olarak “kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yılgınlık saçan şiddet hareketleri” olarak tanımlanmaktadır.

Tanımlamaların ortak noktası, bir grubun ya da kişinin mevcut olağan hayat akışı içerisinde şiddet kullanarak toplumda korku, yıldırma ve sindirme faaliyetlerinin olmasıdır. Paul Wilkinson (1974), çalışmasında terörizmi siyasi istekleri kabul ettirmek için öldürme ve tahrip etme yöntemlerinin sistematik olarak kullanılmasının altını çizmiş ve terörizmi, terör deyiminden ayıran “siyasi istek”, “siyasal amaç” noktasına vurgu yapmıştır.

Terör ve terörizm arasındaki fark, 2006 yılında Türkiye Barolar Birliği tarafından sunulan raporda şu şekilde belirtilmiştir: “devlet terörü ve yukarıdan terör hariç tutulmak kaydıyla günlük kullanımdaki anlamlarıyla terör ve terörizm kavramları arasındaki en önemli farklılık, terörün belirli bir irade gerektirmeden de ortaya çıkabilen, spontane, sistemsiz, örgüte gerek duymayan, çoğu kez de anlık veya kısa süreli şiddet olgusunu ifade etmesi, terörizmin ise terörün sistematik, iradi, çoğu kez örgütlü ve uzun süreli kullanımını içeren bir kuralsız savaş ve propaganda tekniği, bir strateji olması (Türkiye Barolar Birliği, 2006: 4).”

İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu’nun terörizm konusunda 1986 yılında yaptığı çalışmada terörizmi “kasıtlı ve sistematik bir şekilde suçsuz insanları öldürme, sakat bırakma ve tehdit etmek suretiyle siyasal sonuçlara ulaşmak için korku salma (Netanyahu, 1986: 9)” olarak tanımlamıştır. Benjamin Netanyahu’nun tanımı ve İsrail’in Filistin üzerinde yürüttüğü politikalar göz önüne alınırsa devletlerin terörizm tanımlamaları noktasındaki keyfiyetlerini gözler önüne sermektedir. TRT

Haber'in 04.08.2018 tarihinde sayfasına taşıdığı "İsrail keskin nişancılarının hedefi, Filistinlileri sakat bırakmak" başlıklı haberinde "İsrail keskin nişancılarının, gösteri düzenleyen Filistinlileri parçalayıcı kurşun kullanarak sakat bırakıyor (TRT Haber, 2019)" yazısı ve video kaydı ile bir düşüncenin sistematik olarak devlet eliyle nasıl gerçekleştirildiği gözler önüne serilmektedir. Devletlerin ortak bir masada terörizmin tanımını üzerine uzlaşmaya varamamalarının sebebi, kendi ulusal çıkarları doğrultusunda istedikleri gibi bu terör gruplarını masum insanlar üzerinde kullanmalarındır.

Diğer bir örnek ise Amerikan Federal Yasaları'na göre terörizm, baskı ya da zorlama amacıyla bir şiddet eylemi ya da insan hayatını tehlikeye atan bir eylemi ilk olarak bir ülkenin yargı egemenliği dışında yapan ya da sınıraşan manada gerçekleştirilmesi ya da bu suç faillerine bölgesel barınma sağlanması durumu olarak tanımlanmaktadır (Garrison, 2003: 40). Amerikan Federal Yasaları, Amerika'nın günümüzde Irak, Afganistan ve Suriye gibi ülkelerde jandarma, kendisine görev bilip istediği coğrafyaya müdahale hakkını kendine hak görmesi ve tüm bu faaliyetlerin o ülkenin meşru hükümet ve yargı egemenliğinin varlığına rağmen gerçekleştirilmesi, ülkelerin kendi yasal terörizm tanımlamalarına uyma noktasındaki davranışları hakkında soru işaretleri yaratmaktadır.

Yukarıda verilen terör ve terörizm tanımlamalarından da anlaşılacağı üzere "terör" sadece şiddet yolu ile korkutmak ve kaos yaratılması iken, "terörizm" ise bu şiddet hareketlerinin "siyasal amaç" için yapılması ya da kullanılmasıdır. Terör kelimesi sadece terör örgütleri anlamında kullanılmamakta; örneğin günümüzde futbol terörü, trafik terörü gibi hayatın olağan akışı dışında hareket edilerek kaos ve kargaşa ortamı yaratılması terör olarak adlandırılır. Terör, daha çok anlık gelişen kısa süreli şiddet hareketleri iken terörizm ise tasarlanan, belirli bir strateji düzlemine oturtulan ve uzun dönemli kullanımı amaçlanan sistematik bir olgudur. Çalışmanın diğer alt başlıklarında terör çeşitlerinden bahsedildikten sonra ayrıca çalışmanın ana omurgasını oluşturan Türk Emniyet Teşkilatı'nı yakından ilgilendiren Türkiye'nin Terörle Mücadele Kanunu ele alınacaktır.

4.4.1 Ferdi terör

Ferdi terör, kelime anlamından da anlaşılacağı üzere kişinin herhangi bir organize gruba katılmadan, tek başına, bireysel olarak toplum içinde kişisel eylemleriyle korku ve kaos ortamı yaratmasıdır. Kişi şiddet olgusunu tek başına kullanır. Örneğin

bir kişinin tek başına kalabalık bir ortamı silahla hedef alıp ölüme sebebiyet vermesidir. Yine önceki yıllarda Las Vegas'ta 59 kişinin ölüme sebebiyet verdiği ve çalışmada daha önceden bahsedilen vaka, bireysel teröre örnek verilebilir. Bireysel terör, örgütlü terörden daha fazla tehlikeli olabilmektedir.

4.4.2 Kriminal terör

Özellikle maddi gelir sağlamak amacıyla iki ya da daha fazla bireyin gerçekleştirdiği terör faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Örneğin iki kişinin fidye isteme amaçlı bir kişiyi kaçırap kişide ve ailede korku yaratması sonucu maddi gelir elde etmesi kriminal teröre örnek verilebilir. Görüldüğü üzere kaçırma terör eyleminin yöntemi şiddet olup siyasal hiçbir amacı yoktur.

4.4.3 Organize terör

İki ya da daha fazla kişinin aralarında hiyerarşik bir yapı kurarak, toplumda sürekli suç işleyerek korku ortamı yaratması organize teröre girmektedir. Günümüzde organize suç örgütleri ile terör arasında bir fark kalmamıştır. Özellikle Soğuk Savaş döneminden sonra devlet desteği azalan terör örgütleri yaşam evrelerinin sürelerini arttırabilmek adına organize suç örgütleriyle yakından ilişki kurmuşlardır. Organize suç örgütleriyle işbirliği yapan terör örgütleri, bu çeteler vasıtasıyla uyuşturucu ticareti, silah ticareti vb. yollarla yasadışı gelir kaynaklarını sağlamaktadırlar. Organize terör ve organize suç örgütleri arasında farklılıklar gitgide azalmaktadır. Örneğin her iki kavramın da eleman temin etme yöntemi genellikle toplumda var olan işsizlik, dışlanmışlık, yoksulluk vb. kavramların kullanılmasıdır.

4.4.4 Siyasal terör (Terörizm)

Terörün terörizme dönüşme noktası tam da siyasal amaca dayanmasıdır. Siyasal amaçla kullanılan terör örgütleri devletler tarafından finanse edilerek üstü kapalı yıpratıcı faaliyetler adına vazgeçilmez bir tercih haline gelmektedir. Terörizmin terörden farkına önceki başlıklarda değinilmiş olduğu için siyasi terör başlığı altında farklı terörizm tanımlamalarına yer verilerek kavramın daha sağlıklı anlaşılması sağlanacaktır. Terörizm kavramı son yıllarda uluslararası ilişkiler alanında önemli bir pozisyona yükselmesiyle hakkında çeşitli bilimsel çalışma ve akademik makale ve tezler yazılmıştır. Bazı uzman, yazar ve uluslararası kuruluşların terörizm tanımlamaları şunlardır:

Osman Metin Öztürk (2002: 21)'e göre terörizm, “yasadışı siyasi ve stratejik bir amacı gerçekleştirmek için, bilinçli ve planlı bir şekilde, masum insanlar ve kurumlar üzerinden, asıl hedef durumundaki daha büyük ve güçlü kitlelere ve kurumlara yönelik olarak, doğrudan veya dolaylı şiddet kullanılması, şiddet kullanma tehdidinde veya sair baskılarda bulunulmasıdır” şeklinde tanımlanmıştır. Osman Metin Öztürk’ün tanımlamasına göre terör örgütleri siyasal amaçlarına giden yolda masum vatandaş ya da kurum ayırımı yapmadan her türlü grubu hedef olarak almaktadırlar. Terörist psikolojisine göre ya bizdensin ya da düşmanımın prensibinden yola çıkarak örgütler tarafsız kalmayı da bir taraf olarak algılayarak bazı grupları kendilerini engelleyici hedef olarak görmektedirler.

Terör ile ilgili çalışmaları bilinen Crozier de “terörizm, zayıfın silahıdır” diyerek çağdaş asimetrik terörizm tehdidinde işaret eden bir tanım yapmıştır (Altuğ, 1995: 23). Crozier’in tanımından yola çıkarak sisteme karşı mücadeleye girişen bu grupların genel olarak zayıf tabakadan geldikleri ve kullandıkları yöntemler bakımından sistematik bir savaş taktiği ile değil, gerilla taktiği denilebilecek vur-kaç prensibine dayalı asimetrik yöntemlerle yıpratıcı faaliyetlerde buldukları çıkarılmaktadır.

Bozkurt Zakir Avşar (1992: 13) da terörizmi; siyasal amaçlara ulaşmak için örgütlü, sürekli şiddet kullanmak ve bu suretle toplumu paniğe itmek olarak tanımlamıştır. Birleşmiş Milletler Uluslararası Terörizm Komitesi ise terörizmi uluslararası boyutları da bulunan bir uzlaşmazlığın üzerine, bu uzlaşmazlığın arzu edilen yönde gelişimini sağlamak amacıyla bir üçüncü devletin sınırları dahilinde bir yabancının kendi uyruğunda bulunmayan bir başkasına uyguladığı şiddet ve baskı olarak tanımlarken burada daha çok belirli bir devlet sınırı içinde o ülke uyruğundan olamayan kimselere şiddet ve baskı hareketlerini terörizm tanımı içersine almış, ülkenin kendi içinde var olan kabul edilemez şiddet hareketlerini tanım kapsamı dışında tutmuştur. BM Uluslararası Terörizm Komitesi, kavramı daha çok etnik açıdan ele almıştır. Terörizm kavramının tanımlanmasındaki bu çeşitlilikler sınıflandırma aşamasında da kendini göstermektedir. Bazı yazarlara göre ihtilalci, yarı ihtilalci terörizm olarak adlandırılan bu sınıflandırmalar bazı yazarlara göre ise aşağıdan terör ve yukarıdan terör olarak sınıflandırılmaktadır. Aşağıdan terörizm, halk tarafından gelen ve iktidar politikalarını etkilemek amacıyla yapılan şiddet hareketlerini temsil ederken yukarıdan terörizm ise devlet tarafından toplum içinde

var olan muhalif sesleri bastırma ve sindirme faaliyetleri olarak açıklanabilir. Çalışmada yukarıdan gelen terör faaliyetlerine değil, aşağıdan gelen terör faaliyetlerine yer verilmiştir.

4.5 Devlete karşı terörizm

Devlete karşı terörizm, diğer bir anlamda aşağıdan gelen terörizm olarak adlandırılabilir. Fransız İhtilali'nde Jakobenler'in uyguladığı baskı altına alma ve sindirme faaliyetlerinin aksine devlete karşı terörizm iktidarı yöneten elitlerin halk üzerinde sistematik bir şekilde şiddet uygulaması değil, halk kitlesinde var olan grupların siyasi bir değişiklik amacıyla yöneten sınıfa karşı geliştirdikleri sistematik şiddet hareketleridir. Terörizmin yönetim karşıtı eylemleri ifade edecek şekilde ise ilk defa kullanımının ise 1826'da İrlanda ve 1883'te Rusya'da kullanıldığı kabul edilir (Karaşahan, 2003: 22).

Bu tarz terörizm hareketlerinin genel amacı toplumda var olan adaletsizlikleri, haksızlıkları olduğundan fazla göstererek ya da sistem içinde ilgisiz grupların bu tarz sorunlara yoğunlaşmasını sağlayarak devlete karşı girişilen şiddet hareketlerine taraf kazanmaktır. Devlete karşı terörizm bazı yazarlara göre yıkıcı ve bölücü terörizm olarak sınıflandırılır iken bazı yazarlar sağ-sol, anarşist vb. sınıflandırmalar yapmaktadır. Çalışmada devlete karşı terörizmi genel olarak Marksist-Leninist terörizm, dini istismar eden terörizm, ırkçı (ayrılıkçı) ve bölücü terörizm olarak üç ana grupta işlenecektir. Sınıflandırmanın ana nedeni dünyada var olmuş, günümüzde hala eylemlerine devam eden terör gruplarının kullandıkları propaganda araçları göz önünde bulundurulmasıdır. Bir zamanlar Avrupa'yı derinden sarsan ırkçı ve bölücü terörizm bir yandan bir ideolojiyi kıyıma götürürcesine kullanan ideolojik öncüler, diğer yandan ise günümüzde şiddeti giderek artan radikal dini terörist hareketlerin anlaşılması mevcut sistemde terörizm ile olan mücadelenin ne denli zor olduğunu gözler önüne sermektedir. Birçok uluslararası teşkilat gibi İnterpol teşkilatı da tüm bu karışıklıkların içinde terörizm politikası oluşturmaya çalışan ve mücadele eden bir teşkilat olarak görev almaktadır.

4.5.1 Marksist-Leninist terörizm

Dünyada, Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülkede var olan terör örgütlerinin büyük bir çoğunluğunun ideolojik temelini oluşturan Marksizm genel olarak sınıfsız

ve sömürsüz bir düzene dayalı felsefi bir akımdır. Marksizm 1840'larda Marx ve Engels'in felsefi, ekonomik ve sosyo-politik görüş yöntemini içeren bir doktrindir (Acar&Urhal, 2007: 323). Terör örgütleri bu sınıfsız ve sömürsüz düzeni yaratmak ve mevcut buldukları sistemde şiddet hareketlerine başvurarak felsefi akımı kurmaya çalışmaları Marksist-Leninist terörizm hareketleri olarak adlandırılır. Çin'de bir zamanlar terörizm hareketlerinde bulunmuş Maocu gruplar da kendilerini Marksist-Leninist bir hareket olarak adlandırmışlardır. Örgütler, ideoloji olarak Marx'ı, ideolojinin uygulanmasında ise Lenin'i örnek aldıklarını vurgulamak için Marksist-Leninist ismini kullanmaktadırlar (Acar&Urhal, 2007: 323). İdeolojinin bir örgüt için bir güç kaynağı olarak kullanıldığı düşünüldüğünde felsefi akımın anlaşılıp bu terörizm hareketine karşı mücadele stratejisinin geliştirilmesi, sorunun devamını kesme adına elzem bir noktadır. Genel olarak bu terör hareketlerinin genel amacı ülkeyi yıkmak, bölmek değildir. Bu tür terör eylemlerinde amaç mevcut düzeni değiştirmektir (Yayla, 1990a: 1) ve mevcut sistemde kendi istekleri doğrultusunda ayrıcalık elde etmektir.

4.5.2 Dini istismar eden terörizm

Din insan hayatını, insan davranışlarını ve insanın dünyayı anlamdirmasında kilit rol oynayan bir olgudur. Tarihin her döneminde insan davranışlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen din kavramı insan davranışlarını etkilemeye devam etmektedir. Aynı dinin farklı coğrafyalarda ya da aynı coğrafya üzerindeki farklı kişi ve gruplar tarafından farklı yorumları vardır. Tarihi dönem içerisinde birbirleri ile kıyasıya rekabete giren bu kişi ve gruplar birbirlerini yok etmekten çekinmemişler, din kavramını bir terör örgütü silahı haline getiren bu kişi ve gruplar uyguladıkları şiddet hareketlerini kendilerince meşru bir zemine oturtmaya çalışarak şiddet hareketlerini engelleyici unsurları ortadan kaldırmaya çalışmaktadırlar. Kendilerine özgü öne sürdüğü dini temalarla buldukları coğrafyalarda inandıkları yol doğrultusunda siyasi egemenlik kurmaya çalışarak mevcut dini yorumlarını topluma kabul ettirmeye çalışan bu grupların terörizm ile olan bağlantıları da tam da siyasi bir istek ve hegemonya isteme noktasında başlamaktadır. “Var olan aynı dinin değişik yorumları, kişilerin ve devletlerin gizli emellerini saklayan bir kalkan gibidir” (Acar&Urhal, 2007: 323) cümlesiyle var olan tehlikenin ya da ileride doğacak tehlikelerin altını çizer niteliktedir. “Tek doğru benim inancım”, “dünya üzerinde benim inancım hakim olmalı” gibi düşünceler var oldukları sürece var olan

bu kişi ve gruplar insanlık için tehlike oluşturmaya devam edecektir. 21. yüzyılda özellikle dini motifli terör hareketlerinde artış yaşandığı bilinmektedir. Dünyanın farklı coğrafyalarında, farklı din ya da aynı dinin farklı yorumlarına sahip terör örgütleri faaliyet göstermektedir.

Dini istismar eden terörizmde bilinen yanlış bir nokta ise özellikle 21. yüzyılda Avrupa’da ve dünyada artış gösteren, kelime anlamı olarak “İslam korkusu” olan İslamofobi, Müslümanlara ve İslam dinine karşı olan ön yargı ve ayrımcılıktan kaynaklanmaktadır. İslami motifleri kullandığını öne sürerek şiddet unsurunu kullanan bu gruplar, İslam dini ile bağdaşmayan davranışlarda bulunmaktadır. Sadece İslami motifleri kullanan terör örgütlerini dini istismar eden terörizm olarak atfetmek yanlıştır. Dünyanın farklı yerlerinde farklı dini motifleri kullanan birçok terör örgütü bulunmaktadır. İslami motifleri kullandığı iddiasını sürdürerek şiddet hareketlerinde bulunan terör örgütlerine örnekler aşağıdaki gibidir:

- El-Kaide (Suudi Arabistan ve Afganistan),
- Taliban (Afganistan),
- Eř-Şebab (Somali),
- Boko Haram (Nijerya),
- IŞİD (Irak ve Suriye),
- El-Nusra (Suriye).

Hristiyan dininin motiflerini kullandığını öne süren terör örgütleri de vardır. Hindistan’da faaliyet gösteren ve aşırı radikal Hristiyanlar’dan oluşan “*The National Liberation Tripura (NLFT)*” terör örgütü, merkezi Tel Aviv’de bulunan, fanatik Hristiyanlar’dan oluşan, Arap ve Müslüman karşıtı “triger militanları” olarak kendilerini adlandıran “Sedir Muhafızları” (*Guardians of the Cedars-GoC*) terör örgütü, dini istismar eden terör örgütlerinin sadece sözde İslami terör örgütlerinin bu tür hareketlere girişmediğinin en büyük kanıtıdır. Ayrıca İspanya’da faaliyet göstermiş olan ayrılıkçı terör örgütü ETA’ya katılan genç kesimin örgütlenmesinde kilise rahiplerinin büyük rol oynadığı bilinmektedir.

Özellikle son zamanlarda Nijerya’da faaliyet gösteren ve 2000’li yıllardan bu yana eylemlerini arttıran Boko Haram terör örgütü, 2009 yılından sonra kitlesel eylemleri tercih eder hale gelmiştir. Faaliyet göstermeye başladığı 2000 yılından bu yana birçok ölüme ve yaralanmaya sebebiyet veren Boko Haram ordusu, Nijerya’da eylemlerine devam etmektedir. Hürriyet’in sayfasına taşıdığı “Nijerya’da Boko

Haram Saldırısı” 15.01.2019 tarihli haberde Batı Afrika ülkesi Nijerya'nın kuzeydoğusunda Boko Haram terör örgütünün düzenlediği silahlı saldırı sonucunda 10 kişinin öldüğü bildirilmiştir (Hürriyet, 2019). Ölen ve yaralanan kişilerin arasında özellikle kamu görevlilerinin de yer alması terör örgütünün devletin hakim siyasi rejimine karşı olan bir tepki olup, grubun mevcut sistemde ayrıcalık istediğine dair örneklerden birisidir.

Yukarıda sadece bir kısmı verilen ve bazılarının saldırılarının örnek olarak verilen terör örgütleri, insanlık adına tehdit olmayı sürdürmektedir. Kullandığı propaganda yöntemleri ile dünyanın farklı coğrafyalarından farklı milletlerden eleman kazanan bu örgütler kullandıkları eylem yöntemleriyle uluslararasılaşan bir sorun haline gelmiş ve bu sorunun çözümünde “uluslararası işbirliği” vazgeçilmez bir yöntem olarak ortaya çıkmıştır.

4.5.3 Irkçı (ayrılıkçı) ve bölücü terörizm

Devlete karşı terörizm türlerinden olan ırkçı (ayrılıkçı) ve bölücü terörizm de amaç, mevcut siyasi egemenliğe sahip bir devlet üzerinde belirli bir bölgeyi o devletten ayırarak bağımsızlık kazandırmaktır. Terörizm tanımındaki sorunlar bu başlıkta da sürdürülmüş ve devletlerin bölücü terör tanımlamalarındaki farklılıklar, bazı ülkelerde faaliyet gösteren terör örgütlerinin bağımsızlık savaşçıları olarak algılanmasına ve kabul edilmesine sebep olmaktadır. Bağımsızlık mücadelesi noktasında değinilmesi gereken bir nokta ise totaliter, insan hayatına önem verilmediği rejimlerde insanların, insan olduğu için ve mevcut siyasi rejim içinde diğer gruplar gibi eşit haklara sahip olmak için bir takım mücadelelere girmeleriyle demokratik bir ülkede yaşayan, sınıf farkının olmadığı ve vatandaşlara eşit hakların dağıtıldığı rejim içindeki grupların bu tür faaliyetlerde bulunması arasında fark olmasıdır. İşte terör örgütleri de tam bu noktada kendilerini göstermektedir. Mevcut siyasi rejimin hassas noktalarını tespit ederek farklı milletlere mensup kişiler, yapılan propaganda faaliyetlerinin etkisiyle buldukları rejimlerde ayrımcılığa tabi tutulduklarına inandırılabilir. Yapılan propaganda faaliyetleri sonucunda terörizm faaliyetlerinde bulunan gruplar temelde iki şeyi hedefler. Bunlar;

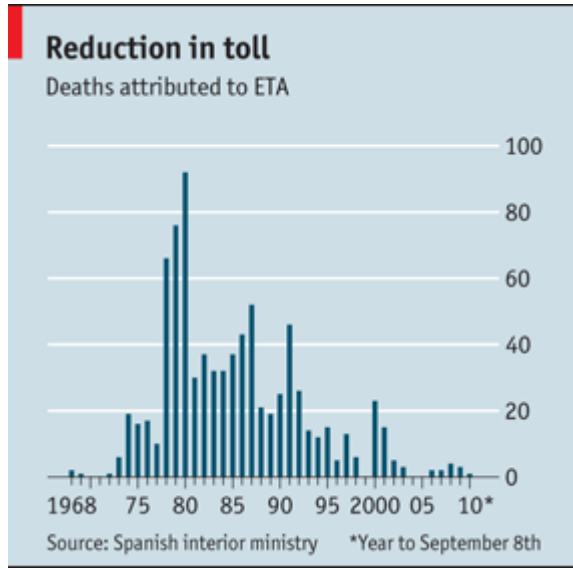
- Özellikle sömürücünün elinde tuttuğu sömürge topraklarda, sömürücü güce o ülkeyi sömürmenin ne kadar pahalıya patlayacağını göstermek,

- Bağımsızlık mücadelesinin başlatıldığı topraklarda çeşitli terör saldırılarıyla ülke iç kamuoyunu etkilemek ve daha sonra bu etkiyi uluslararası arenaya taşımaktır.

Bu gruplar, var olan ya da var olduğuna inandığı veya inandırıldığı ayrımcılık ideolojisini uluslararasılaştırarak kamuoyuna taşımakla çözüleceğine inanmaktadır. Bu durumda, özellikle uluslararası arenada birbirlerine rakip olan devletler için kaçınılmaz bir fırsat sunmaktadır. 21. yüzyılda sayıları yüzleri bulan ayrılıkçı-bölücü terör örgütlerinin genel ideolojik yapısını Marksist-Leninist ideolojiler oluşturmaktadır. Bu grupları özellikle devrimin ve bağımsızlık mücadelesinin var olan siyasal rejimde üreten işçi sınıfı tarafından gerçekleştirileceği düşünülerek özellikle düşük ücretle çalışan işçi sınıfının bulunduğu ülkelerde sürekli olarak propaganda yapmaktadır. Bu tür faaliyetlere daha çok Latin Amerika ülkelerinde rastlanıldığı görülmektedir.

Ayrılıkçı terör örgütlerinin en eskilerinden olan IRA'nın tarihi 19. asrın ortalarına kadar uzanmaktadır (Laqueur, 1977: 188). Temel stratejisi Kuzey İrlanda'yı İngiltere hakimiyetinden kurtarıp bu toprakları İrlanda ile birleştirmektir. Milliyetçi eğilimli olan IRA terör örgütü, zamanla sol ideolojilere de yakınlık göstermiş ve temas sağlamıştır. Bugün hala en eski ayrılıkçı örgüt sıfatına sahip IRA faaliyetlerine devam etmektedir. Sputnik Türkiye'nin internet sayfasına taşıdığı 12.03.2019 tarihli "Londra ve Glasgow'daki bombalı paketleri IRA üstlendi" başlıklı haberinde İngiliz polisi, İngiltere ve İskoçya'da bulunan dört bombalı paketin sorumluluğunun İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) adına üstlenildiğini bildirmiştir (Sputniknews, 2019). Her ne kadar eylemlerinin etkisinin kalmadığı ve eylem gerçekleştirilmeyeceği söylenen IRA terör örgütünün hala mücadelesine devam ettiği, terör saldırılarının her ne kadar minimize edilse bile örgüte duyulan sempatanlık ve militanlık düzeyinin devam ettiği görülmektedir.

Diğer bir ayrılıkçı terör hareketi ise ETA terör örgütüdür. İspanya'da bulunan Bask bölgesinin İspanya'dan koparılarak bağımsızlık kazanmasını hedefleyen terör örgütü mensuplarını faaliyetlerine kuruluş yıllarında gösterdiği etki kadar olmasa bile hala aktif olduğunu gösteren eylemlerde bulunabilmektedir. Özellikle 1975-2000 yılları arasında eylemlerini arttıran ETA terör örgütü, binlerce kişinin ölmesine ve bir o kadar kişinin saldırılarda yaralanmasına sebep olmuştur. Aşağıdaki şekilde ETA terör örgütünün neden olduğu ölümler yıllara göre gösterilmiştir.

Şekil 4.1: ETA terör saldırıları sonucu ölümler

Kaynak: Our World In Data (2019). Reduction in toll, Deaths attributed to the ETA, https://ourworldindata.org/uploads/2013/07/ourworldindata_deaths-attributed-to-the-eta-spain.gif

ETA terör örgütünün 1975-1980 yılları arasındaki terör saldırılarında ölümlerin tavan yaptığı görülmektedir. Örgütün kuruluş aşamasında eyleme geçmeden önce propaganda aşamasında saldırı yapmadığı ve ölüm sayılarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Örgüt saldırılarını 1975-2004 yılları arasında dalgalı bir biçimde sürdürmüştür; 2010 yılı itibari ile ölümlerle sonuçlanan terör saldırılarının olmadığı görülmektedir. Türkiye’de temelleri 1968 yıllarına dayanan ve kuruluş aşamasından günümüze kadar binlerce sivil ve askeri kişinin ölümüne sebep olan PKK terör örgütü, Türkiye’de faaliyet gösteren ayrılıkçı terör örgütlerine örnek gösterilebilir.

4.6 Siber terörizm

20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılda teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler insanlar ve kurumlar adına olumlu gelişmelere neden olsa da olumlu gelişmelerin ve faydanın beraberinde birçok sorunu da ortaya çıkarmıştır. Üretim amacının fayda sunmak olması ve kötü amaçlar için kullanılabilmesinin düşünülmemiş olması, kötü amaçlı kullanımını engellemek için gerekli olan güvenlik önlemlerinin alınmaması sonucunu da doğurmuştur (Altunok&Katman, 2009: 55). Teknolojide yaşanan bu değişimlerin birey ve devlet düzeyinde iyi bir izlenim ve gelişimin tahmininin

yapılamaması sonucunda fertler ve devletler birçok sorunla karşı karşıya kalmışlardır. Teknolojide yaşanan bu hızlı değişim kendilerini sürekli olarak yenileyen ve değişime ayak uydurarak yeni stratejiler ve yöntemler geliştiren terör örgütleri, 1990'lı yılların sonuna doğru tüm dünyayı saran “internet” kavramıyla tanışarak tehdit boyutuna bir yenisini etkilemiştir. İnternetin kullanımıyla yeni saldırı yöntemleri geliştiren terör örgütleri, klasik anlamda gösterilen terörle mücadele politikalarında köklü bir değişikliğe sebebiyet vermiştir. Terörizmin bu çok yeni saldırı türünden istifade etmesi, gerek sebep olduğu yıkıcı zararlar ve gerekse failerin yakalanarak cezalandırılmasındaki güçlükleri gündeme getirirken bu eylemlerin kıtalararası uzaklıklardan da ifa edilebilmesi gibi sınır aşan yeni bir suç türünün de ortaya çıkmasına yol açmıştır (Caşın, 2008: 447).

Teknolojinin gelişmesiyle kullanımı artan bilgisayar ve internetin suç işlemede araç olarak kullanılması da kaçınılmaz olmuştur. Kişiler; bilgisayar, bilgisayar sistemleri ve internet ağları üzerinden hedef kişide kaçınılmaz zararlara sebebiyet vermektedir. Konuyu daraltmak için derinlemesine incelenmeyecek olan siber terörizm, yüzeysel olarak ele alınacaktır. İdeolojisi, finansman kaynağı, eleman kazanma yöntemleri, propaganda araçları vb. terör örgütlerine özgü ya da ortak birçok unsur kolluk kuvvetlerinin örgütlerini kategorilendirmesine ve izlemesine kolaylık sağlarken siber terörizmde yapılan faaliyetlerin tespit ve ilişkilendirilmesi oldukça zordur.

21. yüzyılda internet ve bilgisayar aracılığı ile hava, kara, deniz ulaşım yolları, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar, insansız ulaşım ve savaş teknolojileri vb. tüm unsurlar bilgisayar sistemleri ile birbirine eklenmiş ve internet aracılığı ile aralarında bağ oluşturularak sistemin düzenli bir şekilde işlemesi sağlanmıştır. Bu entegrasyon sonucu saldırılara açık ve kırılgan hale gelen sistemlerin bilgisayar teknolojilerinin kullanılarak sistem ve ağlara saldırılmasının önlenmesi, kişi ve devlet açısından sorumluluklar taşımaktadır.

Yaşanılan bu tür saldırılar küreselleşen dünyada top, tüfek vb. kavramların önemini yitirmesi ve adeta uluslararası arenada bilgi savaşlarının yaşanması tehlikenin boyutunun altını çizmektedir. Tehlikenin anlaşılması ve bu tehlikeye karşı ulusal ve uluslararası önlemlerin alınması için siber terörizm kavramının açıklanması oldukça önemlidir. Gerekli önlemlerin alınması ve etkin mücadele yöntemlerinin geliştirilebilmesi, kavramın doğru bir şekilde ele alınıp anlaşılmasıyla mümkün olmaktadır.

Günümüz dünyasında gücün kaynağı hiç şüphesiz “bilgi”dir. Hatta 1990’lı yılların sonunda dünyayı birbirine eklemleyen internetin keşfedilmesinden sonra yaşanan bilgi yığınının içinden “gerekli” ve “faydalı” bilginin bulunup işlenmesi, bilgiyi elinde tutmaktan çok daha önemlidir. İnternet, bilgisayar, uydular ve cep telefonları gibi günlük yaşama giren teknoloji ürünleri, yaşamı büyük ölçüde kolaylaştırırken yine bilginin gücünü kullanarak aynı araçlar birer silaha dönüşebilmekte ve “siber savaş” ve “siber terör” kavramlarını çıkarmaktadır (Örgün, 2001: 60-61). Terörizmin tanımı noktasındaki uzlaşamaması “siber terörizm” alanında da kendini göstermiş ve işlenen bilişim suçlarının hangisinin siber suç ya da hangi suçların siber terörizm olarak kabul edileceği tartışmalı hale gelmiştir.

Siber terörizm alanında kavram ile ilgili iki tür anlayış bulunmaktadır. Kavram konusunda hakim olan görüşlerin ilki, siber terörizmin tehlikeli olmadığı, konvansiyonel terör gibi sonuçlar doğurmayacağı ve tehdidin abartıldığı yönündedir. Kavram konusunda ikinci görüş ise tehlikenin çok büyük olduğu internet ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımının birey ve devlet nezdinde bilinçli kullanımının altını çizmektedir. Birinci görüş, Amerika’ya 2001 yılında yapılan ve terörizm konusunda milat sayılan 11 Eylül saldırılarında önemini yitirmiştir. Pentagon’a ait şifrelerin maceraperest bir liseli grup tarafından kırılıp hava savunma sistemlerinin devre dışı bırakılması, ikinci görüşün altını besleyen nedenlere örnek verilebilir.

Bilgisayar ve internet teknolojisinin kullanılması ile yapılan illegal faaliyetler siber suç mu, yoksa siber terör tanımına mı girmelidir? Terörizm çalışmaları ile bilinen Caşın (2008: 458) “Uluslararası Terörizm” adlı çalışmasında bu konuya şöyle bir açıklama getirmektedir. “Bir suçun siber terör tanımına uyabilmesi için hem siber suç, hem de terör tanımlamasındaki ortak noktaları taşıması gerektiği ifade edilebilir. Kısaca, işleniş biçimi açısından bir siber suç, amaçları ve sonuçları bakımından ise terör suçu özelliği taşımalıdır”.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından örnek verilecek olursa kişinin bilgisayar sistemleri ve interneti kullanarak bir kişinin bilgisayarına ya da ağ sistemlerine kişinin rızası olmadan girmek, sisteminde var olan bilgileri bozmak, değiştirmek ya da tamamen veya kısmen yok etmek, sistemini devre dışı bırakmak siber suç olarak kabul edilebilirken, bunun kişi tarafından devletin alt yapılarına, siyasi kişiliklerine, devlet kurum ve kuruluşlarına vb. siyasi ve politik bir amacı güderek bu doğrultuda

değişiklik, korku ve baskı yaratma ve devleti zorlama amacıyla yapması “siber terörizm” olarak adlandırılır. Örnekten yola çıkılacak olursa bir siber suçun siber terörizm olarak adlandırılabilmesi için şu özellikleri taşıması gerektiği söylenebilir:

- Siyasi, dini, ırkçı ve ideolojik bir amaçlı hareket ederek toplumda korku ortamı yaratmak,
- Mevcut siyasal güce istenileni yapmaya zorlamak,
- Araç olarak bilgisayarın kullanılması ve saldırının bilişim sistemlerine yapılması,
- Hedef üzerinde özellikle altyapılara yapılan saldırılarla toplum üzerinde baskı ve korkutma amacı.

Saldırının terör örgütü tarafından ya da terör örgütü adına işlenmiş olması önemli bir ifade olsa da tamamen geçerli bir çıkarım değildir. Siber terörizm sadece organize bir grup adına değil, kişisel ve bireysel nefretlerden dolayı da devlete siyasi amaçlı gerçekleştirilebilmektedir. Peki çoğunluğunun kendine münhasır bir yapısı bulunan siber terörizmin klasik terörizmden farkı nedir ve terör örgütleri neden bu yeni terörizm tipini tercih etmektedir?

Öncelikle konvansiyonel terörist, hedeflediği amaç doğrultusunda hayatını ortaya koyar. Kullanacağı araçlarla kolluk kuvvetlerini her zaman etkisiz hale getirebileceğini bilir ve bu ihtimal çoğu zaman eylemi gerçekleştirmemesine ya da aksilik yaşamasına sebebiyet vermektedir. Ancak siber terörizmde, kişi evinde ya da herhangi bir yerde bilgisayar ve modem kullanarak hiçbir hayati tehlikeye girmeden ciddi fiziksel hasarlara yol açabilir. Örnek verilecek olursa kişinin bilişim sistemleri kullanarak doğalgaz alt yapılarına saldırmak suretiyle dijital termostatlarda sıcaklık değerleriyle oynaması üzerine doğalgaz alt yapılarının patlamasına sebep olabilir.

Konvansiyonel terörde amaç küresel bir mesaj iken saldırı ise genel olarak lokal olduğu için terörist hayalinde kurduğu mesajı tam olarak ulusal ve uluslararası arenaya yansıtamamaktadır. Ancak siber terörizmde çok basit bir şekilde internet teknolojisi kullanılarak küresel düzeyde etki yapılabilmektedir. Teröristler kendi internet sayfaları aracılığı ile saldırıları yayınlatabilmekte ve propaganda yapabilmektedir. 15.03.2019 tarihinde Yeni Zelanda’da gerçekleşen ve 50 kişinin yaşamını yitirdiği terör saldırısında şahıs, 17 dakika boyunca yaptığı saldırıyı Facebook ve benzeri sosyal medya araçları üzerinden canlı yayınlamış ve propagandasını gerçekleştirmeye çalışmıştır. CNN Türk’ün 21.03.2019 tarihli

haberinde Facebook yapay zekasının bu görüntüleri yakalayamadığı ve engelleyemediği belirtilmiştir. Haber kaynağı ayrıca sayfasında şu ifadelere yer vermiştir: Facebook'tan yapılan yazılı açıklamada, Christchurch kentinde 50 kişinin yaşamını kaybettiği terör saldırısı anlarının sosyal medyadan yayımlandığı anımsatılarak 17 dakikalık canlı yayın esnasında Facebook yapay zekasının bu konuda harekete geçmediği belirtilmiştir. Açıklamada terör saldırısı videosunun Facebook'un otomatik tespit sistemlerini uyarmadığı, çünkü yapay zekanın bu tür videolar için yeterince eğitilmediği vurgulanmıştır (CNN Türk, 2019).

Siber terörizmin tercih edilmesinin diğer bir nedeni de ekonomik boyutudur. Konvansiyonel terör, büyük mali kaynak ve uluslararası destek ihtiyacı duyarken siber terör için sadece bir bilgisayar ve internet sağlayıcı modem yeterlidir. Sinyal karıştırıcı Sanal Özel Ağ (*Virtual Private Network-VPN*) gibi teknolojilerin ucuz ve kullanışlı olmasıyla teröristler, tespitleri açısından herhangi bir kaygıya kapılmamaktadırlar. Ayrıca siber terör saldırılarında kişi örgüt üyesi olmak zorunda değildir. Ayrıca kendini herhangi bir terör örgütüne de ait hissetmek zorunda da değildir. Saldırıyı gerçekleştirebilecek kapasiteye sahip *hacker*'lar aracılığı ile eylem güvenli bir şekilde sonuçlandırılabilir. Bu da örgütü izleyen kolluk kuvvetlerinin örgüt adına topladıkları istihbari faaliyetleri zayıflatmaktadır. Çünkü örgüt artık kurye ve araçlar ile mesajları iletmekte, elektronik e-posta aracılığı ile haberleşebilmektedir.

Yukarıda belirtilen nedenler siber terörün tercih edilme nedenlerini basit bir şekilde ele alarak açıklamaktadır. O halde bir siber terör tanımı yapmaya çalışılacak olursa siber terör, bireysel ya da organize bir yapı olarak bilgisayar ve internet teknolojisini illegal bir biçimde siyasi ve politik bir amacı gerçekleştirmek için yine hedef bilgisayar ve bilişim sistemlerine saldırmak suretiyle toplumda korku ve baskı ortamı yaratmak amacıyla bireysel ya da organizeli bir yapı tarafından kullanılmasıdır.

İnterpol teşkilatı siber suç vasıtasıyla siber terör ve terör örgütleri adına dolaylı finansman desteği sağlayan siber suçlar konusunda eğitim vermekte ve üye ülkelerin mücadele kapasitesini geliştirecek faaliyetler gerçekleştirmektedir. Ayrıca siber güvenlik konusunda sivil güvenlik şirket anlaşmalarında açık olan teşkilat, siber güvenlik konusuna önem vermektedir. Çevrimiçi dolandırıcılık ve siber dalgalanmalar teşkilat tarafından gerçekleştirilen siber operasyonlardandır.

Hukuki altyapının hazırlanması, siber terörizmle mücadelenin en önemli boyutudur (Çakmak&Katman, 2009: 163). Yukarıda anlatılan ve terörizmin mücadelesi konusunda kolluk kuvvetlerine çağ atlatan bu yeni terörizm tipine karşı devletlerin kaynak ayırması ve yaratması, politika ve proje üretmesi son derece önemlidir.

4.7 Türkiye Terörle Mücadele Kanunu

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana pek çok organize suç örgütünün saldırısına maruz kalmıştır. Bu saldırı türlerinin yapısı çoğunluk olarak günümüz literatüründe terörizm olarak adlandırılrsa da o dönemlerde saf bir saldırı olarak nitelendirilmiştir. Türkiye, özellikle terörizmin etkisine 60'lı yıllarda PKK terör örgütü gibi örgütlerin kuruluşuna ve saldırılarına şahit olmuş; 80'li yıllarda ise sağ-sol terörizm etkisinden oldukça etkilenmiştir. Tüm bu yaşananlara rağmen Türkiye Terörle Mücadele Kanunu'nu 21.04.1991 tarihinde çıkarabilmiştir. Terör, Türkiye yasalarında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun birinci maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır: "Terör, cebir ve şiddet kullanarak baskı, korkutma yıldırma, sindirme ve tehdit yöntemlerinden biriyle Anayasa'da belirtilen Cumhuriyet'in niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve Cumhuriyet'in varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir" şeklinde tanımlanmaktadır.

Tanımdan yola çıkarak Türk hukukunda terör, Türkiye aleyhine gerçekleştirilen eylemlerle sınırlı tutulmuş ve yabancı bir devlete veya uluslararası bir örgüte karşı işlenebilecek saldırılar terör tanımı kapsamında değerlendirilmemiştir. Kanunun 3. maddesi terör suçlarını, 4. maddesi ise terör amacıyla işlenen suçları düzenlemiştir. Terör tanımı kanunda çok geniş tutulmuş; terör olarak nitelendirilecek davranış ve suçlar ayrıca kanunun diğer maddelerinde ele alınmıştır. Dünyada var olan diğer ülke ve uluslararası terör tanımlamalarındaki sınır Türkiye Terörle Mücadele Kanunu'nda da görülmekte ve uluslararası arenada yaşanabilecek terör saldırıları ile ilgili işlemler tartışmaya açık bırakılmaktadır.

Kanunda ayrıca terörizmi doğrudan veya dolaylı olarak besleyen suçlarla ilgili maddeleri de bünyesine almış; bu suçları da terör amacıyla işlenebilecek suçlar olarak kategorilendirmiştir. Kanunda terörizmin finansmanına da yer verilmiş ve yasada bu suçlar da ayrıca belirtilmiştir.

Yasada belirtilen terör suçları şunlardır:

- Türk Ceza Kanunu madde 302’de belirtilen devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak,
- TCK madde 307’de geçen askeri tesisleri tahrip ve düşman askeri hareketleri yararına anlaşma,
- TCK madde 309’da belirtilen anayasayı ihlal,
- TCK madde 311’de belirtilen yasama organına karşı suç,
- TCK madde 312’de belirtilen hükümete karşı suç,
- TCK madde 313’de belirtilen Türkiye Cumhuriyeti hükümetine karşı silahlı isyan,
- TCK madde 314 silahlı örgüt,
- TCK madde 315’de geçen örgüte silah sağlamak,
- TCK madde 320’de belirtilen yabancı hizmetine asker yazma, yazılma,
- TCK madde 310/1’de belirtilen Cumhurbaşkanı’na suikast.

TCK madde 313’te belirtilen Türkiye Cumhuriyeti hükümetine karşı silahlı isyan maddesi “hükümete karşı” ibarisi bir anlamda yasama organını korur niteliktedir. Özellikle dış destekli ya da iç sebeplerden kaynaklanan askeri darbelerde rol oynayan kişilerin, genel olarak bu ilkeyi “Devlete” karşı yapmadıkları, “meşru hükümeti” işlevsiz hale getirmek amacıyla hareket ettiklerini belirterek gösterdikleri bu terör hareketini ve eylemlerini meşru bir zemine oturtmaya çalıştıkları gözlenmektedir. Kanunda ayrıca bazı suçlar terör amacıyla işlenebilecek suçlar olarak kategorilendirilmiştir. Bu suçlara örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:

- Göçmen ticareti,
- İnsan kaçakçılığı,
- Şantaj, cebir, kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakma,
- Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması,
- Uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti,
- Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit, suç işlemeye tahrik,

- Kıta sahanlığına veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali,
- Bilişim sistemine girme, sistemi engelleme, bozma verileri yok etme veya değiştirme,
- Şiddet olaylarını teşvik ve kamuoyunun ciddi derecede sağlığını ve güvenliğini bozacak şekilde eylemlerde bulunmak.

Yukarıda belirtilen suçlar direkt olarak terörle ilişkilendirilmeyip suçun iştiraki ve incelenmesi yargı makamının takdirine bırakılmıştır. Özellikle yeni terörizm tipi olan siber terörizm direkt olarak terör suçları maddelerinde yer almasa da, bu suç hareketi terör amacıyla işlenebilecek suçlar kategorisinde kendine yer bulmuştur. 2006 yılında 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanunla 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesinde yer verilen terörizmin finansmanı suçu şu şekilde belirtilmiştir: “Her kim tümüyle veya kısmen terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlar veya toplarsa, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Fon kullanılmamış olsa dahi fail aynı şekilde cezalandırılır”.

Kanun maddesinin devamında kanunda belirtilen “fon”, “para veya değeri para ile temsil edilen her türlü mal, hak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hasıl olan menfaat ve değeri ifade eder” şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca bu suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde cezanın artacağına da vurgusu yapılmıştır. Kanun ayrıca terör örgütü mensubu olmasa dahi örgüt adına suç işleyenleri de terör suçlusu saymıştır.

Terörle Mücadele Kanunu'na bakıldığında her ne kadar yabancı bir ülke aleyhine ya da uluslararası bir örgüte karşı işlendiği hallerde nasıl bir tutum takınılacağı hususu hakkında açık beyanlar bulunmasada, ulusal sınırları içerisinde yaşanacak veya yaşanmaya sebep olacak terör suçu ve suçlarıyla ilgili geniş bir tanıma sahip ve yoruma açık olduğu görülmektedir.

4.8 Terörizmi Yaygınlaştıran Nedenler

Terörizm kavramı tanımlanması zor olduğu kadar ortak bir tanımı olmamasına ek olarak kavramla mücadele de bir o kadar zor ve karmaşıktır. 21. yüzyılda yaşanan yüzbinlerce terör saldırısı her ne kadar ortak bir tanımı ortaya çıkarmasa da her ulus bu kavramı kendi mevzuatlarında tanımlamaya mecbur kalmıştır. Bu tanımlamaların

genel özelliğinin ulusal ve uluslararası çıkarları koruyacak nitelikte olduğu görülmektedir. Kavramla ilgili tanımın ortaya konması, sorunla mücadelenin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Dünya geneline bakıldığında ulusların bu sorunu askeri ve polisiye operasyonlarla engellemeye çalıştıkları görülmüş, uluslararası örgütlerin bu sorun ile ilgili aldığı kararların genel itibari ile askeri nitelikte yaptırımlar olduğu görülmektedir.

Günümüz dünyasında hemen hemen her ulusal ve uluslararası örgütün mevzuatında yer verilen “terörizm” kavramı çözülmeyi bekleyen en büyük problemlerdendir. Terör olayları uzun bir geçmişe sahip olup sorunun sadece askeri ve polisiye operasyonlarla engellenemeyeceği açıkça görülmektedir. Bir insanı terörist olmaya iten, kişiyi bu doğrultuda eylem yapmaya kadar var olan sorunların tespiti ve sistemin eksikliklerinin düzeltilmesi son derece önem arz etmektedir. Sadece ulusal düzeyde değil, uluslararası arenada da bu sorunların tespiti ve incelenmesi son derece elzemdir. Kişiyi terörist olmaya iten ya da örgüt adına eylem yapmaya sebep olan birçok sorun mevcuttur. Bu sorunlar bazen ülke koşullarından kaynaklanan sebepler olabilirken bazen de uluslararası koşullardan kaynaklanan sebepler olabilmektedir.

Çalışmanın bu kısmında terörizmi yaygınlaştıran nedenler; ülke koşullarından kaynaklanan nedenler ve uluslararası koşullardan kaynaklanan nedenler olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

4.8.1 Ülke Koşullarından Kaynaklanan Nedenler

Her suçun ve sorunun birçok sebebi olduğu gibi terörizm kavramını da ortaya çıkaran birçok neden vardır. Bu nedenlerin bazıları genel olarak tüm terör örgütleri için ortak olabilirken bazı nedenler ise salt bir terör örgütüne ya da eylemi gerçekleştiren bir teröriste özgü olabilmektedir. Mevcut sistem içerisinde herhangi bir sorun teşkil etmeyen ancak uluslararası düzeyde sorun varmış gibi gösterilmesi ve sorun olarak gösterilen ekonomik, sosyal, mezhepsel ve dini farklılıklar kamuoyuna taşınarak çatışma propagandasının yapılmasıyla bir sorun haline getirilebilmektedir. Terörizm aslı itibari ile mevcut sistemde var olan sorunların nedeni değil, sistemde var olan sorunların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Terörizmin ortaya çıkması, mevcut meşru egemen güce ülkede var olan belli başlı sorunların var olduğunu gösterir niteliktedir. Terörizm ile mücadelede diğer bir

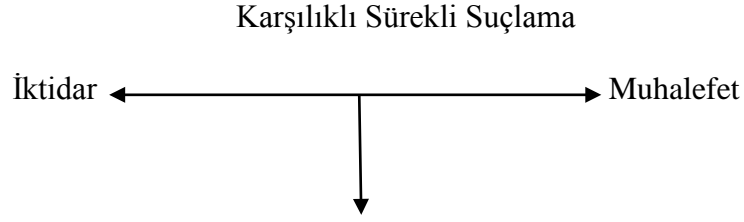
yanlış algı ise devletin her terör örgütünün ve teröristin aynı olduğu yönündeki algısıdır. Örgütler ve teröristler benzer özellikler gösterebilirken diğer yandan her birinin yapısı ve her teröristin örgüte katılma sebepleri farklı olabilmektedir. Bu nedenle terörizmle mücadele ederken her terör örgütüyle yapılacak mücadele yöntemleri de farklı olmalıdır (Acar&Urhal, 2007: 349).

Çalışmanın bu bölümünde amaç, terörizmi ve bir insanı terörist olmaya iten sebepleri doğru bir şekilde ortaya çıkarmak; kesin ifadeler yerine nedenleri optimum düzeyde ortaya koymaktır. Çünkü belirtilen bazı sorunlar kimi ülkeler için sorun oluşturmaz iken kimi ülkelere açısından ise sorun teşkil edebilmektedir. Örneğin ekonomik nedenler gelişmiş ülkeler nezdinde sorun oluşturmaz iken gelişmekte ve gelişmemiş ülkeler açısından sistemde var olan ekonomik sebepler sorun oluşturmaktadır. Aynı şekilde çeşitli dini, ırki ve mezhepsel grupları bünyesinde bulunduran ülkelerde bu farklılıklar zaman zaman çatışmaya zemin hazırlayabilmektedir.

4.8.1.1 Sosyo-Kültürel Nedenler

Terörizmi tanımlamak, onu anlamak ve çözüme kavuşturmak siyasal sistem içerisinde mevcut iktidarın en önemli konu başlıklarındandır. İktidar kelime anlamı olarak, yönetme gücünü elinde bulunduran kişi, kişiler ya da gruplardır. Bu kişi ya da gruplar yöneten olarak mevcut siyasal rejim içerisinde karar alan, politika üreten araçlardır. Bir toplum içerisinde toplumun çoğunluğunu temsil eden demokratik ülkelerde iktidarla aynı ortak paydayı paylaşmayan ancak mevcut siyasal sistem içerisinde ve mevcut ülke sınırları dahilinde varlıkları ve sayıları azımsanmayacak düzeyde siyaset politikaları üreten bir kanat bulunmaktadır. “Muhalefet”, siyasette yönetme gücünü elinde bulundurmayan kişi, kişiler ya da gruplardır. Muhalefet, demokratik toplumlarda seçimle işbaşına gelen ve belli bir barajı aşarak toplum içerisinde azımsanmayacak düzeyde oy almış seçilmişlerdir. Bu seçilmişler, aynı zamanda parlamentoda halkı temsil etmekte ve iktidarın politikalarını eleştireci ve geliştirici politikalar üretmektedirler.

Sağlıklı bir iktidar-muhalefet mekanizmasında güçlü, sağlam ve güvenilir adımlar ülke adına atılabilirken bir tarafın beyaz dediğine diğer tarafın tamamen siyah dediği iktidar-muhalefet mekanizmaları, ulusal düzeyde birçok sorunu da beraberinde getirmektedir.

Sağlıksız Devlet Mekanizması

Şekil 4.2: İktidar-muhalefet çatışması

Yukarıdaki şekilde belirtilen ve sonuç olarak sağlıksız ve işlemez devlet mekanizması terör örgütleri adına vazgeçilmez bir ortam yaratmaktadır. 1970 ve 1980'lerde Türkiye'de yaşanan ideolojik çatışmalar sonucu askeri darbe meydana gelmiş ve ideolojik çatışmalar sonucu işlemez haline gelen devlet mekanizması, toplumsal birçok olayın önüne geçilmesine engel olamamıştır.

Siyasal katılımcılığın az olduğu gelişmemiş, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde iş sağlayıcı olarak devlet etkin rol oynamaktadır. Sistem içerisinde iş bulamayan, hayatın olağan akışı içerisinde kişisel ihtiyaçlarını karşılayamayan bireyler devleti bunun tek sorumlusu olarak görmesine yol açmaktadır. Liyakatın olmadığı iş bulmak ve atama işlemlerinin tek yolunun ülkede ucuz yolla kişisel menfaatler için siyaset yapmaktan geçtiğini düşünen kişiler, en kolay para kazanma yolunun siyaset yapmak olduğunu savunurlar. Sahip olunan düşünceler ve üretilen siyaset politikalar kişisel çıkarlar doğrultusunda kullanıldığı için bu durum üretmeyen bir toplum yaratmaktadır. Özellikle genç nüfusun çok olduğu ülkelerde devlet mekanizmasında görülen bu görüş, ülke ekonomisine katkı sağlamayan, üretmeyen, kısa yoldan direkt siyaset yaparak iş bulma umuduna bürünen nesiller ortaya çıkarmaktadır. Bunun sonucu olarak üretmeyen toplumlarda baş gösteren ekonomik uçurumlar ve maddi sıkıntılar, toplumda huzursuzluk ve çatışma ortamı doğmasına sebep olmaktadır. Ekonomik olarak sıkıntı yaşayan bireyler, terör

örgütleri için vazgeçilmez bir insan kaynağı oluşturmaktadır. Mal ve hizmet üretmeyen toplumların terör örgütü üretmesi de son derece doğaldır (Acar&Urhal, 2007: 351). Bir ülkede yaşanabilecek siyaset mekanizmalı terörizmin nedenleri arasında şu durumlar sayılabilir:

- İstikrarsız siyaset mekanizması,
- İdeolojik kutuplaşmanın hızlanması,
- Liyakatsiz tamamen adamcılığın rol oynadığı siyasi atamalar,
- İktidar-muhalefet mekanizmasının sürekli çatışma içerisinde olması,
- Halkın baş gösteren sorunların artması etkisiyle devlete olan güven ve desteğin azalmasıdır.

Devlet mekanizmasında yaşanan diğer bir sorun, siyasetin dışında devletin idari yapılanmalarından kaynaklanan sorunlardır. Sağlıklı bir devletin yönetimi, yönetimin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde kamu görevlerinde birliğin sağlanmasına ve toplum yararının gözetilmesine bağlıdır. İdari yapılarda görülen yavaşlık ve verimsiz kadrolaşma sistem içerisinde birçok sorunu da beraberinde doğurmaktadır. Özellikle aşırı merkeziyetçi yapılaşmanın bulunduğu toplumlarda yerel düzeyde üretilen politikalar ve hizmetler merkez kontrolünde tutulmaktadır. İdari vesayet yetkisiyle merkezin taşra üzerinde hiyerarşik yetkisinin bulunması sağlanan yararların yanında çoğu sorunu da beraberinde getirmektedir. Sahip olunan bu kontrol gücüne en bariz örnek olarak bütçe verilebilir. Bütçe, merkez tarafından taşraya aktarılmakta ve üretilen hizmet veya mal alımında kullanılmaktadır. Merkezin taşra sorunlarını yaşayamaması ve taşranın sorunları anlayamaması sebebiyle halkın merkeze duyduğu güven azalmakta ve kamu kaynakları adaletli dağıtılamamaktadır. Kamu kaynaklarından yeterli desteği alamayan bölgelerde gelişememe boy göstermekte; ekonomi, göç ve kültürel birçok sorun ortaya çıkabilmektedir. Yaşanan tüm bu sorunlar devlete karşı duyulan güveni azaltmakta ve terör örgütlerine kullanacak saha yaratmaktadır.

Devlete karşı direkt olarak güven azaltıcı etkisi olmasa da dolaylı olarak bireyi devletten uzaklaştıran ve güveni azaltan diğer bir etki ise kamu adına görev yapan personelin topluma olan sert ve anlayışsız kaba tutumlarından meydana gelmektedir. Kamu görevlilerinin topluma karşı olan bu tavrının yaygın bir hale dönüşmesi, terörizme dolaylı olarak katkı sunmaktadır. Toplumun yöneten, kamu gücünü elinde tutan kişiler toplum yararını değil, kişisel çıkarlarını ön plana çıkardığında yolsuzluk

gibi birçok sorunu ortaya çıkarmaktadır. Yolsuzluk; bir görevi, bir yetkiyi kötüye kullanma (Türk Dil Kurumu, 1992c) anlamına gelmektedir. Yolsuzluğun yaşandığı toplumlarda ekonomik krizler ortaya çıkmakta ve toplumda var olan gelir adaletsizliği artmaktadır. Bu durum “bu iş böyle gitmez” anlayışının egemen olduğu ülkelerde özellikle gençlerin terör örgütlerinin reklam ve propagandalarına inanmalarını sağlayan bir ortam yaratmaktadır (Acar&Urhal, 2007: 353).

Siyasi ve idari sebeplerden kısaca bahsettikten sonra toplumda yaşanan sosyal yaşam ve kültürel değişim arasındaki dengenin bir toplumu nasıl etkilediğinin tespitini yapmak oldukça önem arz etmektedir. Kültürel değişim, zaman içerisinde sosyal yaşamda da birçok değişiklikler meydana getirerek birbirlerine paralellik arz eden bir şekilde değişimlerini sürdürmektedir. Toplumun süreç içerisinde sahiplendiği değer yargılarında yaşanan değişimler, çağın ve ortamın gerekliliğine göre değişmektedir. Toplumun sahip olduğu bu değerlerdeki değişim, hızı kontrol edilemez ve tüm toplumu kapsayıcı niteliği göstermez ise sosyal dengenin bozulması, kuşaklar arası çatışmanın artması vb. birçok problemi ortaya çıkarabilmektedir. Ortaya çıkan bu çatışma ve dengesizlik durumunu terör örgütleri hedeflerine koyarak toplumda var olan ayırım uçurumunu derinleştirerek propaganda faaliyetleriyle toplumda şaşkınlık ve güvensizlik ortamı yaratmaya çalışmaktadır.

Toplum terör örgütlerinin bu çatışmayı arttırıcı eylem ve propagandalarından etkilenerek korku hipnozuna girer ve kendisine terör örgütleri tarafından iletilen bazı fikir ve davranışları pasif bir şekilde kabul etmeye başlar. Toplumda yaşanan bu gelişmeler sosyal hayatta da birçok değişimlere sebep olur. Toplum bünyesinin, devlet teşkilat ve kurumlarının bir bölümünde ya da tamamında meydana gelen olumlu veya olumsuz, iradi veya gayri iradi her türlü değişmeyi ifade eden sosyal değişim, fertlerin ve sosyal grupların dünya görüşleri arasındaki farkların toplumun milli kültüründen maksimum seviyede sapmasını ifade eden sosyal çözülmeye sebep olur. Bu çözülmelere maruz kalan kitleleri teröristler genel olarak küçümserler ve bu kitleleri eğitmek, yönlendirmek ve bu durumdan kurtulmaları için var olduklarını savunurlar. Ancak çatlama başlayan toplum değerlerini tamamen yıkmak ve yenilerini ortaya koyarak bunları topluma benimsetmek kolay olmamaktadır. Değişimin bu zorluğu ve kısa sürede yenilerini topluma benimsetme isteği, teröristleri şiddet eylemlerini uygulamaya ve korkutma, sindirme faaliyetlerine yönelmelerine sebep olur. Faaliyetleri sonucu toplumda güveni kalmayan ve daha da

dışlanıp yalnızlaşan terör örgütü mensupları daha da saldırganlaşmakta ve eylemlerini büyütme arayışına girmektedir. Özellikle toplumda var olan kültür, din, ırk vb. kavramlar arasında çatışma ortamı çıkarmak istemekteler ve bu kavramları tartışma konusu haline getirerek çeşitli propagandalarla toplumda var olan bu kavramlar üzerindeki düşünceleri kırmaya çalışarak kendilerince yazılan senaryolara halkın inanmalarını sağlamaya çalışmaktadır.

Kültürel çatışma ve sosyal çözülmenin yüksek olduğu göçebe toplumlarda bu değerlere olan yaklaşımlar oldukça karmaşık yapıdadır. Sürekli veya süreli yer değiştiren toplumlar gittikleri coğrafyalarda geldikleri değerleri aramakta ancak tümüyle bulamamaktadırlar. Toplumsal değerlerin ilk öğretildiği yer olan aile kurumunun eksikliği ve yaşanan coğrafya değişiklikleri, göçebe aile fertlerini bu değerleri öğretme amacı taşıdığını öne süren siyasi partiler, vakıflar, cemaatler ve yurtların bünyesine ya da resmi olmayan gayri resmi yapıların içerisine toplumda var olabilmek adına itmektedir. Çeşitli yapılar içerisinde yetişen bu fertler, toplum içerisinde temsil ettiği grup adına çeşitli faaliyetlere girişebilmekte ve kendi savunduğu argümanları siyasi arenada kabul ettirme amacıyla terörizm faaliyetlerine katılabilmektedir.

Yaşanan göçler ve coğrafya değişiklikleri kırdan kente, kentten kırsal coğrafyalara ya da kent bölgelerinden yine kent bölgelerine doğru yaşanabilmektedir. Özellikle kırdan kente orantısız göçün sebep olduğu kentlerdeki gecekondulaşma, altyapı eksikliği, sosyal ve kültürel farklılık toplumda çatışma ortamına sebep olmakta ve terör örgütleri için vazgeçilmez bir ortam yaratmaktadır. Örgütler sahip olunan bu sosyal adaletsizlik ve karşılık bulunamayan kültürel değişimin tek sorumlusunun devlet olduğu propagandasını yaparak toplumda çatışma ortamını arttırmaktadır. Birey, yaşadığı bu eksiklikliğin sistemden kaynaklandığı kanısıyla sorundan önce sistemle mücadele etmesi gerektiği fikrine kapılır ve siyasi hedefler doğrultusunda terör eylemleri gerçekleştirebilmektedir.

Ülke koşullarından kaynaklanan diğer bir sebep de toplumun sosyal ve kültürel yapısının oluşumunda vazgeçilmez bir parça olan devletin sahip olduğu eğitim sistemidir. Bir toplumda sağlıklı ve üreten bireylerin oluşması sağlam ve sağlıklı eğitim politikalarına bağlıdır. Günümüzde tarımda ve sanayide ilkel tekniklerden vazgeçilip modern tekniklere geçilmesi, modern üretim sistemlerinin kullanılması ve modern tekniklerin takip edilmesi modern bir eğitim sistemiyle mümkün

olmaktadır. Gelişmiş ülkelerin bütçe dağılımına bakıldığında özellikle eğitime ayrılan bütçenin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca eğitime ayrılan bütçenin yanında sağlıklı istihdam yöntemleriyle yetiştirilen genç nesile iş imkanı sunarak bireyleri üretime katmaktadır. Anarşi ve terörün altında yatan eğitime ilişkin sebepler ikiye ayrılabilir:

- Gençlerin kötü eğitilmelerinden kaynaklanan sebepler,
- Bizzat eğitimin kendi sorunlarından kaynaklanan sebepler (Caşın, 2008: 289).

Birinci durum devletin yürütmüş olduğu eğitim politikaları ve gençlerin yönlendirilmesinin eksikliğinin sebepleridir. Gençlerin niteliksiz ve modern eğitim tekniklerinden habersiz kadrolarca eğitilmesi, eğitimi veren kadroların mevcut modern tekniklerini takip edemeyişi ve kendini geliştirememesi, ulusal düzeyde kısa sürede çözülemeyecek sorunlara sebebiyet vermektedir. Eğitilemeyen, ulusal ve uluslararası düzeyde iş imkanı bulamayan ya da üretime katılamayan gençleri terör örgütleri saflarına katabilmektedir. Eğitim sonrası kendini üretimde bulmayan bireylerin varlığı; mevcut sistemde çatışma, terör ve anarşi için zemin yaratmaktadır. Gelecek kaygısına ve ihtiyaçlarını karşılayamama stresine giren birey umutsuzluğa kapılmakta ve yaşanan stres öfkeye dönüşerek saldırganlaşmaya sebep olabilmektedir.

İkinci durum ise eğitimin geçmişten ve ulusal değerlerden kopuk olmasıdır. Eğitim, bir topluma kültürel ve toplumsal değerlerin aktarılmasında köprü görevi yapmaktadır. Eğitim sistemi zayıf olan, geçmişiyile kopuk olan bu sistem, sosyal ve toplumsal birçok değişimin hızını arttırmaktadır. Ayrıca eğitimin pahalılığı, gelişmemiş toplumlarda eğitilmemiş fert sayısını arttırmaktadır. Terör örgütü mensuplarının birçoğunun okumamış, cahil, ulusal ve kültürel değerlerden uzak bireylerden oluştuğu bilinmektedir.

Ulusal ve uluslararası yeni medya araçları da hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde terörizm ile mücadelede önemli sorumluluklara sahip araçlardır. Terör örgütlerinin propagandasını yapmadan terörle mücadeleye destek vermek ve halkı bilgilendirmek, medyanın ana görevleri arasındadır (Kazan, 2016: 109). Teröristlerin asıl amacı; fiziksel zararlardan çok, yaptıkları eylemlerin propagandasını yaparak toplumların üzerinde korku ve baskı ortamı yaratmaktır. Haberciliğin doğasında olan sansasyonel habercilikle örgütlerin sansasyonel yani ses getiren eylem yapma isteği,

bu iki durumu zaman zaman aynı zeminde buluşturmaktadır. Teröristler, yaptıkları eylemin başarısını basında yer edindikleri süre ile ölçmektedirler.

Günümüz medyasının ticari kaygılarından birini oluşturan “Reyting” kavramı kişinin haberi izleme sayısı ve kamuoyunda ne kadar yer edindiğinin istatistiksel ölçümüdür. Özellikle şiddet, nefret ve terör olaylarının ilgi çekici bulunduğu toplumlarda yaşanan kazanç kaygısından dolayı medya, zaman zaman ilgi çekici nitelikte olan, şiddeti ve nefreti bünyesinde bulunduran terör eylemlerinin propagandalarını bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde yapabilmektedir. Halkı bilgilendirme adına operasyon bölgelerine girilmesi gibi personeli ve coğrafyayı gösterici çekimlerle operasyonun başarısını etkilemekte ve can güvenliğini riske atıcı eylemlerde bulunan medya, terör haberciliği-halk bilgilendirmesi dengesini sağlıklı bir şekilde sürdürmelidir. Ne halkı bilgisiz bırakacak şekilde olaydan habersiz davranılmalı, ne de toplum nezdinde devlete olan güveni azaltacak şekilde habercilik yapılmamalıdır. Medyanın sadece ulusal düzeyde ele alınması gereken bir konu olarak görülmesi son derece yanlıştır. Medya, 21. yüzyılda tüm dünyayı bir ağ gibi saran geniş bir mecraı oluşturmaktadır. Bu sebeple uluslararası düzeyde de basın özgürlüğü-terör haberciliği dengesinin sağlanması son derece önem teşkil etmektedir.

Bölümün bu kısmına kadar terörizme etki eden ülke koşullarından kaynaklanan sebeplere sosyo-kültürel alt başlığı altında siyaset, devlet idari mekanizması, sosyal ve kültürel değişimin toplum üzerinde etkileri, eğitim sistemi ve medya haberciliğine yer verilmiştir. Bunların harici olarak her ne kadar ülkesel sorunlara örnek verilse de şu hususlar uluslararası terörizmi doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir.

Bunlar;

- Halkın tepkisizliği (korku hipnozu),
- Bilgisayar ve siber alandaki gelişmeler,
- Silah teknolojisinde yaşanan gelişmeler,
- Ulaştırma araçlarında meydana gelen gelişmeler,
- Biyolojik silahların ortaya çıkarılması ve bu alanda yapılan çalışmaların artması,
- Teknolojik gelişmelerin etkisi,
- Yaşanan orantısız ulusal ve uluslararası göçler,
- Doğal afetler ve savaşlardır.

4.7.1.2. Sosyo-Ekonomik Nedenler

“Ekonomi” ve “toplumsal gelişmişlik” kavramları terörle yakın ilişkisi bulunan kavramlardır. Ekonomik problemler ve toplumsal geri kalmışlık birey nezdinde ve toplum düzeyinde birçok problemi beraberinde getirmektedir. Gelir düzeyinde görülen adaletsizlik ve ülke içinde var olan yüksek enflasyon alım gücünü düşürmekte, bu düşüşle beraber birey ve toplumun devlete olan güveni giderek azalmaktadır. Özellikle ekonomi politikalarının oluşturulmasında hassasiyete sahip olan gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde işveren genel olarak devlet olduğu için işsizlik ve ekonomik krizlerin tek sorumlusunun devlet olduğu algısı toplumun genelinde kabul görmektedir. Gelir dağılımı eşitsizliği ve bunun ortaya çıkardığı yoksunluk sayılan nedenlerdendir (Katman, 2009: 2557).

Bir bireyin geleceği hakkında umutsuz olması, gelirinden kaynaklı sorunlar nedeniyle toplum içinde dışlanmış olması, kişisel ihtiyaçlarını karşılayamaması vb. sorunlar bireyi suç ortamını sürükleyen sebeplerdir. Terör saldırılarının yaygın olduğu, terörizmin sistematik olarak uzun yıllar hüküm sürdüğü coğrafyalarda toplumların refah seviyesinin düşüklüğü ve gelir düzeyinde aşırı farklılıklar bulunan grupların bir arada yaşadığı bilinmektedir. Bu tip coğrafyalarda üretim mekanizmalarının belirli kişi ve grupların elinde bulunması münasebetiyle zaman zaman çatışmalar yaşanmaktadır. Terörizm tam da bu noktada ortaya çıkarak ekonomik buhranda olan kişi ve grupları finanse ederek, çeşitli ekonomik vaatlerle kandırarak tüm bunların tek suçlusunun devlet olduğu, bu sorunla mücadele için ilk önce sistemle mücadele edilmesi gerektiği propagandasıyla kişileri örgüt saflarına çekmektedirler.

Ekonomik sorunların bir sonucu olan “göç” kavramı da ayrıca ele alınması gereken bir konudur. Ekonomik sorunların nasıl sosyal ve kültürel sorunlara dönüştüğü, toplumsal çatışmalara dolaylı ve doğrudan nasıl katkı sunduğunun en kesin örneklerinden biridir. Ekonomik olarak sorun yaşayan kişiler, buldukları sosyo-kültürel ortamdan çıkarak refah seviyesini yükseltmek amacıyla üretim mekanizmalarının güçlü olduğunu düşündüğü büyük kentlere göç etmektedirler. Girdikleri yeni sosyo-kültürel ortama ayak uyduramayan kişiler kültürel şok yaşamakta ve ideolojik birçok çatışmaya yatkın ortam zemini hazırlamaktadır. Kişiler, beklentilerinin çok altında kaldığı şehir hayatında gecekondulaşma yaratarak

organize suç örgütleri ve terör örgütleri adına paha biçilmez bir fırsat ortamı yaratmaktadır.

Ekonomik koşullardan kaynaklı sorunların terörizme etkileri üç başlık altında incelenecektir. Bunlar;

- Ülkenin ekonomik durumu,
- Terörist ve ailesinin ekonomik durumu,
- Göç-işsizlik olarak incelenebilmektedir.

Ülkelerin ekonomik durumları ele alındığında özellikle ideolojik terör örgütlerine örnek verilebilecek Marksist-Leninist terör örgütleri kendilerine ideolojik olarak Marx'ın çalışmalarını temel almışlardır. Marx'ın çalışmalarında insanın toplum içindeki davranışlarının ekonomik nedenlerle ilişki içinde olduğu görülmektedir. Marx'ın çalışmaları, zengin ve fakirler arasındaki uçurumun artması toplumda çatışmaya neden olacağı ihtimali üzerinedir. İşsiz ve gelir olarak düşük gelirli kişiler, kendilerini toplum tarafından dışlanmış düşünürler ve pasif bir birey olarak kendilerini sınıflandırabilirler. Kişisel ihtiyaçların sağlıklı karşılanamadığı ve açlık sınırının altında yaşamının vermiş olduğu stres zamanla öfke ve saldırganlığa dönüşmektedir.

Sanayi faaliyetlerinin olmadığı, tarım ve hayvancılığın yetersiz kaldığı, üretim mekanizmalarının toplumda belirli kişilerin elinde olduğu toplumlarda genç nüfus genel olarak işsiz kalmakta ya da çalışılan işten elde edilen gelirin düşüklüğünden kaynaklı birçok sorunlar yaşamaktadır. Özellikle genç neslin içinde bulunduğu psikolojik ve sosyolojik hassasiyet, ekonomik propagandalara son derece açıktır. Özellikle genç neslin içinde yaşadığı toplumda yeni arayışlar içinde olması ve kendini bir gruba ait hissetme ihtiyacı onu savunmasız bırakmaktadır. Parasızlığın getirmiş olduğu umutsuzluk ortamı, terör örgütleri için vazgeçilmez bir alan yaratmaktadır.

İnsanları çalışmaya ve üretmeye yönlendiremeyen, ekonomi sistemlerini oluşturamamış, gizli ve açık işsizlik oranının yüksek olduğu ve ekonomik olarak dışa bağımlılığın arttığı toplumlarda insanlar ekonomik olarak geçinmenin tek yolunun devlet araçlarını kişisel çıkarlar için kullanmaktan geçtiğine inanmaktadırlar. Devlet araçlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanan gruplar sadece işsiz gruplar olmayıp bu tür araçları toplum adına görev yapan kamu görevlileri de kendi çıkarları

doğrultusunda kullanabilmektedir. Devlet adına görev yapan kişilerin kamu otoritelerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmasıyla ortaya çıkan yolsuzluk, ülkede ekonomik sorunların baş göstermesine sebep olmaktadır. Vatandaşların kamuda var olan işlerini rüşvet karşılığında yaptırması yozlaşmayı da beraberinde getirmekte, sistem içerisinde var olan yolsuzluk-rüşvet ikilemi toplumda çatışmaya neden olmaktadır. Örgütler bu noktada kişinin yaşadığı sıkıntının tek sorumlusunun devlet olduğunu, bu nedenle haksızlıkla mücadele edilebilmesi için önce haksızlığın temelini oluşturan mevcut sisteme karşı mücadele edilmesi gerektiğini söyler (Acar&Urhal, 2007: 365). Var olan bu durum kişide sistemde değişiklik yapılması gerektiği fikrini oluşturmaktadır. Bu aşamada var olan ekonomik problemler siyasi hedefler için dayanak oluşturmakta, kişinin örgüt adına işlediği eylemler için terörist nezdinde meşru bir sebep olarak algılanmasına sebep olmaktadır.

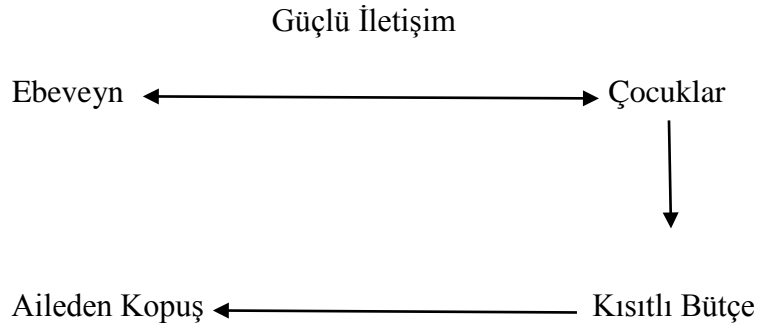
Terör ortamı yaratabilecek ve ülke ekonomisinden kaynaklı diğer nedenlere ise şunlar örnek gösterilebilir:

- Toplu grev ve lokavt uygulamalarının baş göstermesi (üretimi durdurur),
- Toplu işten çıkarımların artması (toplumsal ekonomik buhran),
- İşçi sendikalarının ideolojik olarak ayrışması,
- Ekonomik sorunların devlet kontrolünden çıkması,
- Uzun süren enflasyon durumu ve enflasyonun kontrol edilememesi,
- Sürekli artan dış borç ve bağımlılık,
- Savaş ve ambargolara maruz kalmak,
- Milli para değerinin sürekli olarak uluslararası piyasalarda değer kaybetmesi.

İkinci olarak ele alınacak konu olan terörist ve ailesinin ekonomik durumu olup ülke ekonomisiyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunan aile ekonomisi, ailenin sağlıklı ve üretken bir birey meydana getirilmesindeki rolü göz önüne alındığında teröristin ve ailesinin ekonomik durumunun öneminin altını çizmektedir. Teröristin kişisel ekonomik durumu bu başlık altında incelenmeyecek olup bireysel sorunların terör örgütlerine katılma olasılığı önceki başlıklarda anlatılmıştır. Bireyin ailesinin ekonomik durumunun iyi ya da kötü olması, kişinin tek başına terör örgütü saflarına katılmasının açıklayıcısı olmamaktadır. Alım gücü yüksek ve refah seviyesi yüksek bireylerin de terör örgütlerine katıldıkları bilinmektedir. Ailede var olan ekonomik durum anne ve baba davranışlarını etkilemekte, bu etkilerin de çocuk davranışları üzerindeki sonuçları bilinmektedir. Var olan ekonomik zayıflık çocuk üzerindeki

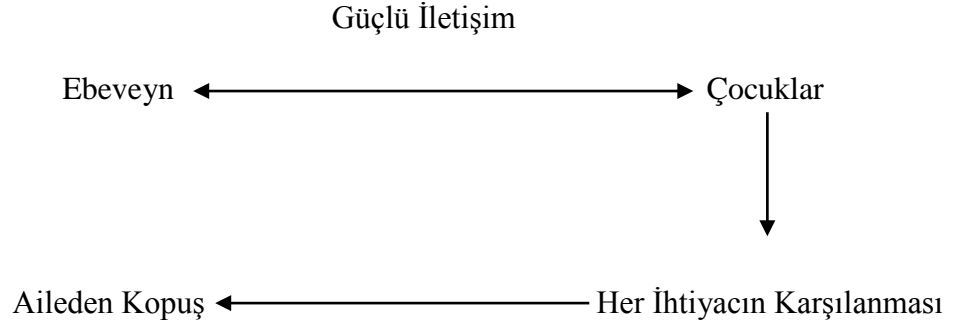
baskıyı arttırabilmekte, ebeveynler arası iletişimin güçlü olmasına rağmen ailede çocuğa ayrılan bütçenin sürekli gündem maddesi olması, çocuğu ailede sanki bir sorunmuş hissine kaptırmaktadır. Bu hissiyatı yaşayan çocuk, kendisine önem atfedermiş gibi davranan, onun bu hissiyatı yaşamak zorunda olmadığını, bu durumun ailesinin ya da devletin suçu olduğunu propagandasını yaparak çeşitli finans yollarıyla maddi olarak destek sağlamak yolu ile çocuğu terör örgütü saflarına katılabilmektedir. Maddi durumu iyi olan ailelerin çocuklarının örgüte katıldıkları bilinse de, katılımın büyük çoğunluğunu ekonomik olarak zayıf aile bireyleri oluşturmaktadır.

Ekonomik olarak iyi olan bireylerin de örgüte katılmalarına örnekler verilebilir. Örneğin El-Kaide terör örgütü lideri Usame Bin Ladin'in babasının bir inşaat mütahhiti olduğu ve kendisine babasından yüklü miktarda servet kaldığı bilinmektedir. Ekonomisi iyi olan ailelerde bireylerin örgüte katılmaları iki tipte gerçekleşmektedir. Birinci husus ebeveynler arası iletişimin çok iyi olduğu ancak çocuğun üzerindeki kısıtlı bütçe ayırımından dolayı çocuğun ihtiyaçlarını karşılayamaması durumudur. Bu durum aşağıda belirtilen şekilde görsel açıdan anlatılmıştır.

Şekil 4.3: Güçlü iletişim-kısıtlı bütçe

İkinci husus ise çocuğun her ihtiyacının karşılanıp ebeveynler arası iletişimin kopuk olması ya da aile içi tüm iletişimin bütünüyle kopuk olması durumudur. Bu durum aşağıdaki şekilde belirtilmiştir. Tüm bu durumlar, terör örgütleri ve organize suç örgütleri açısından kolayca istismar edilebilecek durumlardır.

Şekil 4.4: Gücsüz iletişim-bol bütçe

Yukarıda anlatılmaya çalışılan ekonomik refah ve çocuğun ebeveyn ile olan iletişimi terörizm ile mücadelede gösterilen kilometre taşlarından en önemlileridir.

Sosyo-ekonomik nedenler alt başlığı altında son olarak ele alınacak konu ise yaşanan orantısız göçlerdir. Yaşanan bu göçler dolaylı olarak terör eylemlerine zemin hazırlayabilmektedir. Birinci olarak göçün meydana getirmiş olduğu sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik sorunlar terörizm için malzeme kaynağı olur iken diğer yandan terör olaylarından kaynaklı yaşanan göçler büyük risk ortaya çıkarmaktadır. İşsizlik, terör, bölgesel geri kalmışlık vb. faktörlerden kaynaklı iç ve dış güçler dolaylı ve doğrudan bir şekilde terörizmi besleyebilmektedir.

Göç; ekonomik, toplumsal ve siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret (TDK, 2019) olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir anlamıyla göç “insanların yaşadıkları coğrafi ve sosyo-kültürel çevreden ayrılarak başka bir sosyo-kültürel çevreye yerleşmesi” (Acar&Urhal, 2007: 366) şeklinde tanımlanmaktadır. Nedenlerine ve çeşitlerine göre göç iç göç, dış göç, geçici göç, zorunlu göç olarak ayrımı yapılabilen göç kavramlarının her biri beraberinde birçok sorunu getirmektedir. İç göç kavramı, ulus sınırları içerisinde bir bölgede yaşayan kişi veya toplumların yine aynı ulus sınırları içerisinde başka bir bölgeye yerleşmesidir. İç göçün nedenleri olarak öne çıkan işsizlik, terör olayları ve bölgesel geri kalmışlık yoğun bölge değişimlerine sebep olmaktadır. Bölgesel geri kalmışlıktan yakınan birey, daha iyi bir yaşam ve ekonomik gelir elde etmek amacıyla sahip olduğu tüm değerleri bir kenara bırakarak bambaşka bir sosyo-kültürel ortama düşebilmektedir. Yaşanan bu değişimin etkisiyle sosyal değerlerin toplumda sahiplenilme farklılıkları sebebiyle etkilenen birey kültürel şok yaşamakta ve toplumda yer edinme konusunda sıkıntılar yaşayabilmektedir. Toplum içerisinde

yer bulamayan kişi veya kişiler, göç ettikleri bölgede istenen ekonomik çizgiyi yakalayamadığında kişisel ihtiyaçları adına suç işleyebilmekte ve organize suç örgütleri ya da terör örgütleri adına eylem yapar hale gelmektedir. Göçün sonucu olarak ortaya çıkan çarpık kentleşme ve gecekondulaşma, terör örgütleri için çatışma ortamı yaratmaktadır.

Yaşanan bu gecekondulaşma sonucu meydana gelen toplumsal ayrışma, toplumun geneline de etki etmektedir. Gecekondulaşan, kültürel ve ekonomik olarak sıkıntı çeken kesim toplumda bulunan diğer bir kesimle zaman zaman ideolojik çatışma yaşayabilmektedir. Toplumun genelindeki bu kutuplaşma ve çatışma atmosferi gecekondulu mahallelerine güçlü bir şekilde yansımış, gecekondulu halkı sağ-sol olarak ayrılmış, “kurtarılmış bölge/mahalleler” ortaya çıkmış, gecekondulu gençliği terör örgütlerinin umut kaynağı olmuştur (Keleş&Ünsal, 1982: 7). Bu duruma Türkiye'nin 1980'li yılları örnek gösterilebilir. Ülkede yaşanan sağ-sol ideolojik çatışmanın üzerine yaşanan terör, çatışma kaynaklı yoğun iç göçler mevcut sistemin sürdürülebilirliğini etkilemiştir.

Diğer bir göç türü olan geçici göç ya da mevsimsel göç “ekonomik amaçlı iş için bölgelerinden ayrılan işçilerin belirli bir bölgeye çalışmak amacıyla gitmesi” şeklinde tanımlanabilmektedir. Terör olayları açısından en az risk oluşturan bu iki göç türünün, terör örgütlerini militanlatmanın eylem amacıyla bölgesel yer değişimlerini sağlamak amacıyla kullanılabilmesi unutulmamalıdır.

4.9 Uluslararası Koşullardan Kaynaklanan Nedenler

Terörizmle mücadelede terörizm sadece ulusal çabalarla engellenebilecek bir kavram olmamakla beraber çalışmanın altını çizdiği uluslararası işbirliği terörizmle mücadelede son derece önemlidir. Terör örgütlerinin yaşam evreleri baz alındığında örgütlerin yerel ve uluslararası dış destek almadan faaliyetlerine devam etmelerinin imkansızlığı bilinmektedir. Giderek uluslararasılaşan terör örgütleri din, ekonomi, ideoloji vb. birçok kavramı kendilerince değerlendirerek faaliyetlerine dayanak aramaktadırlar.

Dünya tarihinde 1947-1991 dönemi olarak bilinen Soğuk Savaş döneminde Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler arasında kıyasıya bir ideolojik çatışma yaşanmıştır. Bu dönemde devletler arası çatışma olmamakla birlikte Amerika ve Sovyetler, kendi

coğrafyalarını ekonomik olarak kontrol altına almaya çalışırken bir yandan da 3. dünya ülkeleri üzerinde etkili olmaya çalışarak kendilerine taraf aramaktaydılar. “Demir Perde” deyimini ile birbirlerine kapalı olan devletler, istihbarat servisleri aracılığı ile birbirleri hakkında bilgi toplamakta oldukları bilinmektedir.

1991 Minsk Anlaşması’yla resmen dağılan Sovyetler’in arkasından enerji ve hammadde olarak zengin coğrafyalar olan devletler ortaya çıkmıştır. 1991 yılında yaşanan Körfez Savaşı’nın da etkisiyle “güç” pozisyonuna yükselen petrol, uluslararası ilişkilerde yeni dengelerin oluşmasına sebep olmuştur. Soğuk Savaş döneminde bile görülmeyen gücünün güçsüzü yok etmeye çalıştığı bu dönem, yeni felaketleri de beraberinde getirmiştir. Soğuk Savaş’ın da etkilemiş olduğu ülke ekonomileri yeni bir savaşı göze alamamış; devletler, çıkarı olduğu coğrafyaları taşeron suç örgütleri ya da terör örgütleri aracılığı ile dolaylı yoldan etkileme çabasına girmişlerdir.

Eski Amerika Başkanı G. Bush’un 1990’ yıllarda kullandığı “Yeni Dünya Düzeni” kavramı terörizm gibi birçok uluslararası suçu da beraberinde getirmiştir. Yeni düzeni ortaya çıkaran “güç” kavramı, globalleşen dünyada kendine yeni anlamlar kazandırmıştır. Güç, sözlük anlamıyla bir şeyi yapabilme kapasitesi olarak tanımlanmıştır. Daha da açarsak; güç, istenilen sonuçları elde etmek için başkalarının davranışlarını etkileme becerisidir (Nye, 2004: 17). Devletler bu gücü bazen direkt savaş araçlarıyla “sert” bir şekilde uygularken bazen “ikna” ve “politik yönlendirme” yöntemleriyle uygulayabilmektedir. Yeni dünya düzeninin öncelikli amacı olan enerji, hammadde, para gibi kavramlar toplumları karşı karşıya getirmişlerdir. Uluslararası ekonominin adil bir şekilde dağılmadığı, ekonomik olarak sorun yaşayan coğrafyalarda toplumların bu durumu bahane ederek devlet ya da halk nezdinde terör örgütlerine destek verdikleri bilinmektedir. Toplumlar bu sorunların artık sadece ulusal sebeplerden dolayı olamayacağı, bir şekilde kendilerini bu duruma iten sebeplerin diğer halk ve devletler etkisiyle de olduğu düşüncesiyle sınırlarından çıkıp ya da siber terörizm gibi sınır dışına çıkmadan da hedef koydukları devletlere karşı ciddi terör eylemleri gerçekleştirebilmektedirler. Boko Haram gibi terör örgütleri her ne kadar dini temelli terör örgütleri olarak görülseler bile yaptıkları propagandalarda Afrika ülkelerinde var olan ekonomik sorunları kullandıkları görülmüştür.

Birden fazla ülke topraklarını ya da vatandaşlarını dolaylı veya doğrudan etkileyen uluslararası terörizmin oluşmasında uluslararası birçok sebep bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, uluslararası pazarda büyük bir paya sahip olan uyuşturucu ve silah kaçakçılığı faaliyetlerini terör örgütlerinin tek elde toplamak istemeleri sayılabilir. Terör örgütleri uyuşturucu ve silah kaçakçılığı ile mücadele eden birçok devlete karşı buldukları coğrafyalardan çıkararak eylemlerde bulunmuşlar; siyasi amaçları için ekonomik finans kaynaklarını koruma yollarına gitmişlerdir. İkinci olarak ise siyasi güç kazanmak amacıyla eylem etkilerini büyütme ve ses duyurabilmek adına özellikle dünya düzeninde Jandarma görevi yürüten ve politik olarak baskın devlete karşı saldırılarda bulunmaları sayılabilir. Küresel güçlerin kendi coğrafyalarında yürüttükleri operasyonlar neticesinde yakınlarını kaybeden kişilerin bundan operasyonu yapan devletin tüm halkını sorumlu tutmasıyla yaşanabilmektedir. Uluslararası arenada milliyetçilik anlayışının hız kazanması, ideolojik ve dinsel sorunların hız kazanması da uluslararası terörizmi ortaya çıkaran diğer sebeplere örnek gösterilebilir. Örneğin ülkesini ekonomik olarak sömüren ve siyasal varlığını reddeden ülkelere karşı oluşturulmuş Filistin Kurtuluş Örgütü, bunu uluslararası sorunlara bağlamaktadır. Kendi dini inançlarını ya da aynı dine mensup farklı mezheplerin kendi mezhep anlayışlarını diğer toplumlara kabul ettirme çabaları ve dini düşüncelerini dünyaya hakim kılma anlayışı birçok terör olayını da beraberinde getirmektedir. Özellikle din ve mezhep faktörü eylemi gerçekleştiren kişide radikalleşmeyi arttırmaktadır. Örneğin El Kaide, Taliban, Deaş, Hamas gibi terör örgütleri uluslararası kaynaklı sebeplerden dolayı birden çok ulus vatandaşını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir.

Çalışmanın bu kısmına kadar devlete karşı terörizm türlerinden bahsedilmiş olup terör örgütlerinin faaliyetlerini yapma gerekçelerine dayandırdığı ülke koşullardan kaynaklanan ve ülke koşullarından kaynaklanan nedenlere değinilmiştir. Ulusal düzeyde faaliyet gösteren terör örgütleri uluslararası alanda da faaliyet göstermektedirler. Uluslararası işbirliğini gerekli kılan uluslararası terörizmden ve finans kaynaklarından bahsetmek çalışmanın anlaşılması açısından son derece önemli görülmektedir.

4.10 Uluslararası Terörizm

Terörizm, uzun tarih süreci boyunca çeşitli dönemlerde farklı özellikler gösteren bir kavram olmuştur. Dönemin gerekliliklerine ve uluslararası politikalarına göre şekil alan terörizm kavramı dönemin siyasi hedeflerine göre stratejiler geliştirmiştir. Terör örgütleri gerçekleştirdikleri eylem ve yeni saldırı yöntemleriyle buldukları toplumlarda farklı millete mensup insanları ya da farklı coğrafyalarda bulunan birden çok devleti etkilemişlerdir. Terörizm, tarih boyunca ulusal sınırlar içinde bir sorunmuş olarak algılansa da dönem dönem faaliyette bulunan terör örgütleri uluslararası özellik göstermişlerdir. Terörizmin literatüre girişi ve hakkında yapılan akademik çalışmaların artmasından sonra terörizm kavramına dikkat çekilmiş; özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşen 11 Eylül saldırıları, El-Kaide'ye bağlı kişiler tarafından kaçırılan uçakların iki farklı hedefe saldırmasıyla birlikte uzamanlar tarafından uluslararası mücadelenin zorunluluğu ortaya konulmuştur.

Akademik literatürde kendine yer bulan ve hakkında birçok araştırma yapılan terörizm kavramının “ulusal” ve “uluslararası” kelimeleri ile kullanımına sıkça rastlanılmaktadır. Terörizmin ulusal ya da uluslararası olarak nitelendirilmesi eylemi yapan şahıslara, kaçış güzergahına, terör eyleminin hedefine, finans kaynaklarına vb. birçok sebebe bağlı olarak nitelendirilmektedir. Ulusal terörizme daha önceki başlıklarda yer verilse de uluslararası terörizmin daha net anlaşılabilmesi adına ulusal terörizmin tanımına ve ölçütlerine yer verilecektir. Tarihte görülen ilk terör hareketleri genel olarak meydana çıktıkları topraklarda var olan sorunlardan beslenerek eylem ve tepkilerini buldukları sınırlar içinde göstermişlerdir. Bu anlamda ulusal terörizm, sınırları içinde yaşadığı ülke vatandaşı olan birey ya da birey gruplarının yine aynı sınırları içinde vatandaşı olduğu ülke vatandaşına, vatandaş gruplarına ya da mevcut siyasal yönetime karşı yine aynı sınırlar içerisinde sadece ülke kaynakları aracılığı vasıtasıyla siyasal bir amaç doğrultusunda sürekli ve sistematik olarak şiddet uygulayarak toplumda yaygın korku ve yıldırma çabaları olarak tanımlanabilir. Ulusal terörizmde ölçüt;

- Bir ülke vatandaşı olması,
- Hiçbir başka ulustan yardım almaması,
- Kendi ülke vatandaşlarını hedef alması,

- Eylem sonrası kendi ülke sınırları içerisinde kalması,
- Sistematik ve sürekli şiddet unsuru kullanılması,
- Bu şiddet unsurunu siyasal bir amaçla gerçekleştirilmesi,
- Toplumda yaygın korku ve baskı ortamı yaratması olarak sayılabilir.

Ancak tarihte var olan ya da var olmuş terör örgütlerinin yaşam evreleri baz alındığında uluslararası destek almadan bir terör örgütünün eylemlerine devam etmesi ve varlığının sürdürülebilir olmadığı görülmüştür. 21. yüzyılda küreselleşen dünyada teknoloji, bilişim, ulaşım, internet vb. araçların kullanılmasının artması birey yaşamını kolaylaştırır iken güvenlik konusunda var olan algılarda değişiklik meydana getirmiştir. Yaşanan bu gelişme, terör örgütleri tarafından da kullanılmış olup terör eylemlerinin önlenmesi açısından yeni stratejilerin üretilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Siber terörizm gibi bilişim teknolojilerinin kullanılmasıyla ortaya çıkan gelişmeler terör örgütlerinin faaliyet ve kaçış sahasında genişleme meydana getirmiştir.

Her türlü bilişim araçları ve ulaşım araçlarını kullanabilir hale gelen organize suç çeteleri ve terör örgütleri iç içe faaliyet gösterir olmuş, birbirlerini mali ve silah kaynağı olarak beslemişlerdir. Terör örgütleri eylem için buldukları geniş saha avantajıyla kaçma, saklanma faaliyetleri için de ayrıca diğer ülkelerden siyasi ve politik çıkarlar doğrultusunda destek görmeye başlamışlardır. Bilgisayar teknolojisinin artmasının ardından insanlık dünyanın diğer coğrafyalarından haberdar olmuş; benzer sorun ve sıkıntıları yaşayan toplumlarla bir bağ kurmuştur. Terör örgütleri üyeleri bu sorunların çözümü için bazen kendi ülke sınırları içinde var olan yabancı ülke vatandaşlarına ya da sınırları aşarak başka ülke vatandaşlarına siyasal ve ideolojik bir amaç için zarar verir hale gelmişlerdir. İnsanlığın yaşadığı bu sorunlar farklı milletleri bir araya getirerek ortak bir amaç için siyasi hedefleri uğruna sistematik ve sürekli şiddet hareketleri ile çok sayıda coğrafyayı direkt eylem vasıtasıyla ya da eylemin sonucu olan propagandalar vasıtası ile doğrudan ya da dolaylı olarak etkiler hale gelmişlerdir. Akademik çalışmalar ,terörizm konusunda orta çıkan yeni gelişmelere paralel olarak hız kazanmış ve literatürde “uluslararası terörizm” kavramı ortaya çıkarılmıştır. Yeni kavramla beraber uluslararasılaşan terörizm kavramıyla mücadele için uluslararası işbirliğinin zorunluluğuna vurgu yapılmıştır. BM, NATO, EUROPOL, İNTERPOL vb. teşkilatlar yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkmış olan terörizm kavramını gündemlerine

olarak önlenemesi ve mücadele edilebilmesi adına mücadele vermişlerdir. Uluslararası terörizmin tanımından ve ölçütlerinden bahsedilmesi kavram ile mücadelenin ne denli zor olduğuna vurgu yapmak ve konunun açıklık kazanabilmesi adına son derece önemlidir. Uluslararası terörizm “eylemi gerçekleştiren kişiler, hedefler, para, silah, eğitim ve istihbarat gibi altyapı kaynakları bakımından doğrudan veya dolaylı olarak birden çok ülkeyi ilgilendiren yahut birden çok ülkeyle ilişkili olan terör” (Dönmezer, 1978: 55) şeklinde tanımlanabilmektedir. Başka bir tanımda ise “uluslararası terörizm, siyasal bir amaca yönelik olarak hedef ülkede gerçekleştirilen şiddet eylemleridir” (Avşar, 1992: 30) şeklinde tanımlanabilmektedir.

Tanımlardan yola çıkılarak uluslararası terörizm için şu ölçütlerden bahsedilebilir:

- Yabancı bir ülke yönetim ya da vatandaşını hedef almak,
- Siyasal ve ideolojik bir amaç taşınması,
- İkinci ya da üçüncü bir ülkeden lojistik ya da finans kaynağı almak,
- Kendi ülke sınırları içinde kendi vatandaşı olmayan kişileri hedef almak.

Uluslararası terörizm özellikle Soğuk Savaş döneminin sürdüğü yıllarda ve sonrasında rakip devletler tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kullanılmışlardır. Politik eleştirilerden uzak kalmak, uluslararası ambargolardan etkilenmek istemeyen ülkeler, bir taraftan uluslararası çıkarları doğrultusunda rakip devletleri zayıflatmak isterken diğer yandan istihbarat servisleri aracılığı ile çıkarı olduğu coğrafyalarda farklı grupları terörize ederek ve finans kaynağı sağlayarak amaçları doğrultusunda kullanmışlardır. Ulusal muhalif grupların direkt olarak tepkilerinden ve eleştirilerinden kaçma fırsatı sunan terör örgütleri, mevcut yönetimler tarafından istihbarat servisleri aracılığı ile kullanılmışlardır. Konavansiyonel savaşa nazaran daha az maliyet gerektiren, eleman sıkıntı yaşatmayan terör örgütlerinin kullanımı devletler açısından vazgeçilmez bir fırsat imkanı haline dönmüştür.

Soğuk Savaş sonrası dünyada baş gösteren ekonomik ve sosyal birçok değişim ülkeleri farklı yollardan etkilemeye başlamıştır. Soğuk Savaş unsurları olan komünizm ve kapitalizm rekabeti komünizm etkisinin zayıflaması ile birlikte güçlenen kapitalizm, çeşitli coğrafyalarda tepkiyle karşılanmıştır. 1970 ve 1980’lerde öğrenci faaliyetlerinin artmasıyla sağ ve sol fraksiyonun çatışmaları yerini etnik-ayrılıkçı terörizme bırakmıştır. İlerleyen yılları takiben dünyada dinsel ve mezhepsel çatışmalar alevlenmiş; yaşanan bu gelişmeler radikal dini terörizm

hareketlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu dönemsel hareketler, ülkeler aracılığı ile ulusal çıkarlar doğrultusunda kullanılmıştır.

11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri meydana gelen ve binlerce insanın ölümüne sebep olan terör saldırısı artık örgütlerin sınır tanımadığının en önemli kanıtı haline gelmiştir. Amerika’da derin bir güvenlik anlayışı değişimine sebep olan bu saldırılar, “kaynağın merkezinde yok edilmesi” anlayışını ortaya çıkarmıştır. El-Kaide terör örgütünü üstlendiği ve liderliğini Usame Bin Laden’in Amerika’da eğitim aldığı bilinmekte olup sonrasında Pakistan ve Afganistan ülkelerinde bulunduğu bilinmektedir. Bu saldırının nedeni, bireysel ve ulusal olmaktan çıkıp saldırının kaynağı, hedefi ve finanse edilişi göz önüne alındığında saldırının uluslararası niteliği ortaya çıkmaktadır. Başka bir örnek verilecek olursa Türkiye’de ve çeşitli devletlerde faaliyet gösteren PKK terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan, çeşitli ülkelere eğitim almış ve Suriye’ye sığınmış ve son olarak Kenya’da yakalanmıştır. Bu sorun artık sadece Türkiye’yi ilgilendiren ulusal bir sorun olmaktan çıkıp uluslararası bir sorun haline dönüşmüştür.

Yukarıda örneklerle açıklanan, mücadelesi zor ve bir o kadar multidisipliner konu olan uluslararası terörizm “milli veya mahalli terörün uluslararası arenaya taşınmasıyla oluşan, boyutları ve etkileri ülkelerin sınırlarını aşan uluslararası terör şebekesinin faaliyetlerine entegre olmuş vaziyette tezahür eden ve genellikle demokratik ülkelere yöneltilen terördür” (Yayla, 1990b: 382) şeklinde tanımlanmaktadır.

Sonuç olarak uluslararası terörizm, benimsenmiş uluslararası diplomasi ve savaş kurallarını dışlayan eylemler bütünüdür (Ergil, 1992: 140). Bu nedenle önlenememesi ve mücadelesi uluslararası işbirliğini zorunlu kılan bir olgudur.

4.11 Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlarda Terörizm Sorunu

Uluslararası terörizmle mücadelede uluslararası işbirliğinin öneminin artmasıyla birlikte uluslararası işbirliğinde görev alan uluslararası ve bölgesel teşkilatların önemi artmıştır. Bu uluslararası ve bölgesel kuruluşlara örnek verilecek olursa Birleşmiş Milletler (BM), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Şangay İşbirliği Örgütü, Bağımsız Devletler Topluluğu, Avrupa Konseyi, Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (İTERPOL), Europol, Avrupa Birliği (AB) gibi teşkilatlar

bölgesel ve uluslararası kuruluşlara örnek gösterilebilir. Her teşkilat kendi bünyesinde terörizm ile ilgili birçok karar almıştır. Ayrıca Milletler Cemiyeti kararlarında da terörizmden bahsedilmiş; kuruluşun ait olduğu yıllara özgü suç türleri hakkında birçok karar almıştır. Örnek verilen kuruluşlardan İnterpol'ün çalışmanın ana omurgasını oluşturması sebebiyle daha önceki başlıklarda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu başlık altında ise Milletler Cemiyeti kararlarında terörizm, Birleşmiş Milletler Kararlarında terörizm, NATO teşkilatında terörizm, Avrupa Konseyi kararlarında terörizm, Avrupa Birliği bünyesinde terörizm hakkında bilgi verilecektir.

Milletler Cemiyeti kararlarında terörizm: 1934 yılında Yugoslavya Kralı Aleksandr'ın suikast ile öldürülmesi sonucunda, devlet başkanlarına yönelik suikast ve tehditlerin artmasıyla uluslararası kuruluşlar genel olarak terörizmi dönemin suç özelliklerine ve saldırı hedeflerine göre tanımlamışlardır. Milletler Cemiyeti bünyesinde 1935 yılında Kopenhag'ta düzenlenen Ceza Hukuku Konferansı'nda terörizm, bir devlet reisi veya eşinin veya devlet reisi imtiyazlarına sahip bulunan diğer kişi ve eşlerinin, veliahtın, hükümet üyelerinin, diploması muafiyetinden yararlananların, anayasal kuruluşlar, yasama ve yargı organları mensuplarının hayat, beden bütünlüğüne ve sağlıklarına yönelmiş kasti hareketlerdir (Örgün, 2001: 52). Modern anlamda terörizm tanımlamaları ile karşılaştırıldığında terörizmin şiddeti sadece araç olarak kullanıp asıl amacının siyasi ve ideolojik olması bakımından tam net bir bilgi vermemektedir. Ayrıca bu tür şiddet hareketlerinin kapsamı içine sadece yönetim ve kamu kadrosunu almış olup terörün asıl baskı kurmak istediği sivil halk kapsam dışında tutulmuş ve tanımda kendine yer bulamamıştır. Terörizm tanımı aşağıdan gelen terör yani halkın yönetime karşı uyguladığı terörizm konseptine uygun gibi görünse de tanımda devlet tarafından halka uygulanabilecek sistematik şiddet hareketleri tanımda kendine yer bulamamıştır. Yine 16 Kasım 1937'de Terörizmin Önlenmesi ve Bastırılmasına İlişkin Cenevre Sözleşmesi'nde terörizm kendine yer bulmuştur. Sözleşmenin diğer maddelerinde ne tür eylemlerin terör eylemi sayılacağı, üye devletlerin kamu mallarına karşı yapılan saldırılar, kapsam içine alınan kişiler, teşebbüs hali, silah vb. birçok unsurdan bahsedilmiştir. Sözleşmede bulunan terörizm tanımının darlığı sebebiyle yeteri üye tarafından imzalanmamış ve sözleşme yürürlüğe konulamamıştır.

Birleşmiş Milletler kararlarında terörizm: Birleşmiş Milletler'in küresel anlamda meşru olarak zor kullanma yetkisine sahip olması uluslararası barışın tesisi açısından özel bir anlam ifade etmektedir. Antlaşmada devletlerin meşru sınır hakları belirtilmiş ve çeşitli sözleşmeler hazırlanarak uluslararası mücadeleye katkı sağlamaları istenmiştir. Antlaşmanın bazı maddelerinde de uluslararası barış ve güvenin sağlanması açısından zor kullanma yetkisinin Güvenlik Konseyi kararlarına bağlı olduğu belirtilmiştir.

BM bünyesinde kuruluşundan itibaren üyelerinin üzerinde uzlaştığı ortak bir terörizm tanımı bulunmamaktadır. Diğer uluslararası kuruluşlarda olduğu gibi dönemin eylem türü ve eylem stratejilerine göre önlem amaçlı tavsiye kararları alınmıştır. Güvenlik Konseyi'nin bağlayıcı kararlar almaması ve operasyon düzenleyememesinin önündeki en büyük engel, Konsey'in karar alma mekanizmasından kaynaklanmaktadır. Konsey'de bulunan beş daimi üyenin en az birinin veto yetkisini kullanmasıyla karar alınmasını rafa kaldıran mekanizma, uluslararası terörizm ile ortak mücadele politikası oluşturmada yetersizlikler ortaya çıkarmaktadır. Beş daimi üye olan Amerika, Rusya, Çin, İngiltere ve Fransa'nın terörizme bakış açıları ve terörizmi algılama konseptlerinin farklı olması sebebiyle ulusal çıkarlar doğrultusunda uluslararası birçok felakete sebep olabilmektedir.

BM bünyesinde terörizmin tanımı üzerinde uzlaşılabilmesi, eylem türüne göre sadece tavsiye ve terör eylemlerini kınayıcı kararlar alınmasına neden olmuştur. 14 Eylül 1963 tarihinde "Uçaklarda İşlenen Suçlara ve Belirli Diğer Hareketlere İlişkin Tokyo Sözleşmesi"nde terörizm tanımına yer verilmemiş; sadece dönemin etkin eylem yöntemi olan uçak kaçırma ve rehin alma eylemlerine karşı tavsiye edici kararlar alınmıştır. Yine 16 Aralık 1970 tarihinde Lahey'de kabul edilen ve yayınlanan "Uçakların Hukuka Aykırı Olarak Ele Geçirilmesinin Önlenmesine" ilişkin sözleşmede terörizm tanımı özel olarak ele alınmamıştır. Birleşmiş Milletler kapsamında yapılan ilk sözleşmelerin tek eksikliği terörizmin tanımı yapmamaları değil, aynı zamanda terör ve terörizm terimlerinin çoğunda yer almamasıdır (Caşın, 2008: 757). Uçak kaçırma eylemlerine yönelik alınan son karar ise 23 Eylül 1971'de kabul edilen "Sivil Havacılığın Güvenliğine İlişkin Hukuka Aykırı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşme" olmuştur.

Birleşmiş Milletler ve ihtisas kuruluşlarınca hazırlanan diğer sözleşmelere örnek olarak şunlar gösterilebilir:

- Yasadışı eylemlerin, rehin alma eylemlerinin önlenmesine karşı 1979 New York Sözleşmesi,
- Nükleer malzemenin fiziksel olarak korunmasına ilişkin 1980 Viyana Sözleşmesi,
- Denizde seyrüsefer güvenliğine yönelik eylemlerin önlenmesine ilişkin 1988 Roma Sözleşmesi,
- Terörist bombalama eylemlerinin ortadan kaldırılmasına ilişkin 1997 Sözleşmesi,
- Terörizmin finanse edilmesinin ortadan kaldırılmasına ilişkin 2000 New York Sözleşmesi (Acar&Urhal, 2007: 329).

BM, terörizm ile olan mücadelesini üç koldan sağlamaktadır: Güvenlik Konseyi, Uluslararası Sözleşmeler ve Komiteler. Yukarıda bazı uluslararası sözleşmelere örnek verilmiş olup Güvenlik Konseyi'nin terörizm ile olan mücadeledeki rolüne değinilmesi konunun anlaşılması açısından yarar sağlayacaktır.

Güvenlik Konseyi, 1946 yılından 1989 yılına kadar konu ile ilgili görüşmeler yapmış olsa da terörizm konusunda bir karar alamamıştır. Güvenlik Konseyi'nin terörizmle mücadele için açık bir şekilde oybirliği ile aldığı ilk karar, 1989 yılında 635 sayılı karardır (Şen, 2017: 167). Sözleşme, PANAM hava yollarına ait uçağa yönelik olarak 21 Aralık 1988'de yapılan terör saldırısının ardından oluşturulmuştur.

Yine BM Güvenlik Konseyi, 26 Mart 2000 tarihli ve 1535 sayılı karar ile Terörizme Karşı Koyma Komitesi'ni yeniden yapılandırmıştır. Özellikle 11 Eylül 2001 saldırısından sonra teşkilat, uluslararası terörizmin önlenmesine yönelik olarak daha etkin adımlar atmaya başlamıştır. Örneğin örgüt BM Güvenlik Konseyi'nin 30 Ocak 2004 tarihli ve 1526 sayılı kararı ile Usame Bin Laden'in örgütlerine yönelik olarak 1999 tarihli 1267 sayılı komitenin görev talimatını ayrıntılandırmakta, önlemlerin geliştirilmesi yolunda önerilerde bulunmasını, kısaca "İzleme Ekibi" olarak adlandırılacak olan "Analitik Destek ve Yaptırımlar İzleme Ekibi"nin kurulmasını öngörmektedir (Acar&Urhal, 2007: 320).

Güvenlik Konseyi diğer sayılı kararlardada kınama ve işbirliğinin geliştirilmesine yönelik tedbirlerin alınmasını istemiştir. Konsey'in 2014 yılında vermiş olduğu 2170, 2178 ile 2015 yılında verdiği 2199 sayılı karar çalışmanın ana konularından birini oluşturan İnterpol'e de görev vermiş, Irak ve Suriye coğrafyalarında faaliyette bulunan Irak Şam İslam Devleti (İŞİD)/DEAŞ/ DAES, El-Nusra, ve El-Kaide ile

bağlantılı grupların kaçışını, geçişini, transferini önlemek amacıyla İnterpol ile işbirliği yapılması gerektiğinin belirtmişleridir.

BM yapısı itibari ile zor kullanma yetkisini sağlıklı kullanamamış; teşkilat daha çok evrensel barış ve düzenin sağlanmasını sağlamak amacıyla yapısal tedbirler alma yönüne evrilmiştir. İnsanlığın en temel haklarından olan yaşam hakkını temel baz alan teşkilat, bu konuda Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Alt Komisyonu çalışmalarında çeşitli stratejiler üretmektedir. Uluslararası sözleşmeler, Güvenlik Konseyi'nin yanı sıra üçüncü bir kol olan Komiteler, uluslararası terörizmin önlenmesinde ve mücadelesinde çeşitli görevler almaktadır. Komite şu hususlarda görevlidir:

- Terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi,
- Terör örgütleriyle ilişkili kişilerin para kaynaklarının dondurulması,
- Terör gruplarına barınma, saklanma, yiyecek, vb. teminlerinin engellenmesi,
- Terör eylemlerine katılan kişinin tespiti, yakalanması, ve ilgili ülkeye iade işlemlerinin takibinin yapılması şeklindedir.

Ayrıca Komite Güvenlik Konseyi'ne üye devletlerden oluşmaktadır. Komite ayrıca alınan kararlar ile ilgili uzman kişi ve devletlerce hazırlanacak raporlarını takibini yapmak ve onlara teknik destek sağlayarak işlevselliklerinin arttırılmasını sağlamaktır.

NATO teşkilatında terörizm: Güvenlik çalışmaları ile bilinen Kopenhag Okulu'nun askeri odaklı ve merkezini devletin oluşturduğu güvenlik politikası derinleştirilmiş ve Soğuk Savaş sonrası güvenlik politikalarını değiştiren NATO'da da etkilerini oluşturmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş dönemi sonrası Varşova Paketi'nin sona ermesiyle rakibini kaybeden NATO varlığını ve sürdürülebilir politikalarını ortaya koymak amacıyla kendisine yeni güvenlik odaklı politikalar benimsemiştir. İnsan kaçakçılığı, barışın korunması ve uyuşturucu ile mücadele gibi yeni politikalar üreten NATO, kendisini esnek ve fonksiyonel bir yapıya dönüştürmüştür. NATO, barışın sağlanması ve tehlikenin önlenmesi amacıyla terörizm kavramını gündeminde tartışmaya başlamıştır. Uluslararası terörizm tehdit olarak ilk defa Genel Sekreter Willy Claes tarafından 1995 yılında ifade edilmiştir (Şen, 2017: 182). NATO'nun temel hedef ve görevleri ile bunların yeniden geliştirilmesinde kullanılacak olan siyasi ve askeri araçları

belgeleyen en üst düzey belge olan “Stratejik Konsept” ek kitabında terörizm kendisine 1999 yılında Washington Zirvesi’nde yer bulmuştur.

İttifak sözleşmesinin 5. maddesine göre üye ülkelere yapılacak olan herhangi bir terör saldırısının tüm üye ülkelere karşı yapılmış sayılacağı ve bu saldırıya topyekün bir karşılık verileceği belirtilmiştir. Geniş bir kapsama sahip olan beşinci madde her ne kadar sözleşme maddesi olarak kendine yer bulsa da maddenin uygulanabilirliği konusu tartışmalıdır. Türkiye ve birçok NATO ülkesine uzun yıllardır terör saldırıları olmasına rağmen teşkilat, politik tartışmalar gereği harekete geçememiştir. Ulusal çıkarlar doğrultusunda yaratılan bu tartışmalar, maddenin uygulanabilirliğinin sorgulanmasına yol açmıştır.

Uluslararası terörizm için bir dönüm noktası olan 11 Eylül saldırıları, tüm üye ülkelerin güvenlik politikalarını etkilediği gibi NATO’nun da güvenlik algılanmasında değişikliklere neden olmuştur. Teşkilat, Reykjavik Zirvesi’nde ele aldığı “alan dışılık” kavramıyla politikalarını geniş bir coğrafyaya yayma amacı taşımıştır. Bu doğrultuda teşkilat, Afganistan’da yürütülen Uluslararası Güvenlik Destek Gücü (*International Security Assistance Force-ISAF*) görevini üstlenmiştir. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) komutasında olan ISAF, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin Bonn Anlaşması’na dayanarak 20 Aralık 2001 tarihinde alınan 1386 sayılı kararla oluşturulmuş olup Taliban sonrası Afganistan’da yaşanacak otorite boşluğuna karşı kurulmuştur. Türkiye de NATO ve ona bağlı ISAF örgütü bünyesinde faaliyet gösteren ülkelerden biridir. NATO’nun güvenlik politikaları ve terörizmi algılama ve mücadele çabası günümüzde devam eden ulusal çıkar ve politikalar altında sürdürülmeye çalışılmaktadır.

Avrupa Konseyi kararlarında terörizm: Terörizm kavramı uluslararası arenada 1977’li yıllara kadar genel itibari ile siyasi bir suç olarak ele alınmış, bu suç hakkında ve suçlulara uygulanacak prosedürler detaylı olarak ele alınmamıştır.

İnterpol teşkilatının önemli sözleşmelerinden biri olan ayrıca suçlu iadeleri açısından genel prosedürleri belirleyen “Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (SIDAS)” 13 Aralık 1957 tarihinde hazırlanmıştır. Bu anlaşmaya göre siyasi suç işleyen şahıslar idam cezasının olmadığı ya da idam edilmeyeceğinin teminatı doğrultusunda suçlu iadesinin gerçekleştirilebileceğini belirtilmiştir. Anlaşmada siyasi suç işleyen kişilere yönelik uygulanacak iadeler, taraf devletin iç yargı organları insiyatifine

bırakılmıştır. Sözleşmenin bu maddesi ile özellikle terörizm suçu işleyen kişiler siyasal suçlu olarak değerlendirilmiş ve iadeleri tartışmalı bir hale getirilmiştir. İlgili ülkeler çoğu zaman ulusal çıkarlar doğrultusunda iadeleri, ulusal yargı kararlarını gerekçe göstererek iptal etmişlerdir.

Konsey 27.01.1977 tarihinde “Terörizmin Ortadan Kaldırılmasına ilişkin Strasburg Sözleşmesi”ni hazırlayarak 1978 yılında yürürlüğe koymuştur. Konsey ayrıca aşağıda belirtilen sözleşmeler ve protekolleri de yürürlüğü koymuştur:

- 15.05.2003 tarihli Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Değiştirilmesi Tadil Protokolü,
- 16.05.2005 tarihinde Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi,
- 16.05.2005 tarihinde Varşova’da yapılan zirvede imzaya açılan sözleşme 1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Konsey ayrıca terörizmin finansmanı, suçtan elde edilen gelirler vb. durumlar ile ilgili mekanizmalarda geliştirmiştir.

Avrupa Birliği kararlarında terörizm: Fransız İhtilali’ne kadar günümüz literatürüne göre terörizm olarak nitelendirilen suçlar Avrupa’da kendisini göstermiştir. Özellikle Fransız İhtilali ile dönüşüm yaşayan terörizm, tüm Avrupa için tehdit olmaya başlamış; ülkeler ulusal mücadelelerinin yetersizliğini 1972 yılında düzenlenen olimpiyatlarda gerçekleşen terör saldırılarıyla anlamışlardır.

Terörizm ile mücadelede uluslararası işbirliğinin zorunluluğunu anlayan Avrupa ilk olarak TREVI (*Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence, International*) grubunu oluşturarak terörizmle bütünsel bir mücadele çabası içerisine girmiştir. Yapısında içişleri bakanları, emniyet müdürleri vb. üst düzey yetkilileri barındıran TREVI grubu, terörizm ile mücadelede işbirliğinin artırılmasını amaçlamıştır. TREVI grubu aynı zamanda İnterpol’ün mevcut suç alanları ile ilgilenmesi sonucu İnterpol’ün mevcut suçla mücadele politikalarını yeniden tartışmalarına yol açmış; İnterpol’ün terörizm kavramını ele almasını zorunlu hale getirmiştir.

TREVI grubunun ardından 1993 yılında yürürlüğe giren ve topluluğun adını “Avrupa Birliği” olarak değiştiren Maastricht Anlaşması’nda çeşitli düzenlemeler yapılarak terörizmle mücadeleye yer verilmiştir. Birlik, özellikle karşılıklı uyum

yasaları çalışmaları ile birlikte birçok suç konusunda özellikle terör suçlarının iadesi konusunda karşılıklı anlaşmalar yapmışlardır.

Avrupa Birliği ülkeleri karşılıklı anlaşmalar sonucu Türkiye'nin de stratejik düzeyde ortaklığını oluşturduğu ve 27 ülkenin üye olduğu "EUROPOL" teşkilatını oluşturmuştur. Polisiye işbirliğini oluşturan EUROPOL, İnterpol teşkilatına nazaran daha bölgesel ve üye ülke uyum yasaları bağlamında terörizmle mücadeleyi daha etkin ele almıştır. EUROPOL, stratejik düzeyde Avrupa Komisyonu ve Avrupa Merkez Bankası kurumları ile işbirliği yapmaktadır. Ayrıca Dünya Gümrük Örgütü, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi ortaklık yapılan diğer kurumlar olup teşkilat operasyonel anlamda İnterpol gibi teşkilatlarla da işbirliği yapmaktadır.

4.12 Terörizmin Finansmanı

Terörizm, milattan önceye dayanan tarihine rağmen özellikle Soğuk Savaş sonrası devlet desteği olarak tüm coğrafyalarda dünya barışı için bir tehdit olmaya devam etmektedir. Ulusal ve uluslararası arenada bir tehlike olduğu herkes tarafından kabul edilen terörizmle uluslararası arenada mücadelesi için uluslararası işbirliğinin zorunluluğu tüm devletlerce kabul edilmektedir.

Terör örgütleri gelişen çağa ayak uydurmuşlar; teknoloji olarak kendilerini yenilemişlerdir. Buna paralel olarak gelişimleri ve eylem stratejileri konusunda daha fazla mali kaynağa ihtiyaç duymuşlardır. Asıl amaçları ekonomik gelir elde etmek olmayan terör örgütleri, siyasi hedefleri doğrultusunda finansal gelire önem vermişlerdir.

Terör örgütleri ihtiyaç duydukları mali kaynaklara yasal olan veya olmayan birçok yolla ulaşmaktadırlar. Devletler ulusal ve uluslararası arenada örgütlerin yaşam evrelerini belirleyen bu finansman konusu ile ilgili birçok ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler gerçekleştirmektedirler. Soğuk Savaş dönemi boyunca devletlerden mali desteğini alarak faaliyetlerini gerçekleştiren terör örgütleri büyük oranda finansal olarak devletlerin kontrolünde olduğu için eylemlerde buna bağlı olarak devlet kontrolü altında olmuştur. Ancak terör örgütlerinin mali isteklerinin sürekli artması sebebi ile kısmen devlet desteği azalmış, terör örgütleri kendi mali kaynaklarını yaratma arayışına girişmişlerdir.

Bu kaynaklar ve girişimler terör örgütlerinin buldukları ya da eylemlerini sürdürdüğü coğrafyaya göre şekillenmiştir. Örneğin uluslararası sınırlarda faaliyet gösteren terör örgütleri kaçakçılık vb. faaliyetlerde bulunur iken coğrafi olarak deniz kenarı olan coğrafyalarda faaliyet gösteren terör örgütleri korsancılık ve deniz yoluyla gerçekleştirilen kaçakçılık faaliyetlerinde bulunabilmektedirler. Bu kaçakçılığa en iyi örnek, çatışma bölgelerinden özellikle Avrupa'ya yasadışı yollarla deniz üzerinden gerçekleştirilen göçmen kaçakçılı faaliyetleri gösterilebilmektedir.

Terör örgütleri tarihte barınma olarak tercih ettikleri kırsal alanlardan barınmanın ve beslenmenin yetersizliği, lojistik desteklerin sert coğrafyalarla karşılaşması nedeniyle kısmen çıkmışlar ve şehir merkezlerini tercih eder hale gelmişlerdir. Kırsalda kullanılan uyuşturucu faaliyetleri ve kaçakçılığın kısmi olarak kısıtlanmasıyla örgütler tercihlerini insan odaklı eylemler ve ticari faaliyetler üzerine yapmışlardır. Ticari faaliyetler yapan, şirketler kurarak yasal yollardan gelir elde etmeye başlayan terör örgütleri çeşitli bağışlar adı altında kendilerine fon sağlamıştır. Türkiye gibi bazı ülkeler ve uluslararası teşkilatlar, bu fonların terör örgütlerince kullanıldığının tespiti halinde hangi işlemler yapılacağını ulusal ve uluslararası sözleşme ve mevzuatlarca belirlemişlerdir. Burada önemli olan husus ise fon tespiti yapan ülkenin hangi terör örgütlerine nasıl yaklaştığı konusudur. Çünkü bir devlet için terör örgütü olan bir grup, diğer bir devletin ulusal çıkarlar uğruna özgürlük savaşçıları olabilmektedir. Bu yüzden, örgütle silahlı mücadele kadar örgüte karşı yürütülen mali mücadele de bir o kadar zora girmektedir.

Terör örgütlerinin mali kaynaklarını ulusal ve uluslararası etki bazında şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Yasadışı faaliyetler,
- Yasal faaliyetlerden elde edilmiş olan gelirler,
- Dış devletlerce sağlanan mali kaynaklar.

Fonlarını yasal yollardan sağlayan örgütler bu fonların aktarımının devlet tarafından tespit edilememesi amacıyla gizleme yöntemlerine başvurarak aktarmaya çalışmaktadırlar. Bu dikkati çekmemek adına aklama suçuna benzer yollar kullanmaktadırlar. Aklama suçuna dair hususlara ise şu durumlar örnek gösterilebilir:

- Bir mal varlığının suç geliri olduğunu bilerek gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin kullanımının, hareketlerin veya mülkiyetin veya mal varlığına ilişkin hakların gizlenmesi veya olduğundan değişik gösterilmesi,
- Devletlerin kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına tabi olarak, teslim anında bu tür bir malın suç geliri olduğunu bilerek edinilmesi, bulundurulması veya kullanılması, bu maddede belirtilen suçlardan herhangi birini istemeye veya teşebbüse örgütlü olarak veya suç işleme konusunda anlaşarak yardım, yataklık, kolaylaştırmak ve yol göstermek suretiyle katılması aklama fiili olarak belirtilmiştir (MASAK, 2019).

Mali Suçları Araştırma Kurumu kısaca MASAK Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 1997 yılında karapara aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi amacıyla kurulmuş olup terörizmin finansmanı üzerinde çalışmalarını bilinmektedir. Yukarıda ayrımı yapılmış olan gelir kaynaklarından yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlere örnek olarak şunlar gösterilebilir:

- Uyuşturucu madde kaçakçılığı,
- Silah kaçakçılığı,
- İnsan kaçakçılığı,
- Sigara, ilaç vb. malların kaçakçılığı,
- Alkollü içecek kaçakçılığı,
- Gasp, hırsızlık, soygun,
- Yağmalama,
- Fideye amaçlı adam kaçırmak,
- Rehin alma,
- Haraç toplama,
- Kredi kartı dolandırıcılığı,
- Bilişim suçlarından elde edilen gelirler.

Yukarıda belirtilen faaliyetler yasadışı olup örgütlerin mali kaynaklarının büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Örneğin PKK, El-Kaide, Taliban gibi terör örgütleri için uyuşturucu ve silah kaçakçılığı son derece önem arz etmektedir. Örgütlere ait yasal faaliyetlerden elde edilen gelir kaynaklarına ise şunlar örnek gösterilebilir:

- Aidat ve bağışlar,
- Ticari İşletmeler,

- Kar amacı gütmeyen kurumlar,
- Yayın araçlarından elde edilen gelirler,
- Sosyal etkinlikler.

Son zamanlarda özellikle bilişim sektörünün gelişmesiyle adeta yeni medya araçlarına dönen Periscope, Instagram, Facebook, Youtube gibi sosyal medya araçları çeşitli şirketler aracılığı ile kullanıcılarına maddi imkan sunmaktadır. Özellikle şiddet içerikli ve terör saldırılarının sistem yapay zekaları tarafından tespit edilememesi ya da geç farkedilmesi, video yükleyen ya da canlı yayın yapan kişiye paralar kazandırabilmektedir. Günümüzde sosyal medya araçlarının kullanımının bilinçlendirilmesi ve bu araçların kısmen kontrolü son derece önem arz etmektedir. Yukarıda örnekleri verilen yasal yollardan elde edilen gelirler özellikle devletin üzerinde titizlik ile çalışması gereken en önemli konu başlıklarından biridir. Aklama suçu gibi yöntemlerle örgütlere fon sağlayan ticari şirket ve işletmeler terör örgütlerinin finansmanları noktasındaki yerlerini güçlendirmektedir. Sosyal etkinlikler adı altında para kazanmanın yanında, ideolojik eğitim ve sempati kazanmaya çalışan terör örgütleri sıkça bu yöntemle başvurumaktadırlar.

Çalışmanın ana başlıklarından biri oluşturan Türk Polis Teşkilatı, çeşitli ulusal ve uluslararası mevzuat ve sözleşmelere göre terörizmin finansmanı noktası ile de mücadele etmektedir. Türkiye’de terörizmin finansmanı ile ilgili işlemler şu yönetmelik ve kanunlara göre yürütülmektedir:

- 6415 sayılı Terörizmin Finansmanın Önlenmesi Hakkında Kanun,
- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun,
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu,
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu,
- Suç Gelirlerinin Aklanmasını ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik,
- Terörizmin Finansmanın Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.

Yukarıda belirtilen kanun ve yönetmelikler, Türkiye’nin terörizmin finansmanı suçu hakkında davranışlarını belirlemektedir. Türkiye, bu kanun ve yönetmeliklere göre ulusal ve uluslararası arenada finansman suçuyla mücadele etmektedir. Uluslararası arenada ise uluslararası işbirliğini gerçekleştiren ve terörizmin finansmanı suçunda suç ve suça karışanlar hakkında malvarlığının dondurulması, suçlunun iadesinin

sağlanması vb. tedbirler ve işlemler çeşitli teşkilatlarca sağlanmaktadır. Bu teşkilatlara örnek olarak;

- Birleşmiş Milletler,
- Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu,
- Avrupa Birliği,
- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)–Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Mali Eylem Görev Grubu (FATF),
- G20 gibi teşkilatlar gösterilebilir (MASAK, 2019).

Yukarıda anlatılan terörizmin finansmanı ve aklama suçunun yolları birbiri ile zaman zaman kesişse de aklamada önemli olan hususun “fon”un hangi kaynaktan geldiğidir. Kaynak aklama suçunda daha önceliklidir. Terörizmin finansmanı suçunda ise bu fonun hangi amaçla kullanıldığıdır. Fonun yasal kaynaklardan elde edilse bile onun terör eylemlerinde kullanılması fonu yasadışı yapmaktadır.

Sonuç olarak terör örgütleri tarihte finansman arayışlarını girdiği gibi bundan sonraki süreçte de arayış içinde olacaktır. Bu arayış içinde çeşitli kişi, grup veya devletlere yaklaşacak olan terör örgütlerinin faaliyetlerinin takibi oldukça önemlidir.

4.13 Değerlendirme

Soğuk Savaş’ın son dönemlerinden sonra güvenlik algılamalarındaki değişim, merkeze sadece devleti değil; birey, toplum, insan hakları, uzay, siber güvenlik vb. kavramları da koyarak güvenlik algılamalarında yeni konseptlerin oluşumuna neden olmuştur. Soğuk Savaş dönemi mücadelesi olan ulusal mücadele, bilişim alanında görülen gelişimlerin etkisiyle yetersiz kalmış; küresel bir tehdit haline dönen terörizm konusunda uluslararası mücadelenin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Terör örgütleri Soğuk Savaş dönemi sonrası dış devletlerce destek görmüş, teknolojik gelişmelerin etkisiyle yeni eylem stratejileri ortaya koymuşlardır. Şiddet eylemi tarihsel süreç içerisinde siyasi hedef için sadece birer araç olarak kullanılır iken gün geçtikçe eylem şiddetini arttıran teröristler için hem bir araç, hem de amaç haline dönüşmüştür. Yapılan saldırılar, uygulanan uzun dönemli sistematik şiddet hareketleri; toplu ölümleri hedefler hale gelmiştir. Teknolojik gelişmeler; haberleşme, silah teknolojisi ve bu silahlara ulaşmada yaşanan kolaylıklar vb. durumları ortaya çıkarmıştır. Geçmiş dönemde meydana gelen olaylar göz önüne

alındığında teknolojik gelişmelerin yansımaları hızlı bir şekilde silah teknolojilerinde görülmüş ve üretilen silahların kullanımı neticesinde ciddi sivil kayıplar meydana gelmiştir (Altuntaş, 2009: 156).

Terörizmin sadece Soğuk Savaş sonrası serüvenini ele almak konunun anlaşılmasını açısından ve mücadelenin etkinliği açısından eksiklik yaratacaktır. Terörizmin tarihsel süreç takibinin yapılması, yaşanan her evre ve gelişimin takip edilmesi terörizm tehdidinin yaşanan teknolojik, sosyal vb. birçok unsurunda etkisiyle hangi yöne evrileceğinin en büyük ipucunu verecektir. Çünkü tarihsel kronoloji içerisinde hiçbir olay tamamen birbirinden bağımsız gerçekleşmemiş; ya sorunlar sorunları meydana getirmiş ya da farklı coğrafyalarda yaşanan farklı sorunlar aynı kaynaktan beslenmişler ve aynı sonuçları ortaya çıkarmışlardır.

21. yüzyıl itibari ile güvenlik algılamalarındaki ve terörizm kavramındaki değişimler insan haklarının da gelişmesiyle ulusal ve uluslararası mücadeleyi multidisipliner bir yapıya dönüştürmüştür. Devletler mücadeleyi özgürlük-güvenlik dengesi içerisinde, insan haklarına saygı duyarak gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. İnsan hakları günümüzde artan bir öneme sahip olmuş sadece devletler tarafından değil, toplumlar arasındaki uçurumu açmak istemeyen terör örgütleri açısından da zaman zaman önem verilen bir kavram olmuştur.

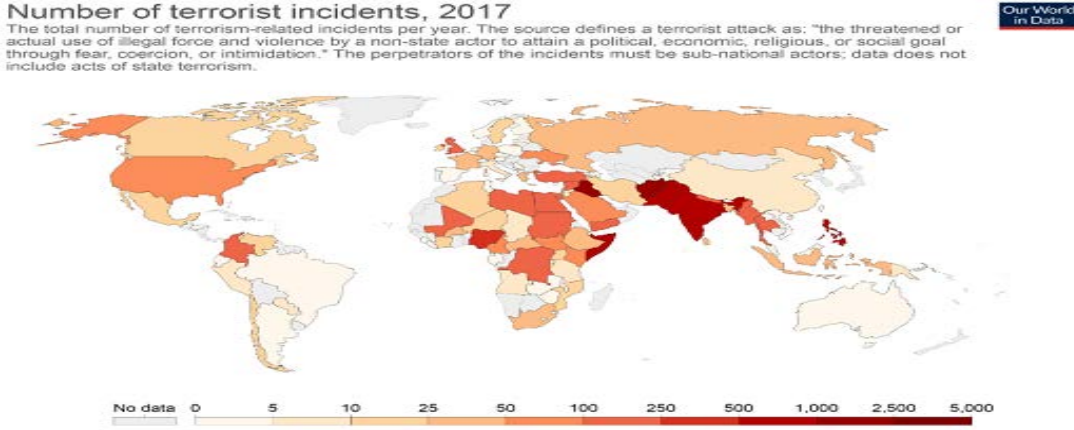
İnsan haklarına verilen bu çift taraflı önem, ilk olarak düşünüldüğünde devlet nezdinde mücadeleyi arttırıcı ya da eylemler ve saldırılar sonucu yaşanan kayıp ve zararda istatistiksel olarak düşüş sağlayacağı düşünülse de terörizmin genel yapısı, teröristin psikolojisi ve kullandığı araçlar göz önüne alındığında beklentiyi boşa çıkarmaktadır. Tarihsel süreçte görülen devletlerin terörizm ile mücadele stratejisi olan sert, öldürücü askeriye ve polisiye tedbir ve operasyonlar; kısa zamanda devlet için avantaj sağlar iken yaşatılan toplumsal zararların sonucu, terör örgütleri açısından avantaj sağlayan bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Devletlerin sadece askeriye ve polisiye tedbir ve operasyonlarla bu tehdidi ortadan kaldırmayacağı, terörizmin tarihsel süreci düşünüldüğünde açıkça ortadadır. Ulusal ve uluslararası mücadele son derece hassas ve çok yönlü olmalıdır. Terörizmin nedenleri göz önüne alındığında bu sorunun çözümü için sadece ulusal boyutta gösterilen çabanın büyük ölçüde etkisiz kaldığı ortadadır ve uluslararası işbirliğinin zorunluluğu son derece önemlidir.

Yukarıda bahsedilen uluslararası işbirliğini sağlayan uluslararası teşkilatlar, uluslararası antlaşma ve sözleşmelerin önemini bir kez daha öne çıkarmaktadır. Uluslararası mücadele gösteren uluslararası teşkilatların kendi mevzuatlarında üye devletler tarafından ortak bir terörizm ortaya konulamayışı terörizmle mücadelenin önündeki en büyük engeli oluşturmaktadır. Diğer yandan uluslararası antlaşmalar devletlerin uluslararası siyasi arenada hareketlerini belirleyen araçlardır.

Devletlerin siyasi anlamda oynadığı roller de terörizm ile mücadele politikasını şekillendirmektedir. Bir devletin uluslararası arenada öne çıkardığı bir kişi ya da grubu daha sonra değişen siyasi konjektürde bu kişi yada grupları aynı ulus terör örgütü mensubu şahıs yada grup olarak adlandırabilmektedir. Örneğin Güney Afrika Cumhuriyeti Başkanı Nelson Mandela buna en iyi örnektir. Yıllarca terörist olarak atfedilen Mandela daha sonra gelişen siyasi konjektürde bu sınıftan çıkarılarak Nobel Barış Ödülü'ne layık görülmüştür. Devletlerin anayasaları o toplumu oluşturan değerler doğrultusunda oluşturmaları devletlerin terörizm tanımını noktasındaki tutum ve davranışını da etkilemektedir. Uluslararası güvenlik noktasında devletlerin diplomasi anlayışlarını ve bu konuda atacağı adımları belirleyen felsefeler ve yaklaşımlar devletlerin uluslararası teşkilatlardaki rollerini de belirlemektedir. Aslında bilerek oluşturulan bu gri-keyfi alanlar sadece terörizm noktasında değil devletleri uluslararası herhangi bir sorun noktasında rahatça hareket kabiliyeti kazanma adınada rol oynamaktadır.

Uluslararası antlaşmalarda terörizm üzerine bağlayıcı maddelerin oluşturulamaması uluslararası mücadeleyi yetersiz bırakmaktadır. Uluslararası özellikle güvenlik konusunda imzalanan antlaşmalarda terörizm tehdidine karşı yürütülecek politikaların bulunması oldukça önemlidir. Son olarak uluslararası sözleşmelerin bağlayıcı bir yönünün olmayıp sadece tavsiye edici nitelikte olması, devletlerin ulusal çıkarları doğrultusunda terör örgütlerini taşeron olarak kullanmalarının önüne set çekememektedir. Bu durumu ispatlayacak nitelikte istatistiksel alıntılara göz atıldığında, terör saldırılarından yaralananlar, ölüm sayıları vb. durumlar incelendiğinde konunun çözüme kavuşması adına araştırmaların yapılmasının önemi görülmüştür. Aşağıda ourworldindata.org adresinden alınan istatistikler incelenmiştir. Şekil 4.4'te belirtilen bölgesel terör saldırısı yoğunluk haritası incelendiğinde, saldırıların hemen hemen tüm coğrafyalarda yaşandığı ancak yoğunluğun Ortadoğu, Afrika Bölgesi ve Asya Kıtasında yaşandığı görülmektedir.

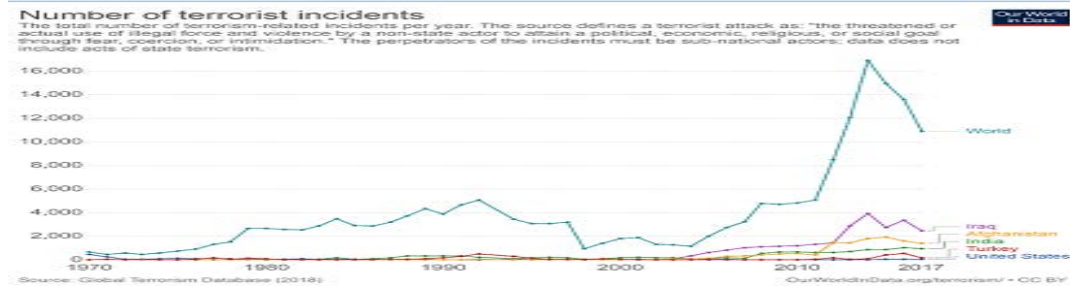
Terörizmin ekonomik, sosyal ve mezhepsel boyutları düşünüldüğünde araştırmanın verdiği bilgileri kanıtlar niteliktedir. Afrika Kıtası'nda yaşanan sosyal, ekonomik vb. sorunlar terör olaylarının yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Yine Ortadoğu ele alındığında yüzyıllardır süregelen mezhepsel çekişmeler çok sayıda terör saldırısına ve bu saldırılar sonrası yaralanmalara ve ölümlere sebep olmuştur.

Şekil 4.5: Bölgesel terör saldırısı yoğunluk haritası

Kaynak: Our World In Data (2019), Number of Terrorist Incidents, 2017, <https://ourworldindata.org/terrorism>

Haritada belirtilen yoğunluk renklendirilmesi terör saldırılarının sayısı ile doğru orantılı olarak oluşturulmuş, saldırı sayısı devlet dışı bir aktör tarafından yasadışı güç ve şiddetin, tehdit, zorlama veya korkutma yoluyla siyasi ekonomik, dini ya da sosyal bir hedef için tehdit ettiği ya da kullanılması olarak tanımlanmıştır. Veriler devlet terörü eylemlerini içermemiştir.

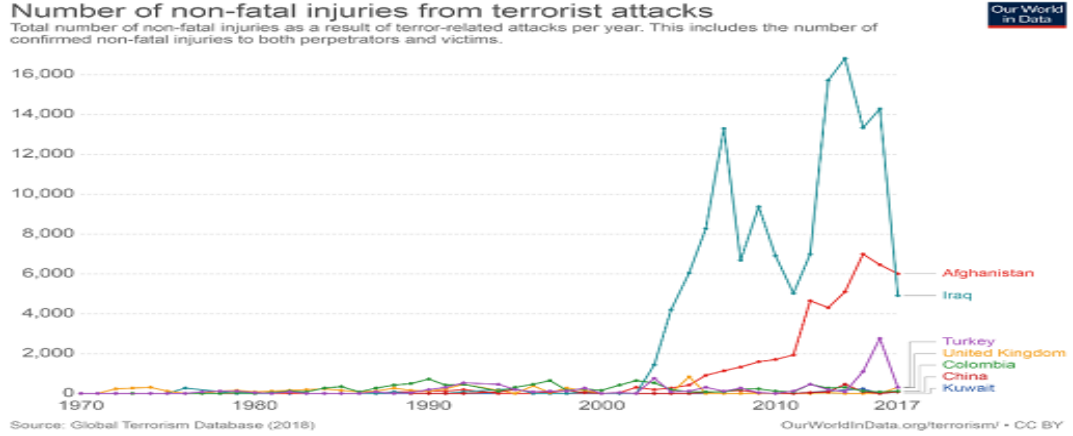

Şekil 4.6: Dünyadaki terör saldırısı sayıları

Kaynak: Our World In Data (2019), Number of Terrorist Incidents, <https://ourworldindata.org/terrorism>

Şekil 4.5'te görüleceği üzere terör saldırıları dünya genelinde özellikle 2017 yılında ve sonrasında zirve görmüş ve 2000'li yıllara kadar olan istatistiksel sayının altına düşmemiştir. Gelişmiş ülkeler içerisinde sayılan Amerika Birleşik

Devletleri'nde yaşanan terör saldırı sayıları minimum düzeyde seyretmiş; Irak, Afganistan gibi ülkeler bölgesel geri kalmışlık ve istikrarsızlık nedeniyle çok sayıda terör saldırısı yaşamıştır. Yaşanılan bu terör saldırıları sonucu çok sayıda insan yaşamını yitirmiştir. Ölümle sonuçlanan terör saldırıları sonucu meydana gelen kayıplar Şekil 4.6'da gösterilmiştir.

Şekil 4.7: Terör saldırılarından kaynaklanan ölüm sayısı

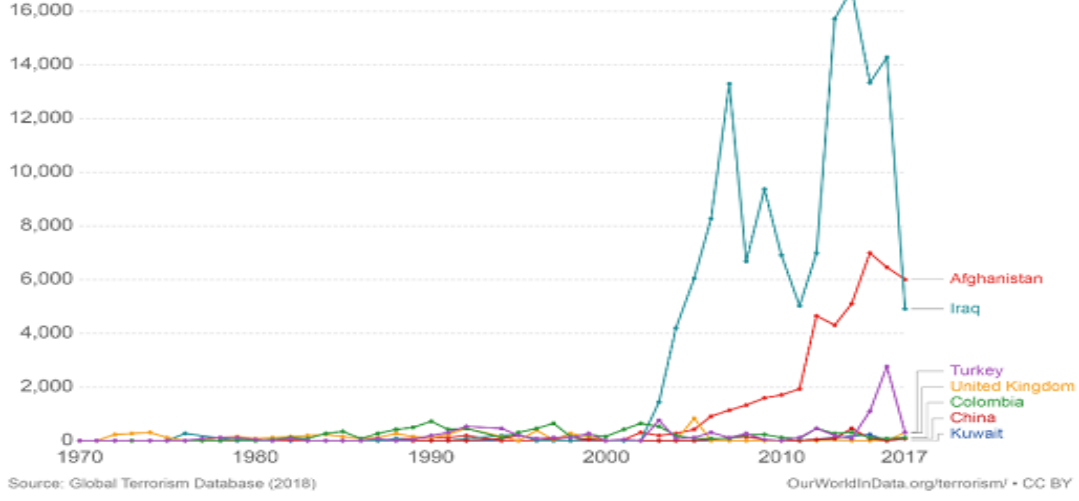
Kaynak: Our World In Data (2019), Number of non-fatal injuries from terrorist attacks, Terrorist Incidents, 2017, <https://ourworldindata.org/terrorism>

Şekil incelendiğinde sayısal veriler, terörizmin yaşanma olasılığı yüksek olan istikrarsız yönetim ve bölgesel geri kalmışlığı yansıtmaktadır. Özellikle Afganistan, Irak, Kolombiya gibi ülkelerde ölüm sayıları oldukça yüksektir. Türkiye’de, 2015-2018’li yıllarda PKK terör örgütüne karşı yürüttüğü operasyonların da etkisi ve bombalama eyleminin sonucu çok sayıda sivil ve kamu görevlisini yitirmiştir. Şekil 4.7’de ise bu terör saldırıları sonucu yaşanan yaralanma olayları gösterilmiştir. Şekilde belirtilen terör eylemleri sonucu yaralı sayısı ve terör sonucu yaşanan ölüm sayılarıyla benzerlik göstermektedir. Ülkeler temel alındığında benzer ülkeler aynı sonucu yaşamışlardır.

Number of non-fatal injuries from terrorist attacks

Total number of non-fatal injuries as a result of terror-related attacks per year. This includes the number of confirmed non-fatal injuries to both perpetrators and victims.

Our World
in Data

Şekil 4.8: Terör saldırılarından kaynaklı yaralı sayısı

Kaynak: : Our World In Data (2019), Number of non-fatal injuries from terrorist attacks, Terrorist Incidents, 2017, <https://ourworldindata.org/terrorism>

Yukarıdaki şekillerde anlatılmaya çalışılan terörizmin etkileri günümüzde sürmektedir. Şekillerde belirtilen sayılar devlet terörünü temel almadığı düşünüldüğünde manzara daha korkutucu olmaktadır. 1970-2017 yılları arasını temel alan istatistiksel sayılar terörizmle mücadelede günümüze kadar atılan adımlar olan ulusal mücadele ve uluslararası işbirliğinin yetersizliğini gözler önüne sermektedir.

5. TÜRK EMNİYET TEŞKİLATI İLE İNTERPOL ARASINDA ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON FAALİYETLERİ

Çalışmanın bu aşamasında terörizmle uluslararası işbirliği sağlanan uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (İNTERPOL) ve Türk Emniyet Teşkilatı arasındaki ilişkinin tarihçesi ve Türk Emniyet Teşkilatı'nın bünyesinde bulunan ve İnterpol ile olan işbirliğini sağlayan İnterpol-Europol Daire Başkanlığı ele alınacaktır.

5.1 Türkiye'nin Uluslararası Suçla Mücadele Alanındaki Ülke Yapılanması ve Uluslararası İşbirliğinin Tarihçesi

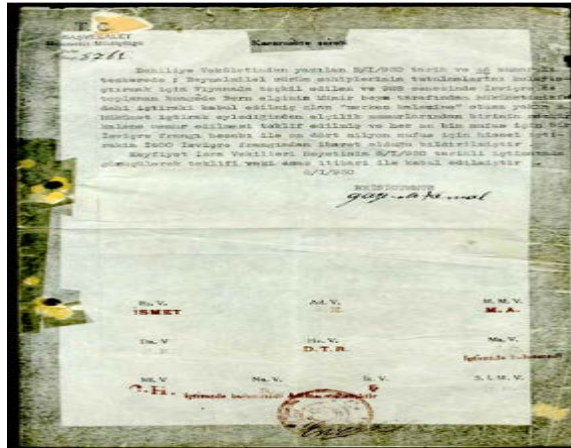
İnsanlık tarihi ile başlayan suç kavramı tarihin her döneminde farklılık göstermiş, gelişen teknoloji, kişisel ihtiyaçlar, ulaşım imkanları, toplu yaşam vb. faktörlerle birlikte ulus devlet sınırlarından çıkarak uluslararası bir boyut almıştır. Ulusal düzeyde suç ve suçlu ile mücadele noktasında ülke içi kurumlar arası etkin koordinasyon ve bilgi paylaşımı sonucu başarıya ulaşılabilmektedir. Zamanla bir suçun birden fazla ülke ya da ülke vatandaşını etkilemesi veya birden fazla ülke yasal mevzuatını ilgilendirmesi sonucu uluslararasılaşan suç kavramı ile mücadelede uluslararası işbirliği zorunlu hale gelmiştir. Uluslararasılaşan suçla mücadelede uluslararası işbirliği koordinasyonunu sağlayan uluslararası teşkilatlar, bu mücadelenin mihenk taşlarından birini oluşturmaktadır.

İşte bu uluslararası işbirliği zorunluluğundan doğan, ilk adımı Roma Konferansı ile atılan ve Monaco Prensi I. Albert'in ortaya koyduğu adımlarla Monaco'da 16-18 Nisan 1914 yılında I. Uluslararası Kriminal Polis Kongresi ile birlikte uluslararası polis işbirliğinin temelleri atılmıştır. 1914 yılında I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi üzerine geliştirilemeyen uluslararası polis işbirliği etkin rol oynayamamıştır. Savaş sırasında artan savaş suçları ve bu suça bulaşanların sayısının hızla artması, savaş sonrası uluslararası polis işbirliğinin geliştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Bunun üzerine 20 ülkenin katıldığı 1923 yılında Viyana'da toplanan II. Uluslararası Kriminal Polis Kongresi'nde Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (İNTERPOL) kurulmuştur.

2018 yılı itibari ile 87. Genel Kurul toplantısını yapan İnterpol “Vanuatu” ve “Kiribati” ülkelerinin üyeliklerini Dubai de yapılan toplantıda kabul etmiştir. Üye iki ülkenin de katılımıyla 194 üye sayısına ulaşan İnterpol, en büyük uluslararası teşkilat konumuna yükselmiştir. Üye sayısının artışı işbirliği açısından avantaj gibi görülse bile beraberinde birçok dezavantajı da getirmektedir. Üye ülkelerinin rejim yapıları, demokrasiye yaklaşımları ve yasal mevzuatlarındaki aşırı farklılıklar, teşkilatın uluslararası adli yardımlaşmalar hususunda zorluklar çıkarmaktadır. Belirtilen farklılıklara ve zorluklara rağmen İnterpol, adi suçlar ve son zamanlarda özellikle terörizmle mücadele konusunda maksimum işbirliğini amaçlamaktadır.

194 üye ülkeden oluşan teşkilatın bir üyesi olan Türkiye, bulunduğu jeopolitik konumu ile teşkilat adına bütün suç türleri adına kilit bir rol oynamaktadır. Türkiye, 10 Nisan 1928 tarihinde Bern/İsviçre’de yapılan İnterpol kurul toplantısında Viyana Sefareti ikinci katibi Muzaffer Kamil Bey tarafından temsil edilmiş; daha sonraki gözlemci sıfatıyla katıldığı birkaç toplantıya müteakip resmi olarak Mustafa Kemal Atatürk’ün imzasını taşıyan 1930 tarihli kararname ile teşkilata üye olmuştur (İnterpol-Europol Daire Başkanlığı, 2019).

Şekil 5.1: 1930 Tarihli Kararname

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü (2019), <http://www.interpol.pol.tr/Sayfalar/kararname.aspx>

Üyelik, 08.01.1930 tarihinde 8761 sayılı kararname ile kayda geçmiştir. 1930 yılında ilk olarak Türk İnterpol Milli Merkez Bürosu olarak faaliyete başlamıştır. Zamanla jeopolitik konumunda etkisiyle işlem hacmi artan büro 1972 yılında şube müdürlüğüne dönüştürülmüştür. Şube müdürlüğü seviyesinden 1988 yılında ise daire başkanlığı seviyesine yükseltilmiştir.

İnterpol-Europol Daire Başkanlığı sahip olunan milli mevzat, İnterpol ana tüzüğü, ve taraf olunan uluslararası işbirliği sözleşmelerine bağlı kalarak uluslararası seviyede suçun önlenmesi, suçlunun takibinin yapılması, suçlunun yakalanması, suçlunun yargılanması için iadesi veya yargıya teslim edilmesi gibi işlemleri yürütmektedir. Türkiye tarafından çeşitli suçlar hakkında hazırlanan bültenlerin gerek görüldüğünde İnterpol Genel Merkezi'ne ve üye ülkelere bu bültenlerin dağıtımının yapılmasında rol oynamaktadır.

16 Mayıs 2008 tarihi Bakanlık onuru ile de 1929 tarihli Cenevre Sözleşmesi uyarınca başkanlık Avrupa Birliği uyum sürecinde Avro sahteciliği konusunda suç kayıtlarının tutulması, paylaşımı ve analizi ile bu bilgilerin merkezileştirilmesini sağlamak üzere Avrupa Komisyonu ve üye ülkelere muhatap “Ulusal Merkez Ofisi (*National Central Office*)” olarak görevlendirilmiştir.

Türkiye, uluslararası suç ile mücadele konusunda sadece İnterpol ile değil, stratejik düzeyde üyesi olduğu Avrupa Birliği Polis Teşkilatı (*European Police Office-EUROPOL*) ile de işbirliği yapmaktadır. Çalışmanın ana hatları ve konu sınırlaması göz önüne alınarak sadece İnterpol Teşkilatı ve İnterpol Daire Başkanlığı ele alınmıştır. Uluslararası suç ve suçlularla mücadelede “Ulusal ve uluslararası düzeyde maksimum işbirliği” parolası ile görevini yürüten İnterpol-Europol Daire Başkanlığı, uluslararası polis işbirliği teşkilatları ve diğer ülkelerle birlikte koordineli ve etkin işbirliği ile suçun uluslararası mücadelesine katkı sağlamaktadır.

5.2 İnterpol-Europol Daire Başkanlığı Teşkilat Yapısı ve Çalışma Düzeni

İnterpol-Europol Daire Başkanlığı yapısı, gelişen ve değişen şartlara bağlı olarak sürekli olarak kendisini geliştiren suç şebekelerine karşı zamanla kendisini geliştirmiştir.

Günümüz itibari ile daire başkanlığı;

- Uluslararası Kaçakçılık Şube Müdürlüğü,
- Uluslararası Terör Şube Müdürlüğü,
- Uluslararası Asayiş Şube Müdürlüğü,
- Uluslararası Adli Yardımlaşma Şube Müdürlüğü,
- Strateji Geliştirme ve Destek Şube Müdürlüğü,
- Uluslararası Haberleşme ve Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü,

- Europol-Sirene Şube Müdürlüğü,
- Uluslararası Araştırma Şube Müdürlüğü olmak üzere bünyesinde 7 şube müdürlüğü ve şubelere bağlı yeterli sayıda alt birimlerden oluşmaktadır (İnterpol-Europol Daire Başkanlığı, 2019).

Daire başkanlığında görev alan personel iyi derecede yabancı dil bilmekte; bilgisayar yeteneği donanımsal ve yazılımsal bakımından iyi derece olan, ulusal ve uluslararası mevzuatlar konusunda eğitim almış profesyonel memurlar görev yapmaktadır.

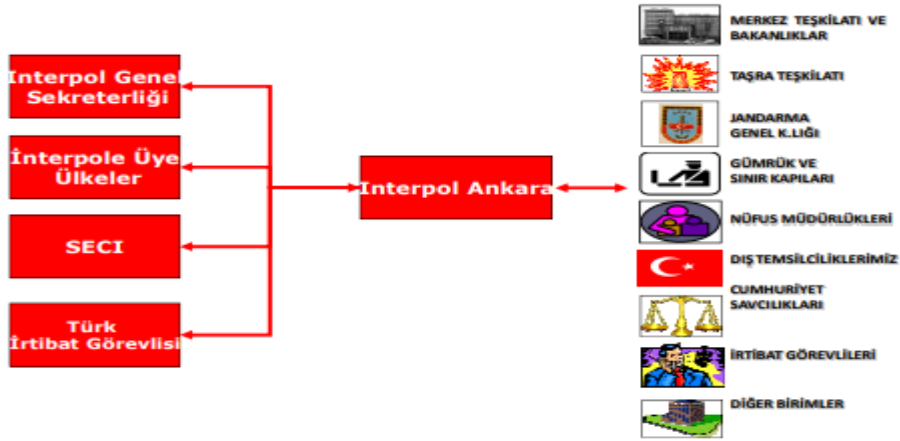

Şekil 5.2: İnterpol-Europol Daire Başkanlığı yapısı

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü (2019), <https://www.egm.gov.tr/interpol/birimlerimiz>

Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol-Europol Daire Başkanlığı Merkezde görev alırken bu Daire Başkanlığı'na bağlı taşrada İstanbul Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü ve Antalya Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü olmak üzere iki adet şube müdürlüğü bulunmaktadır. Bu şube müdürlükleri, Daire Başkanlığı'na bağlı olarak uluslararası suç ve suçlu ile mücadeledeki gerekli adli ve idari işlemleri yürütmektedir. İnterpol Teşkilatı ve İnterpol-Europol Daire Başkanlığı arasındaki irtibat aşağıdaki şekilde anlatılmıştır.

İRTİBAT ŞEMASI

Şekil 5.3: İrtibat Şeması

Kaynak: Demir, C. (2010). “Uluslararası Polislik Hizmetleri Bağlamında Türk Emniyet Teşkilatı ile Europol ve İnterpol işbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri”, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 99.

Daire Başkanlığı, İnterpol Genel Merkezi’nden aldığı bilgileri konunun içerik ve gereğine göre ulusal sınırlar içinde bulunan diğer kurumlar ile birlikte işbirliği yaparak adli ve idari işlemleri yürütmektedir. Şekil 5.3’te belirtilen şemada bulunan ulusal kurumlarla İnterpol-Europol Daire Başkanlığı arasındaki ilişkiler, ulusal mevzuatlarla tanımlanan yetki ve yasal sorumluluklarla düzenlenmiştir. Daire Başkanlığı, başta terörizm olmak üzere tüm suç türleriyle etkin bir şekilde mücadele etmektedir.

5.2.1 İnterpol-Europol Daire Başkanlığı’nın Amaç ve Görevleri

İnterpol-Europol Daire Başkanlığı’nın görevleri yasal mevzuatlarca belirlenmiştir. Daire Başkanlığı (2019)’nın resmi internet sitesinden alınan bilgilere göre İnterpol-Europol Daire Başkanlığı’nın temel amaçları aşağıda sıralanmıştır:

- İnterpol Genel Sekreterliği ve üye ülke polis teşkilatları nezdinde Türk Polis Teşkilatı’nı temsil etmek,
- Uluslararası suç ve suçlulara karşı üye ülke polis teşkilatlarınca verilen mücadelenin bütünleştirilmesi ve bu alanda gerekli işbirliğinin tesis edilmesini sağlamak,

- Uluslararası mahiyet arz eden her türlü suçla etkili bir mücadele amacıyla yurtiçi ve yurtdışı birimler arasında gerekli temas ve koordineyi sağlama,
- Yurtdışına kaçtıkları belirlenen sanık, hükümlü ve firari şahısların uluslararası düzeyde araştırılarak yakalanmaları ve yurda iadeleri için ilgili birimlerle koordineli olarak gerekli işlemleri yapmak,
- Yurtiçinde suç işleyen yabancılarla ilgili işlemleri yapmak,
- Yurtiçinde suç işleyip yurtdışına kaçan Türk vatandaşları ile ilgili gerekli işlemleri yapmak,
- Yurtdışında suç işleyen Türk vatandaşlarının işlemlerini yapmak,
- Yurtdışında Türkiye aleyhine suç işleyen şahıslar ile ilgili işlemleri yapmak,
- Uluslararası düzeyde iadesi amacıyla arananlar, takip altında bulunanlar, kayıp şahıslar, her an suç işlemey meyilli sabıkalılar, kimliği meçhul cesetler, ilk defa ortaya çıkarılan suç teknikleri ve kayıp eşyalar hakkında Kırmızı, Yeşil, Sarı, Mavi, Siyah, Modüs Operandi ve Kayıp Eşya Bültenleri çıkarmak ve takibini yapmak (İnterpol-Europol Daire Başkanlığı, 2019).

Yukarıda amaç ve görevleri belirtilen İnterpol-Europol Daire Başkanlığı terörizm dışında ayrıca şu suçlarla da mücadele etmektedir:

- Bozulma,
- Sahte para birimi ve belgeler,
- Çocuklara karşı suçlar,
- Kültürel miras suçu,
- Siber suç,
- Uyuşturucu kaçakçılığı,
- Organize suçlar,
- Çevre suçu,
- Mali suç,
- Yasadışı ateşli silahlar ticareti,
- İnsan kaçakçılığı,
- Yasadışı mallar.

Terörizm dışında yukarıda belirtilen suçlar, aynı zamanda terörizm ile doğrudan ve dolaylı olarak ilişki içinde olmaları sebebiyle teşkilatın bu suçlarla mücadelesi en az terörizm ile olan mücadelesi kadar önem arz etmektedir. Bu suçlardan bazıları terör

örgütleri adına silah desteği sağlarken diğer suçlar büyük oranda terör örgütleri adına mali kaynak oluşturmaktadır.

5.3 İnterpol-Europol Daire Başkanlığı'nın Uluslararası Terörizmi Engellemedeki Rolü ve Önemi

Türkiye uzun yıllardır çeşitli terör gruplarıyla yurtiçinde ve yurtdışında mücadele vermektedir. Örnek verilecek olursa PKK, MLKP, TİKKO, Hizbullah, DHKP-C, YPG, PYD, YPJ vb. çeşitli franskiyonlara sahip terör örgütleriyle yurtiçinde ve yurtdışında mücadele etmektedir. Terörle mücadelede yürüttüğü çalışmalar neticesinde sahip olduğu kurumlar nezdinde büyük bir tecrübeye sahip olduğu görülmektedir. Bünyesinde bulundurduğu bir kurum olan ve İçişleri Bakanlığı bünyesinde yurtiçinde güvenliği ve asayişini sağlamakla görevli Emniyet Genel Müdürlüğü, sahip olduğu tarihi itibarıyla düşünüldüğünde, suç ve suçlu ile mücadelede geniş bir bilgi veri tabanına sahiptir. İnterpol-Europol Daire Başkanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir daire başkanlığıdır.

İnterpol-Europol Daire Başkanlığı kuruluşundan bu yana adi suçlar yanında özellikle terörizm ile mücadelede etkin bir rol oynamaktadır. Daire Başkanlığı, Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (İNTERPOL) Genel Mekezi ve ulusal kurumlar arasında sağlanan etkin işbirliği adına adeta köprü görevi yürütmektedir. Türkiye'nin jeopolitik coğrafyasını yansıtan Daire Başkanlığı, terörizm konusunda sahip olduğu yetkiler kapsamı ve tabii olduğu yasal mevzuatlarca belirlenen görevlerini adli ve idari olarak yürütmektedir. İnterpol Daire Başkanlığı ve bağlı şube müdürlükleri, genel olarak Adalet Bakanlığı ile aktif çalışmaktadır. Her ne kadar sadece bilgi paylaşımından sorumluymuş gibi görünse de, İnterpol-Europol Daire Başkanlığı ve ona bağlı şube İnterpol-Europol Şube Müdürlükleri, adi suçlar ya da terörizm gibi suçlar konusunda ilgili kolluk birimlerince fiziki takip ve operasyonlar yapmaktadır. Cnnturk.com'un 22.02.2019 tarihli sayfasına taşıdığı haberde "Bursa'da terör örgütü DEAŞ'a yönelik düzenlenen operasyonda gözaltına alınan ve 'Kırmızı Bülten' ile arandığı belirlenen Lübnan asıllı Danimarka asıllı bir şahıs Türkiye'den sınırdışı edilerek İnterpol'e teslim edilmiştir" (CNN Türk, 2019) şeklinde belirtilmiştir. Haberden de anlaşılacağı üzere İnterpol-Europol Daire Başkanlığı, ilgili birimlerle koordineli olarak terör örgütleri mensupları hakkında aktif çalışmalar yapmaktadır.

Daire Başkanlığı'nın mücadele gösterdiği suç alanlarına bakıldığında terörizmi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen finansman mücadelesinden, terörizmin insan kaynağına kadar suçla mücadele göstermektedir.

6. İSTANBUL İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ İNTERPOL-EUROPOL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ULUSLARARASI TERÖRİZM VE TERÖRİZMİ BESLEYEN SUÇLAR ÜZERİNE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ FAALİYETLERİN İNCELENMESİ

İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü'nün faaliyetlerinin incelenmesinin öncesinde şube müdürlüğünün adi suçlar ve terörizm ile mücadele noktasında görev aldığı coğrafyayı tanımlamak konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. İstanbul 2019 yılı itibari ile Türkiye'nin en kalabalık şehridir ve yapısında bulundurduğu tarihi ve doğa güzellikleri ile her yıl çok sayıda yabancı turisti kendine çekmektedir. Avrupa ve Asya kıtalarını birbirine bağlayan İstanbul, sahip olduğu boğaz ile de deniz ticareti ve deniz seyehati için müsait şehirlerden biri olmuştur. Şehir, çok sayıda yerli ve yabancı nüfusu bünyesinde barındırmaktadır. Demografik yapısı itibari ile çok renkli olan bu şehirde huzur, asayiş ve güvenin sağlanması son derece önemlidir. İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü, tarihi itibari ile taşrada bulunan diğer İl Emniyet Müdürlükleri'nden farklı olmuştur. Osmanlı döneminde merkezden ayrı bir yapılanma olan İstanbul Polisi, İstanbul'un asayiş ve güveni için çeşitli projeleri hayata geçirmişlerdir. Ulusal düzeyde profesyonel bir bakış açısı ile görev yürüten İstanbul Polisi, sahip olduğu suç ve suçlu hakkındaki tecrübeleriyle etkin bir mücadele sürdürmektedir. İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü İnterpol Şube Müdürlüğü de, İstanbul Emniyeti bünyesinde ulusal ve uluslararası suç ve suçlu ile mücadele gösteren birimlerden biridir.

İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü, merkezde İnterpol-Europol Daire Başkanlığı'na bağlı olup uluslararası suç ve suçlu ile mücadele adına gerekli işlemlerin yürütüldüğü yerdir. Sadece İstanbul adına değil, diğer taşrada bulunan coğrafyalarda işlenen uluslararası suç ve suçlu ile mücadelede görev almaktadır. Bu görev tanımı içerisinde yazışma, takip, kısıtlı da olsa operasyon yapan İnterpol Şube Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı düzeyinde de İnterpol Genel Merkezi ile etkileşimde bulunmaktadır. Türkiye sınırları içinde oluşan ya da yurtdışında oluşup Türkiye sınırları içerisine kaçan uluslararası suçlunun İnterpol tarafından arandığının

tespitinin ardından kişinin yakalanması ile birlikte çeşitli işlemleri yürütmektedir. Bu işlemler, suçlu eğer Türkiye sınırları içerisinde de suç işlemişse Türkiye yasal mevzuatlarınca ayrıca yargılanırken suçlunun Türkiye sınırları içerisinde herhangi bir suça bulaşmaması ve yasal yollarla ülke sınırları içerisine girmiş olduğunun tespitinin yapılması halinde eğer kişi yakalanırsa hakkında çıkarılan bültenlere göre hareket edilir. Bu durumda, yürütülen işlemler bazen yer tespitinin yapılması bazen ise yakalanarak ilgili üyeye iadesinin gerçekleştirilmesi vb. işlemlerdir.

Konunun bu başlığının amacı, çalışmanın bu kısmına kadar anlatılan terörizmle ve onu besleyen diğer suçlarla uluslararası düzeyde yapılan işbirliğinin önemine vurgu yapmaktır. Bu uluslararası işbirliğine Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol Teşkilatı ele alınarak vurgu yapılmıştır. Konunun ispatı açısından ise 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü İnterpol Şube Müdürlüğü'nden dilekçe ile alınan bazı istatistiksel veriler incelenmiştir. Ayrıca incelemelerde kullanılacak olan harice iade, harice transfer, hariçten iade, hariçten transfer, transit geçişler ifadeleri incelemeye geçilmeden önce örnek verilerek anlatılmaya çalışılacaktır.

Harice İade: Örneğin Almanya'da suç işleyip Türkiye'ye kaçan uluslararası bir suçlunun Türkiye'de yakalandıktan sonra, Türkiye'de herhangi bir suça karışmadığının tespitiyle birlikte Türk İnterpol Polisi'nin suçluyu Almanya İnterpol Polisi'ne teslim etmesidir. Burada suçlunun Almanya vatandaşı olup olmamasının herhangi bir önemi yoktur.

Harice Transfer: Örneğin İngiltere vatandaşı bir şahsın İngiltere'de suç işleyip ardından Almanya'ya kaçması sonucu Almanya'da da suç işleyen şahsın Almanya İnterpol'ü tarafından yakalanmasının ardından, şahsın Almanya'daki işlediği suç dolayısıyla aldığı cezayı anavatanında çekmek istemesidir. Bu istek eğer uygun görülürse Almanya İnterpol Polisi suçluyu İngiltere İnterpol Polisi'ne teslim eder. Bu işlemler tamamen ilgili ülkelerin yasal mevzuatlarınca belirlenir; şahsın cezasını asıl vatanında çekmek istemesi, onun anavatanına iadesini garanti etmez.

Hariçten İade: Türkiye'de suç işleyen bir şahsın İtalya'ya kaçması sonucu ilgili Adalet Bakanlıkları'nın yazışmaları sonucu İtalya İnterpol Polisi tarafından yakalanan şahsın İtalya'da herhangi bir suç işlemediğinin tespitinin ardından suçlunun Türk İnterpol'üne teslim edilmesidir. Buradaki şahsın Türk vatandaşı

olmasının bir zorunluluğu yoktur; şahıs yabancı bir ülke vatandaşı olabilir. Baz alınan nokta, şahsın Türkiye sınırları içerisinde suç işleyip yurtdışına kaçmasıdır.

Hariçten Transfer: Türk vatandaşı bir şahsın Türkiye’de suç işleyip ardından Rusya’ya kaçması sonucu Türk İnterpol’ü tarafından hakkında yakalama kararı çıkarılan şahsın, aynı zamanda Rusya’da da suç işlemesi sonucu Rusya’da aldığı cezayı Türk vatandaşlığını kullanarak Türkiye’de çekmek istemesidir. Eğer istek uygun görülürse suçlunun Rus İnterpol’ü tarafından Türk İnterpol’üne teslim edilmesidir. Rusya’da aldığı cezanın infazı tamamen Rusya yasal mevzuatlarına bağlıdır. Şahsın Türkiye’ye iadesi garanti altında değildir.

Transit Geçişler: Örneğin bir şahsın Gürcistan’da suç işleyip ardından İtalya’ya kaçması sonucu hakkında çıkarılan yakalama talebine istinaden şahsın İtalya’da, İtalya İnterpol yetkilileri tarafından yakalanmasının ardından şahsın direkt olarak Gürcistan’a uçak seferi olmamasından dolayı, suçlunun İstanbul Havalimanı vasıtasıyla aktarma yapılarak Gürcistan İnterpol Polisi’ne teslim edilmesidir. Türkiye, suçlunun karıştığı hiçbir olayla ilgili taraf değildir; sadece aktarma amaçlı sınırları içerisine şüphelinin geleceği aktarımı yapan İnterpol Polisi tarafından Türk İnterpol Polisi’ne bilgi verilir.

Yukarıda örnek verilerek açıklaması yapılan durumlar, aşağıda tablo ve grafik olarak incelenecektir. Yukarıda örnek verilerek açıklanan ifadelerden “Harice Transfer” ve “Hariçten Transfer”de kilit olan nokta, suçlunun sahip olduğu vatandaşlık ya da vatandaşlıkları kullanarak vatandaşı olmadığı bir ülkede işlediği bir suçtan dolayı aldığı cezayı vatandaşlığı olduğu ülke ya da ülkelerden herhangi birinde çekmek istemesidir. Bu istem hakkındaki karar sadece vatandaşlığı olmadığı ülke Adalet Bakanlığı kararına bağlıdır. Transit geçişlerde şahıs, havalimanı dış hatlar terminalinden içeriye giremez; şahıs sadece ulaşım aracı aktarımıyla hangi ülke aktarma olarak belirlenmiş ise o ülke İnterpol Polisi’ne haber verilmek suretiyle yapılır.

Aşağıda verilen kayıtlar İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü’nden 14.03.2019 tarihli yazıya istinaden 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesince alınmış olup bu kayıtlar İstanbul İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü’nün istatistik kayıtlarının belli bir bölümünü içerir. İstanbul içerisindeki

bütün arşiv kaydını içermez; sadece İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü'ne intikal eden kayıtların bir bölümünü içerir.

Çizelge 6.1: Suç türleri-evrak sayısı göstergesi

SUÇ TÜRLERİ	2016		2017		2018	
	01 Ocak-31 Aralık		01 Ocak-31 Aralık		01 Ocak-31 Aralık	
Adam Öldürme	59		43		29	
Cinsel Suçlar (Saldırı-Taciz-İstismar)	25		17		22	
Çocuk Kaçakçılığı, Küçükler Aleyhine İşlenen Suçlar	1		2		8	
Dolandırıcılık	79		50		58	
Fuhuş Suçları (Cinsel Suçlar)	8		15		10	
Göçmen Kaçakçılığı	13		7		7	
Hırsızlık	144		107		93	
İşçi Simsarlığı, İnsan Kaçakçılığı Suçları	4		2		3	
Kamu ve Aile Düzenine Karşı İşlenen Suçlar	1		3		10	
Kayıp Şahıs	64		75		63	
Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma	7		6		13	
Sahtecilik Suçları	116		114		12	
Suç Türü Belirtilmeyenler	585		516		836	
Terör	217		154		155	
Trafik Suçları	165		98		160	
Yağma	16		11		8	
Yaralama	30		15		11	
Diğerleri	70		84		76	
TOPLAM	1604		1319		1574	

Yukarıda tabloda da gösterildiği gibi 2016 yılına ait 1 Ocak 2016 ve 31 Aralık 2016 tarihleri arasında İstanbul İnterol Şube Müdürlüğü'ne çeşitli suçlardan toplamda 1604 adet evrak gelmiştir. Bu evrakların her biri kendi başına bir suçla ilgili evrakları temsil etmektedir. Bu evraklardan 2016 yılına ait 217 evrak terör suçuna ait evraklardır. Terör suçlarını takiben ikinci sırayı trafik suçları, üçüncü sırayı ise hırsızlık suçları ve dördüncü sırayı da sahtecilik suçları ile ilgili evraklar almıştır. Sahtecilik suçlarında belirtilen hususlar ise parada sahtecilik, seyahat belgesinde sahtecilik vb. suçlardır. 2016 yılına ait 585 suç türü belirtilmeyen evraklar ise evrak üzerinde suç ibaresi bulunmayıp olay ya da şahısla ilgili bilgi edinme kapsamında gelen evraklar oluşturmaktadır.

2017 yılında İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü'ne toplamda 1319 adet suçla ilgili evrak gelmiştir. Evrak sayısında bir önceki yıla göre azalma yaşanmıştır. 1319 evraktan 154'ü terör suçlarına ait olup terör suçlarını 114 evrakla sahtecilik, 107 evrakla hırsızlık suçu takip etmektedir. 2018 yılına gelindiğinde ise toplam evrak sayılarında artış olmuş; Şube Müdürlüğü'ne toplam 1574 adet çeşitli suçlar ile ilgili evrak gelmiştir. Bu evraklardan 155 tanesi terör suçuyla ilgili olup 160 evrak ise trafik suçlarıyla ilgilidir. 836 evrağın ise suç türü belirtilmemiştir. Tabloda göze çarpan diğer önemli suçlar ise dolandırıcılık, adam öldürme, göçmen kaçakçılığı, kayıp şahıslardır. Özellikle terör örgütlerinin finans kaynaklarını oluşturan çocuk kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, göçmen kaçakçılığı gibi suçlarla ilgili önemli sayılarda evraklar gelmiştir. Evrak sayılarının büyük çoğunluğunu adi suçlar oluştursa da, azımsanmayacak ölçüde terör, adam öldürme vb. ağır suçlarla ilgili evraklar da vardır.

1 Ocak 2016-31 Aralık 2018 tarihleri arasında sadece İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü'ne 4497 adet suçla ilgili uluslararası evrak intikal etmiştir. 4497 evraktan toplamda 526 evrak ise terör suçlarına aittir. Bu suçlarla ilgili evraklar evrağın gereğine göre işlemler yerine getirilmektedir. Bazı evraklar suç hakkında bilgi talebi maksatlı olabilirken bazı evraklar ise suçlu ile ilgili çeşitli bültenlere göre özellikler göstermektedir. Yukarıda bahsedilen evraklar sadece İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü'nün yürüttüğü evraklardır. Bunun yanında Daire Başkanlığı'nın bizzat ilgilendiği evraklar ve Antalya İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Antalya İnterpol Şube Müdürlüğü'nün evrakları da vardır. Aşağıdaki tabloda ise 2016-2018 yılları arasında tüm suç türlerinin dahil olduğu iade türlerinin sayıları verilmiştir.

Çizelge 6.2: İade türleri-sayısal veriler

TÜRLER	2016		2017		2018	
	01 Aralık	Ocak-31	01 Aralık	Ocak-31	01 Aralık	Ocak-31
Harice İade	1		4		9	
Harice Transfer	3		1		1	
Hariçten İade	38		46		71	
Hariçten Transfer	5		5		2	
Transit Geçişler	49		35		30	
TOPLAM	96		91		113	

1 Ocak 2016 tarihi ve 31 Aralık 2018 tarihleri arasında toplamda 300 adet iade türü gerçekleştirilmiştir. 2016 yılında suç ayırımı yapılmaksızın İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü aracılığı ile 1 suçlu harice iadesi olmuş, 3 suçlunun harice transferi gerçekleşmiş; 38 şahıs dış İnterpol polisleri tarafından İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü'ne teslim edilmiştir. 5 suçlu Türkiye'de cezasını çekmek suretiyle 2016 yılında İstanbul İnterpol Polisi'ne teslim edilmiştir. 2016 yılında 49 şahıs sadece İstanbul İnterpol Polisi'ne bilgi verilerek İstanbul aktarmalı çeşitli ülkelere suçlu transferi gerçekleştirilmiştir. 2016 yılında toplamda 96 suçlu hakkında iade işlemleri yürütülmüştür.

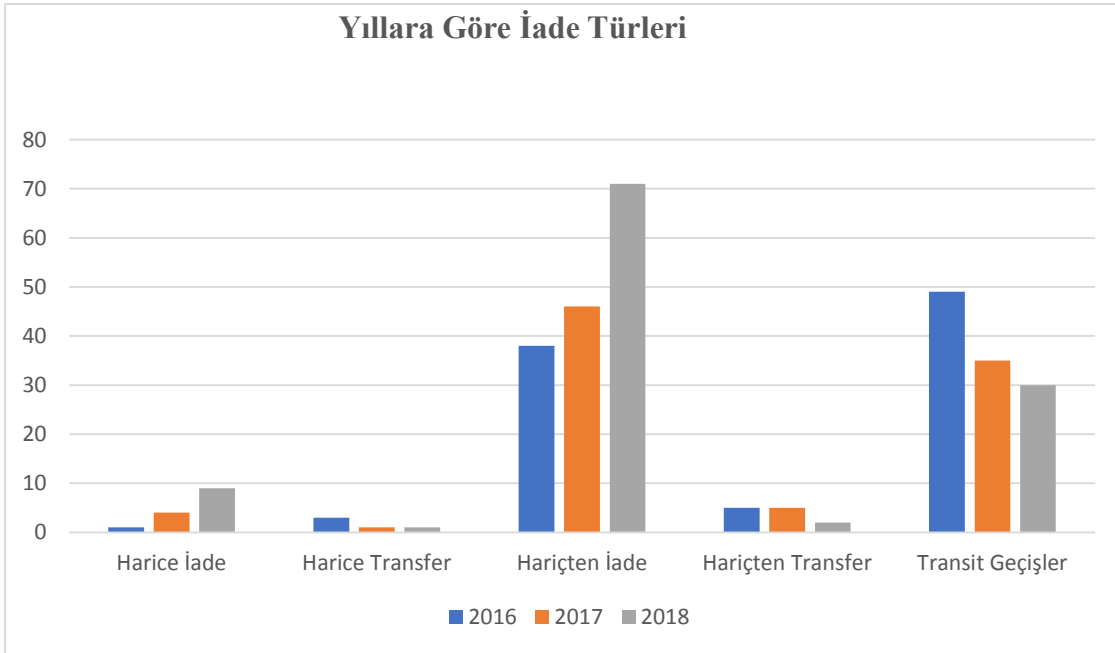
2017 yılında ise 4 suçlu İstanbul İnterpol Şube aracılığı ile çeşitli ülke İnterpol Polisleri'ne teslim edilmiştir. 1 suçlu Türkiye'de işlediği bir suçtan dolayı cezasını çekmek için suçlunun kullanmak istediği vatandaşlığa göre o ülkeye teslim edilmiştir. 46 suçlu İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü aracılığı ile dışarıdan teslim alınmış olup 5 suçlu yurtdışında aldığı cezayı Türkiye'de çekmek istemesi üzerine İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü aracılığı ile teslim alınmıştır. 35 suçlu çeşitli ülkelere gönderilmek üzere İstanbul transit geçiş olarak kullanılmıştır.

2018 tarihinde ise 9 suçlu çeşitli ülkelere İstanbul İnterpol Şube aracılığı ile teslim edilmiş; 1 kişi Türkiye'de işlemiş olduğu bir suçun cezasını çekmek için kendi

anavatanına İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü aracılığı ile teslim edilmiştir. 71 suçlu 2018 yılında dışarıdan İstanbul İnterpol Şube Aracılığı ile teslim alınmıştır. 2 Türk vatandaşı yurt dışında çarptırıldıkları cezaları Türkiye’de çekmek istemeleri üzerine ilgili devletler tarafından İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü’ne teslim edilmiştir. 2018 yılında İstanbul 30 şahıs için transfer noktası olarak kullanılmıştır.

2016-2018 yıllarına göz atıldığında, uluslararası arama bültenleri aracılığı ile işbirliği sağlanan ülkelerden toplamda 155 şahıs teslim alınmış olup 14 şahıs Türkiye tarafından diğer devletlere teslim edilmiştir. Transit geçişler ise Türkiye’nin coğrafi konumunu kanıtlar niteliktedir. 2016-2018 yılları arasında toplam 114 suçlu İstanbul aktarmalı olarak çeşitli ülkelere teslim de ulaşım amacıyla kullanılmıştır. İstanbul aktarmalı yapılan tüm suçlu iadelerinde İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü’ne haber verilmesi zorunluluk arz etmektedir.

Aşağıdaki grafikte yıllara göre evrak sayısındaki değişim grafiğe dönüştürülmüştür.

Şekil 6.1: Yıllara göre iade türleri

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere özellikle 2018 yılında dışarıdan İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü aracılığı ile Türkiye adına çok sayıda suçlu teslim alınmıştır. Yine 2018 yılında harice iadeler bir önceki yıllara doğru azalma göstermektedir. Transit geçiş noktalarında ise 2016 yılından 2018 yılına doğru İstanbul aktarmalı suçlu iadelerinde azalma görülmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde konunun ana bölümünü oluşturan terörizmle mücadelede uluslararası işbirliğinin önemine vurgu yapmak amacıyla örnek olarak seçilen İstanbul İnterpol Şube Müdürlüğü'nün 2016-2018 yılları arasında ağır ve adi suçlarla ilgili yaptığı çalışmalar incelenmiştir.

7. SONUÇ

Tarih itibari ile mücadelesinde uluslararası işbirliği zorunlu olan terörizm, Soğuk Savaş sonrası ve George Bush'un 11 Eylül saldırıları sonrasında yaptığı "Yeni Dünya Düzeni" fikrinin, terörle mücadele konusunda atılacak adımları somutlaştırması beklenirken günümüzde terör örgütleri sayı ve şiddetlerini arttırmış ve örgütler devletler tarafından açık açık müttefik olarak görülmeye başlanmıştır. Terörizmle mücadelede uluslararası işbirliğinin zorunlu olduğunu savunan bu çalışmada uluslararası işbirliğine örnek olarak incelenen jeopolitik olarak kilit noktada görev yapan Türk Emniyet Teşkilatı ve Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (İTERPOL) arasındaki ortak çalışmadır. Tezin sınırlamaları gereği çalışmaya ışık tutacak ve ortaya atılan temel hipotez ve alt hipotezleri destekleyecek nitelikte olan Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü'nün İnterpol Teşkilatı ile arasında gerçekleşen 2016-2018 yılları arası faaliyetleri incelenmiştir.

Yapılan çalışma ve incelemeler sonucunda 194 üye ülke ile en büyük uluslararası örgüt olan İnterpol'un uluslararası terörizm ve adi suçlar ile mücadele konusunda sahip olduğu etkinlik, üye ülkelerin ulusal çıkarları, hukuki ve sosyal yapılarının farklılığı nedeniyle arttırılamamıştır. Bugün yaptığı antlaşmalar, uluslararası sözleşmeler ve gerçekleştirdiği zirvelerle birleştirici olmaya çalışan İnterpol'un üye ülkeler nezdinde kullanılabilirliği ve hukuki niteliği belirsizliğinin sürdürmektedir. Üye devletlerin yasal mevzuatlarında bağlayıcı ortak bir noktayı oluşturmayan İnterpol, uluslararası adi suçlar ve özellikle uluslararası terörizm ile mücadele konusunda tavsiye edici ve işbirliğini özendirici adımlar atmaktadır. İnterpol'un yasal statüsü ve üye ülkelerin bu teşkilat çatısı altında atacağı adımlar bağlayıcı nitelikte anayasal zemine oturtulmadığı sürece teşkilat, fonksiyonları açısından uluslararası suçları engelleme noktasında etkin olduğu söylenemez.

Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol teşkilatında görülen ve ortak bir sorun olan yapısal ve hukuki eksiklikler, terörizmle ortak mücadeleyi yetersiz bırakan diğer bir nedendir. Türk Emniyet Teşkilatı'nda İnterpol adına görev yapan personelin az sayıda olması ve İnterpol haricinde idari ve adli görevlerinin olması personeli yormakta ve tam olarak uluslararası suçla mücadeleye odaklanmasına engel olmaktadır. Tezin temel hipotezinde yer alan hukuksal eksiklik ise İnterpol tüzüğünde ve üye ülkelerin teşkilat bünyesinde imzaladıkları uluslararası antlaşmalar ve sözleşmelerde ortak bir terörizm tanımı olmayışı üye ülkelerin terörizmle ortak mücadelede keyfi davranmalarının asıl sebebini oluşturmaktadır. Üye ülkelerin terör suçları ve suçluları konusunda iade ve istihbarat paylaşımında keyfi alan yaratan bu hukuksal eksiklik uluslararası terörizmle mücadelede uluslararası işbirliği önüne set çeken en büyük etkindir.

Uluslararası suçlarla mücadele eden İnterpol dışındaki diğer uluslararası polis teşkilatları arasında hiyerarşik bir yapı ve aralarında gerçekleşecek olan işbirliği adımlarının net olmayıp anayasal düzene oturtulmayışı, uluslararası suçla mücadele konusunda İnterpol'ü yetersiz kılmaktadır. Bu noktada teşkilat, “gerektiğinde bilgi alışverişi” görevi yapar pozisyonuna gelmektedir. Bu da, üye ülkeleri evrak sayısı olarak yormaktadır. Ortak ve etkin mücadeleyi ortaya çıkaran üye ülkelerin elinde bulundurdukları suçla strateji yöntemleri, suçlu ve suç hakkında istihbari bilgi ve belgeleri İnterpol Genel Merkezi ve üye ülke irtibat görevlileri tarafından paylaşılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Üye ülkeler, ulusal çıkarları doğrultusunda bu bilgileri paylaşma noktasında taraflı davranmaktadır. İadeler hukuki eksiklikten dolayı taraflı bir duruma dönüşmektedir. Bunun en önemli örneği YPG terör örgütü sözcü ve üyelerinden sayılan Salih Müslim'in Çek Cumhuriyeti'nde tutklanıp Türkiye'ye teslim edilmeyerek ifadesi alındıktan sonrası salınması olayıdır. Bu durum, teşkilatta ağır aksaklıklar meydana getirmektedir. Teşkilatta temel olan anlayış, hızlı ve detaylı bilgi paylaşımına dayanmaktadır. Bu hız kavramı, İnterpol'ün üye ülkelerin bülten talebi karşısında üye ülkelere ağır ve detaylı prosedürler nedeniyle kesilmektedir. Üye ülkeler, çoğu zaman ağır prosedürlerden dolayı terörle mücadele konusunda verimli bilgi ve belgelere ulaşmayacağı düşüncesiyle İnterpol'e başvurmamaktadır.

Açığa kavuşturulması gereken diğer bir önemli husus ise teşkilat anayasasının 3. maddesidir. Bu madde detaylıca açıklanmalıdır. Teşkilatın bu madde vasıtası ile

mücadele dışında tuttuğu ırki, askeri, politik ve dini konular günümüzde ya terörizmi besleyen bir sebep ya da terörizmin bir sonucu olarak sorun haline gelen bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramların üye ülke içişlerine karışılmaması nedeniyle uğraş dışında tutulduğu belirtilse de, bu kavramların terörle ilişkisinin tespit edilmesi halinde teşkilat olarak nasıl hareket edilmesi gerektiği anayasal zemine oturtulmalıdır. Üye ülkeler sadece terörle değil, terörizmi besleyen diğer uluslararası suçlarla da etkin mücadele göstermelidir. Özellikle uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı suçlarının terör örgütlerinin büyük bir fon kaynağını oluşturduğu unutulmamalıdır. Teşkilat anayasasında üye ülkelerin terör örgütlerine fon sağladığının tespiti halinde üye ülkelere uygulanacak olan yasal prosedürler teşkilat anayasasında açıkça belirtilmelidir.

Özellikle son zamanlarda radikal terör saldırılarının arttığı Afrika Kıtası'nda teşkilata üye olan ülkelerin fiziki altyapı ve teknolojik altyapı sorunlarının çözülmesi, teşkilatın bu kıtada irtibat büro ve görevlilerin artırılması ya da kapasitenin geliştirilmesi yönünde yaptığı çalışmalar, uluslararası terörizmle mücadele konusunda önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Bu kıtada teşkilata üye olmayan ülkelerin de teşkilat bünyesine alınması son derece önemlidir. Bu ülkelerin İnterpol Genel Merkezi ve diğer üye ülke irtibat bürolarıyla yapacağı bilgi ve tecrübe paylaşımı, terörizmle mücadelede uluslararası işbirliğine önemli katkılar sunacaktır.

Teşkilat ve üye ülkeler nezdinde var olan bu sorunlar nasıl çözümlenmelidir? Öncelikle üye ülkelerin sadece adi suçlar ile ilgili değil, uluslararası terör suçlarıyla ilgili bilgi ve belge paylaşımı konusunda gönüllü davranmaları gereklidir. Ancak günümüz uluslararası siyaset konjektürü düşünüldüğünde bu gönüllülük zor görünmektedir. Sonra aşamada ise ülkeler, teşkilat bünyesinde aldığı sorumluluklar ve oynadığı rollerde politik davranmamalarıdır. Ancak Dubai'de yapılan 87. Genel Kurul Toplantısı'nda Kosova'nın üyelik başvurusunun reddedilmesi ve İnterpol yeni başkanın seçim aşamasında Beyaz Saray ve Kremlin'in karşılıklı resmi açıklamaları, teşkilatta var olan siyasi ve politik etkiyi gözler önüne sermektedir. Üye ülkeler, İnterpol teşkilatını bağlayıcı nitelikte ulusal ve uluslararası yasal mevzuatlarda somut adımlar atmalıdır. Tarafılığın tespiti halinde üye ülkeye uygulanacak ceza ve yaptırımlar teşkilat anayasasında açıkça yazılmalıdır. Teşkilatın, tavsiye edici ve özendirici kararların bir adım ötesine geçerek somut adım attırıcı kararlara imza

atması gereklidir. Ülkeler, teşkilat bünyesinde terör söylemlerini ve bu sorun karşısında tutundukları tavırları açıkça ortaya koymalıdır.

Devletlerin uluslararası ilişkiler davranışlarını belirleyen temel felsefeler ve yaklaşımlar devletlerin güvenlik konusunda oluşturdukları politikaları ve uluslararası teşkilatlarda terörizm noktasında gösterdiği tutumları etkilediği açıkça anlaşılmaktadır. Devletlerin uluslararası güvenlik konusunda strateji geliştirdiği temel kavramlar devletlerin uluslararası terörizm ile mücadele konusunda attığı adımları belirlemektedir. Ulusların temel değerleri ulusal anayasaları doğrudan yada dolaylı olarak etkilediğinden devletlerin anayasal olarak terörizm üzerinde ortak bir noktada buluşmalarını imkansızlaştırdığı görülmüştür.

Türk Emniyet Teşkilatı, İnterpol nezdinde görev yapan personelin sayısını arttırmalı; personelin uluslararası suçla mücadele kapasitesini arttıracak eğitimler düzenlemelidir. Türk Emniyet Teşkilatı'nın yıllık teşkilata ödediği aidat miktarı göz önüne alındığında elde ettiği geri kazanımlar şüphesiz dah fazla olmalıdır. İnterpol Genel Merkezi, uluslararası terörizm suçlarında üye ülkelere getirdiği bürokratik ağır prosedürleri hafifletmelidir. Türk Emniyet Teşkilatı ve İnterpol Teşkilatı'nda görev yapan personel, evrak işlerinin haricinde saha çalışmalarında da özellikle aktif olmalıdır. Her iki teşkilat da fiziki operasyon konusunda bünyelerini geliştirmeli ve dönüştürmelidir. Uluslararası suçlulara sahada aktif olarak görevin verilmesi, her zaman caydırıcı nitelik oluşturacaktır.

Uluslararası antlaşma ve sözleşmelerde ortak bir terörizm tanımının olması mücadelede ön koşuldur. Bu sorun üye ülkelerin Adalet Bakanlıkları'nın atacağı somut adımlar ve çalışmalarla çözümlenebileceği düşünülmektedir. Son olarak terörizmin uluslararası bir suç ve küreselleşen dünyada tüm coğrafyaları etkileyen ve etkilemeye devam edecek olan bir felaket olması, tüm ülkeler tarafından unutulmaması gerek bir sorundur.

KAYNAKLAR

- Acar, Ü.& Urhal, O. (2007).** *Devlet Güvenliği İstihbarat ve Terörizm*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Akalın, M. (2014).** *Interpol (Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı)*. Ankara: Kripto Yayınları.
- Akbulut, İ. (1995).** *Emniyet Teşkilatı ve Görevleri*. İstanbul: Cem Ofset Yayınevi.
- Altuğ, Y. (1995).** *Terörün Anatomisi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Altunok, T.&Katman, F. (2009).** “Bölüm 3-Siber Tehdit Altyapısı ve Araçları”, H. Çakmak ve T. Altunok (Ed.), *Suç, Savaş ve Terörizm Üçgeninde Siber Dünya*, Ankara: Barış Platin Yayınları, 2009, s. 55-85, ISBN: 9789944137348.
- Altuntaş, E. O. (2009).** *Terörizme Karşı Savaş Stratejisi: Hegemonyası Zayıflayan ABD'nin Yeni Mekan Düzenleme Aracı*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Avşar, B. Z. (1992).** *Kitle İletişim Araçları ve Terör*. İstanbul: Kamer Yayınları.
- Avşar, B. Z. (1992).** *Kitle İletişim Araçları ve Terör*. İstanbul: Kamer Yayınları.
- Aydın, A. H. (1996).** *Polis Meslek Hukuku*. Ankara: Doğu Matbacılık.
- Başeren, S. (2003).** Terörizm ve Uluslararası İlişkiler. *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Şubat 2003, Sayı 1, s. 51-58.
- BBC (23 Şubat 2019).** Las Vegas saldırısı: ABD'li yetkililer ve basın saldırgan için neden 'terörist' terimini kullanmıyor? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41493826> adresinden alındı
- Birinci, A. (1999).** Türk Emniyet Teşkilatında İlkler. *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, s. 9-16.
- Birliği, T. B. (2006).** *Türkiye ve Terörizm*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.
- Bresler, F. (1993).** *INTERPOL*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Bresler, F. (1994).** *İTERPOL*. London: Mandarin.
- Buzan, B. (1983).** *People, States and Fear: The National Security Problem In International Relations*. Brighton: Wheatsheaf Books Ltd.
- Caşın, M. H. (2008).** *Uluslararası Terörizm*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çakmak, H.&Altunok, T. (2009).** *Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi*. Ankara: Barış Platin Kitabevi.
- Çakmak, H.&F. Katman (2009).** “Bölüm 7-Siber Tehditlerin Uluslararası Hukuk ve İç Hukuktaki Yeri”, H. Çakmak T. Altunok (Ed.), *Suç, Savaş ve Terörizm Üçgeninde Siber Dünya*, Ankara: Barış Platin Yayınları, s. 163-207, ISBN: 9789944137348.
- Deflem, N. (2008).** *Global Rule of Law of Law Enforcement*. Amsterdam: IOS Press.

- Dönmezer, S.** (1978). Milletlerarası Tedhişçilik. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: XLIV, Sayı: 1-4, s. 55-70.
- Demir, C.** (2010). “Uluslararası Polislik Hizmetleri Bağlamında Türk Emniyet Teşkilatı ile Europol ve İnterpol işbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dündar, A. N.** (1999). *Açıklamalı-İçtihatlı-Örnek Uygulamalı Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri*. Ankara: Yiğit Ofset.
- Emniyet Genel Müdürlüğü** (2017). 2017 Performans Programı. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü.
- Ergil, D.** (1992). Uluslararası Terörizm. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 47, Sayı 3, s. 139-143.
- Ganor, B.** (2005). *The Counter-Terrorism Puzzle: A Guide for Decision Makers*. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Garrison, A.** (2003). Terroism: The Nature of Its History. *Criminal Justice Studies*, s. 40.
- Gözler, K.** (2012). *Devletin Genel Teorisi*. Bursa: Ekin Kitapevi.
- Gül, M.&Kandemir, M.** (2013). Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Gül, T.** (2012). *Terör-Terörizm*. İstanbul: Ark Kitapları.
- Nye, J. S.** (2004). *Soft Power*. New York: Public Affairs.
- Kapani, M.** (2011). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: Bigi Yayınevi.
- Karashaan, M.** (2003). *Terörün Efendileri*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Karatay, Ö., Kapusizoğlu, M.&Kapusizoğlu, M.** (2011). Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finasmanı Bağlamında Değerlendirilmesi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, No 1, s. 115-121.
- Katman, F.** (2015). *Security in the Age of Ambiguity*. In Global Challenges to the Transatlantic World, Cristina Crespo Palomares (ed. lit.), Daniel Silander (ed. lit.), Donald L. Wallace (ed. lit.), Isabel Albella (ed. lit.), 2015, ISBN 978-84-16133-76-5, pp. 39-47.
- Katman, F.** (2009). “*Terörizmin Psiko-Sosyal Yönleri (Psycho-Social Aspects of Terrorism)*”, **I. Uluslararası Davraz Kongresi (I. International Davraz Congress)**, Süleyman Demirel University, 24-27 September 2009, pp. 2545-2563, ISBN: 978-9944-452-34-2.
- Kazan, H.** (2016). Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliği. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Yıl 12, Sayı 24, s. 109-146.
- Keleş, R.&Ünsal, A.** (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Korkmaz, G.** (1998). Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör. *Polis Dergisi*, 88-95.
- Laqueur, W.** (1977). *Terrorism*. Boston: Little Brown and Company.
- Netanyahu, B.** (1986). *How The West Can Win*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Örgün, F.** (2001). *Küresel Terör*. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Örgün, F.** (2001). *Küresel Terör*. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Öztürk, O. M.** (2002). *Uluslararası Terörizm ve Dış Politika*. Ankara: Biltek Yayınları.
- Selvi, H.** (2017). Terör Eylemlerine Tarihsel Bir Yaklaşım: Osmanlı Devleti’nde Ermeni Terör Eylemleri ve Yurtdışı Bağlantıları. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s. 39-56.

- Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü** (1993). *Terörizm*. Ankara: Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları.
- Sümer, F.** (2018). PYD ve YPG'nin Çocuk Askerleri. *SETA*, 19.
- Şen, O.** (2017). *21. Yüzyılın Başlangıcında Terörizmle Stratejik Mücadele*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Türk Dil Kurumu** (1992). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Milliyet Yayınları.
- Wilkinson, P.** (1974). *Political Terrorism*. New York: Mc Millian.
- Yalçın, S.** (2006). Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 2, Sayı 4, s. 99-119.
- Yayla, A.** (1990a). *Terörizm Üzerine Yazılar*. Ankara: Gündem Yayınları.
- Yayla, A.** (1990b). Terör ve Terörizm Kavramlarına Genel Bakış. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 45, Sayı 1, 335-385.
- Yıldız, M. Z.** (2010). Değişen-Dönüşen Toplum ve Mekan Bağlamında Küresel Terörizmi Yeniden Düşünmek. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s. 1-24.
- Yılmaz, Y.** (2000). *Açıklamalı Polis Meslek Hukuku*. Ankara: Başkent klişe Matbaacılık.
- Zafer, H.** (1999). *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*. İstanbul: Beta Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Adalet Bakanlığı** (21 Ocak 2019). Tavsiye Kararları. http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/uluslararasi/dsm_tavsiyekararları/1.pdf adresinden alındı
- CNN Türk** (3 Nisan 2019). Facebookun yapay zekası yeni zelandada'daki terörün canlı yayını yakalayamamış. <https://www.cnnturk.com/bilim-teknoloji/facebookun-yapay-zekasi-yeni-zelandadaki-terorun-canli-yayinini-yakalayamamis> adresinden alındı
- CNN Türk** (16 Mayıs 2019). İnterpol'un aradığı Deaş üyesi kadınlar Bursa'da yakalandı. <https://www.cnnturk.com/turkiye/interpolun-aradigi-deas-uyesi-kadinlar-bursada-yakalandi> adresinden alındı
- CNN Türk** (15 Şubat 2019). Kuzey İrlanda'daki bombalı saldırıda yeni İra Şüphesi. <https://www.cnnturk.com/dunya/kuzey-irlandadaki-bombali-saldirida-yeni-ira-suphesi> adresinden alındı
- Emniyet Genel Müdürlüğü** (14 Mayıs 2019). İnterpol-Europol Daire Başkanlığı. <https://www.egm.gov.tr/interpol/hakkimizda> adresinden alındı
- Emniyet Genel Müdürlüğü** (27 Ocak 2019). www.egm.gov.tr: <https://www.egm.gov.tr/Documents/2018%20Y%C4%B1%C4%B1%20Performans%20Program%C4%B1.pdf> adresinden alındı
- Emniyet Genel Müdürlüğü** (26 Ocak 2019). İdari Görevler. <https://www.egm.gov.tr/Sayfalar/IdariGorevler.aspx> adresinden alındı
- Emniyet Genel Müdürlüğü** (19 Ocak 2019). İnterpol'ü Tanıyalım. <http://www.interpol.pol.tr/Sayfalar/interpolutaniyalim.aspx> adresinden alındı

- Emniyet Genel Müdürlüğü** (25 Ocak 2019). Kalkan Projesi 2015. <http://www.interpol.pol.tr/Haberler/Sayfalar/KalkanProjesi2015.aspx> adresinden alındı
- Hürriyet** (15 Ocak 2019). Nijerya'da Boko Haram Saldırısı. <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/nijeryada-boko-haram-saldirisi-41083906> adresinden alındı
- Interpol** (16 Aralık 2018a). Financial <https://www.interpol.int/Who-we-are/Commission-for-the-Control-of-INTERPOL-s-Files-CCF/CCF-sessions-and-reports> adresinden alındı
- Interpol** (22 Ocak 2019). About Interpol. <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/International-partners/Public-partners> adresinden alındı
- Interpol** (21 Ocak 2019b). <https://www.interpol.int/Who-we-are/Commission-for-the-Control-of-INTERPOL-s-Files-CCF/CCF-sessions-and-reports> adresinden alındı
- Interpol** (21 Ocak 2019). *Interpol*. www.interpol.int:file:///C:/Users/ismail/Downloads/INTERPOL%20member%20country%20statutory%20contributions%202017.pdf adresinden alındı
- Interpol** (22 Ocak 2019). Interpol Expertise. <https://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Notices/Orange-notices-%E2%80%93-public-versions> adresinden alındı
- Interpol** (25 Ocak 2019). *Interpol*. www.interpol.int:https://www.interpol.int/News-and-media/News/2010/PR004 adresinden alındı
- Interpol** (18 Ocak 2019). Constitution. [file:///C:/Users/ismail/Downloads/01%20E%20CONSTITUTION%2009%202017_ok.pdf](http://www.interpol.int:file:///C:/Users/ismail/Downloads/01%20E%20CONSTITUTION%2009%202017_ok.pdf) adresinden alındı
- Interpol** (18 Ocak 2019). Vision and mission. <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Vision-and-mission> adresinden alındı
- Interpol** (18 Ocak 2019). General Assembly. <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/General-Assembly> adresinden alındı
- Interpol** (25 Ocak 2019). News. <https://www.interpol.int/News-and-media/News/2017/N2017-090> adresinden alındı
- Interpol** (2 Şubat 2019). Resolutions, 1990 to 1999. <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/General-Assembly-Resolutions/Resolutions-1990-to-1999/1998-AGN67> adresinden alındı
- İnterpol-Europol Daire Başkanlığı** (13 Mayıs 2019). Başkanlık Tarihçe. <http://www.interpol.pol.tr/Sayfalar/BaskanlikTarihce.aspx> adresinden alındı
- İnterpol-Europol Daire Başkanlığı** (13 Mayıs 2019). Tarihçe. <http://www.interpol.pol.tr/sayfalar/tarihce.aspx> adresinden alındı
- İnterpol-Europol Daire Başkanlığı** (17 Ocak 2019). Interpol Sosyal Dayanak. <http://www.interpol.pol.tr/Sayfalar/interpolyasaldayanak.aspx> adresinden alındı
- MASAK** (11 Mayıs 2019). Aklama Suçu. <http://www.masak.gov.tr/tr/content/aklama-sucu/57> adresinden alındı
- MASAK** (11 Mayıs 2019). Uluslararası Mücadele. <http://www.masak.gov.tr/tr/content/uluslararasi-mucadele-tf/80> adresinden alındı

- Maslow, A. H.** (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), pp. 370-396.
- Sabah** (6 Temmuz 2018). Yunanistan'dan bir Fetöcü'ye daha iltica. <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/07/06/yunanistandan-bir-Fetocuye-daha-iltica> adresinden alındı
- Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı** (12 Ocak 2019). Misyonumuz. <http://www.siber.pol.tr/Sayfalar/misyonumuz.aspx> adresinden alındı
- Sputniknews** (12 Mart 2019). Londra Glasgow Bombalı paket İra üstlendi <https://tr.sputniknews.com/dunya/201903121038156511-londra-glasgow-bombali-paket-ira-ustlendi/> adresinden alındı
- TRT Haber** (23 Şubat 2019). İsrail Keskin Nişancılarının Hedefi Filistinlileri Sakat Bırakmak. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/israil-keskin-nisancilarinin-hedefi-filistinlileri-sakat-birakmak-378600.html> adresinden alındı
- Türkiye Büyük Millet Meclisi** (27 Ocak 2019). www.tbmm.gov.tr. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4803.html> adresinden alındı

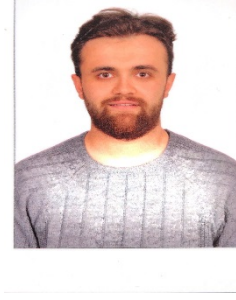

ÖZGEÇMİŞ

Adı – Soyadı: İSMAİL KARAMAN

Doğum Tarihi ve Yeri: 20.02.1994/ BALIKESİR

E-Posta: İsmailkaramann010@gmail.com

Öğrenim Durumu: Üniversite

- **Ön lisans:** Konya Ereğli Polis Meslek Yüksekokulu 24.06.2014
- **Lisans:** Anadolu Üniversitesi/İktisat Fakültesi/Kamu Yönetimi 03.10.2016
- **Yüksek Lisans:** İstanbul Aydın Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Çalışmaları Programı

Yabancı Dil Deneyimi:

İngilizce (C2 Düzeyi)

